A 7-a MIE

DAMIAN STANOIU

DUHOVNICUL MAICILOR

ROMAN

EDIȚIA II-a

EDITURA
„CARTEA ROMÂNEASCĂ"
BUCUREȘTI

Damian Stănoiu

Duhovnicul maicilor

Ediţia II-a
Editura CARTEA ROMÂNEASCĂ
Bucureşti, 1930
Comanda 42505 – 1930.

———————

Corectură [V1.0]: februarie 2017

———————

I – Precum ca să se ştie

Năăăă… Plâ-ngâng şi mă tâ-â-ân-gu-hu-ngu-ngu-esc câ-â-â-ând gân-desc-hesc la-a-a moa-nga-nga-ngar-teeeee…

Părintele Macarie întrerupse cântarea de la pogribanie, pe care obişnuia s-o nasulească adesea, ca să nu uite că va trebui să moară, – şi prinse a face cunoştinţă cu chilia pe care i-o hărăzise soarta şi maica stareţă, s-o locuiască fără chirie şi fără soroc, în sfânta mănăstire Ibăneşti.

Cum şedea pe scaun, ochii îi căzură mai întâi pe velinţele de lână pestriţă ce acopereau duşumeaua dintre pat şi canapea.

„Cam n-ar trebui!" – îşi zise el, gândind la peştera sfântului Antonie şi la anumite îndatoriri ce-i cădeau din vrednicia de purtător al marelui chip.

Apoi zărind oglinda cu cadră bronzată, aplecată deasupra spălătorului, se arătă şi mai neînduplecat:

„Asta n-are ce căuta în chilia unui schimnic!"

Şi ca să dea neîntârziat urmare credinţei sale, bătu din palme să vină sora Ana. Dar ascultătoarea de la duhovnicie nu se întâmplă pe aproape şi deci n-auzi chemarea cuvioşiei sale. Iar maica Agatoclia, nacealnica locuinţei duhovniceşti, fiind tare de amândouă urechile, n-auzi nici sfinţia ei. Călugăr cu vederi înţepenite în linie dreaptă, părintele Macarie, după ce-şi mai turti de câteva ori palmele, se ridică să ia oglinda din perete. În aceeaşi clipă însă îi veni un gând pe care îl găsi minunat. Avea în lădiţă o hârcă omenească pe care o purta adesea cu el, ca să-i slujească de îndreptar în ceasuri de îndoială şi de slăbire întru cele călugăreşti. O scoase cu vădită mulţumire şi o aşeză în dreptul oglinzii, grăind întru sine şi pentru sineşi:

— Să stea aci amândouă. Că atunci când satana, ori vreun ucenic al lui, va încerca să-mi sucească mintea, zicând: „Vezi cuvioase Macarie, că aici te găseşti într-o mănăstire cu femei ce se poartă în haine de preţ, îşi ung părul cu mirosuri şi se piaptănă în fiecare zi; cade-se deci să te mai îngrijeşti o leacă şi de trup, ca nu cumva să vie sminteala din urâciunea ta şi să zică maicile şi surorile: «Ah, da nespălat şi neţesălat mai e şi duhovnicul ăsta!»" Atunci eu am să privesc în oglindă şi, zărindu-mi faţa odată cu hârca, am să zic: „Fii înţelept, Macarie! Că nici maicile şi nici diavolul, carevasăzică, n-o să-ţi pună parte atunci când te-i cheli ca văcălia asta şi te vei înfăţişa înaintea Judeţului celui nemitarnic şi neînfricoşat".

După ce mai privi o clipă hârca şi-i răspunse la rânjetu-i ucigaş cu o cruce mare, călugărească, părintele Macarie iscodi mai departe

pereţii chiliei şi ochii i se pironiră pe chipul fostului duhovnic, ce spânzura senin într-o ramă de melci. Credincios neclintit al tradiţiei după care călugărul nu trebuie să-şi vadă chipul – nici în pază şi nici în baie, asprul sfetagoreţ se burzului şi zise scârbit:

— Dacă astfel de duhovnic, care nu s-a ruşinat să-şi scoată chipul pe hârtie şi să-l pună la vedere, a fost aici, eu, carevasăzică, nu trebuie să mă mai mir – nici de cele ce am descoperit şi nici de cele ce voi mai descoperi întru viaţa maicilor şi surorilor acestui sfânt lăcaş.

Apoi, către răposatul:

— Hei, frate Iasoane! De s-ar face acum o minune de la Dumnezeu ca să-ţi deschizi buzele şi să grăieşti, cred c-ai avea dragoste şi nu te-ai ruşina să-mi spui şi mie ce răspuns ai dat în faţa Dreptului Judecător, atunci când te-a întrebat, pentru care pricină te-ai supus obiceiurilor mireneşti.

Încredinţat acum şi mai mult că are aci lucruri mari de îndeplinit, aşa după cum i se arătase în porunca mitropoliei şi i se adeverise prin cuvintele cu care l-a întâmpinat maica stareţa, părintele Macarie scoase din lădiţă „Heruvicarul” şi scrise pe foile albe de la sfârşit – „precum ca să se ştie”:

Când a fost anul 1914 de la naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, iar de la zidirea lumii 7422, luna lui Septembrie în 14 zile, s-a supărat Scaraoschi pre slugile sale – cum că nu se ţin decât de pozne mărunţele, şi s-a pornit ca un fulger de pre scaunul lui şi a venit în sfântul Munte, şi s-a întâmplat de-a nimerit în schitul românesc ce-i zice „Prodromul”, şi a stârnit tulburare mare, încât s-au împerecheat părinţii, zicându-şi: că eu sunt Muntean, tu eşti Moldovean, acela este Ardelean, celălalt Basarabean, ca şi când n-am fi fost toţi de-un neam şi de-o lege şi n-am fi grăit toţi întru aceeaşi limbă.

Şi dacă s-au făcut această împerechere, după cum am scris mai sus, nu s-au mai putut înţelege care cine să cârmuiască obştea, şi dacă n-a mai fost înţelegere – că doar pentru aşa lucru venise turbatul voivod al oştilor drăceşti: să gonească pre înţelepciunea cea dumnezeiască şi să pună în locul ei pre înţelepciunea cea drăcească, – au început o parte din părinţi să se împrăştie care încotro au chibzuit că e mai de folos spre mântuire. Şi s-au aşezat unii, de ascultare, pe la chilioţii Sfântului Munte, alţii s-au răsnit la metocul din insula Thasos, alţii s-au dus să se închine la sfintele Locuri. Iar eu, după ce am mai trăistărit pe la mănăstirile şi schiturile Athosului, am socotit cu mintea mea – şi au mai socotit şi alţii tot aşa, – că e mai bine să viu în România şi să mă închinoviez la o sfântă mănăstire de aci, până s-o potoli tulburarea de la schitul nostru şi s-o aşeza iarăşi duhovnicească pace întru obştea cea de acolo.

S-a întâmplat însă, Dumnezeu aşa orânduind, – să-i placă Înalt Preasfinţitului Mitropolit, carele este pre scaunul din Bucureşti, înfăţişarea

mea pustnicească; – să nu-mi fie mie a mă lăuda decât în crucea Domnului! – şi dacă i-a plăcut înfăţişarea mea, după cum am scris mai sus, a chibzuit cu judecata Înalt Preasfinţiei Sale să mă trimită la sfânta mănăstire ce-i zice Ibăneşti, ca să duhovnicesc pre maicile şi pre surorile cele de obşte şi să le învăţ sfânta şi dumnezeiasca Scriptură. Că a ajuns la urechile Înalt Preasfinţiei sale zvonul, cum că eu mă îndeletnicesc cu cercetarea scripturilor – să nu-mi fie mie a mă lăuda decât întru păcatele mele – şi cum că ştiu pre degete: Legea Veche şi pre cea Nouă, şi aşezările celor şapte sfinte Soboare ecumenice şi a celor ce s-au mai ţinut la Anghira şi la Chezaria şi la Antiohia Siriei şi la Gangra şi la Cartaghena; precum şi canoanele Marelui Vasile şi ale lui Nichifor Mărturisitorului şi ale lui Ioan Pustnicului şi ale sfântului ierarh Grigorie. Şi cum că mai cunosc întru totul podvigul călugăresc, aşa după cum l-au aşezat începătorii de obşte şi cum s-au scris de către Marele Vasilie şi de către Efretn Sirianul şi de către Teodor Studitul şi de către cuviosul părintele nostru Doroftei şi de către alţi cinstiţi şi cuvioşi părinţi.

Iar când a fost în 15 ale lunii lui Florar, în ziua prăznuirii cuviosului părintelui nostru Pahomie cel Mare, am sosit la mănăstire, fiind vremea vecerniei, şi m-au primit maicile cu dragoste şi cu bucurie mare foarte. Şi erau ochii maicii stareţe Evghenia plini de lacrimi. Şi tot aşa ai maicilor din Comitet şi ai maicilor mai bătrâne. Şi mi-a zis maica stareţă:

— Dumnezeu şi Maica Domnului, după stăruinţa sfântului marelui mucenic Dimitrie Izvorâtorului de Mir, carele este hramul nostru, – te-au adus, preacinstite părinte! Că a sosit vremea să fie călugării ca mirenii şi mirenii ca dracii, după cum vorovesc scripturile. Că au intrat în mănăstire obiceiurile lumeşti şi au gonit pre cele călugăreşti. Şi bietul nostru părinte Iason, Dumnezeu să-l ierte, avea o inimă prea bună, că ierta toate păcatele şi nu canonisea pe nimeni. Şi pentru asta nu cred să aibă plată de la Dumnezeu, fiindcă duhovnicului îi scrie să canonisească păcatele, iar nicicum să le ierte fără canonisire, că nici maicile nu erau mulţumite de sfinţia lui. Aşa e maicilor? a întrebat maica stareţa cu faţa către sobor.

— Aşa e! – au răspuns parte din maici, care erau mai cu îndrăzneală.

Apoi a zis iarăşi către mine, maica stareţă:

— Acuma, sfinţia voastră, fiindcă v-a adus milostivirea lui Dumnezeu la păcătoasele de noi, o să vă rugăm să vă împliniţi datorinţele după rânduiala cea de obşte şi după canoanele sfinţilor Părinţi, iar noi ne-om supune fără cârtire şi fără împotrivire. Şi fiindcă mi-a spus părintele Mitropolitu că sunteţi adâncit în Scripturi şi în Prooroci, să vă faceţi pomană, preacinstite părinte, şi să vă osteniţi întru predania acestora către maicile şi surorile din mănăstire, şi Dumnezeu vă va răsplăti după socotinţele lui.

Atunci eu am zis:

— Preacuvioasă maică stareţă, fiindcă rânduiala lui Dumnezeu şi judecata cea după această rânduială a Înalt Preasfinţitului Mitropolit

carele este în scaunul din Bucureşti, m-au găsit pre mine păcătosul vrednic a duhovnici pre maicile şi pre surorile acestei sfinte mănăstiri; eu, carevasăzică, nu m-am înălţat cu mintea să grăiesc cum că nu se cuvine unui monah din Sfântul Munte să se amestece cu muierile, ci am cugetat întru inima mea că, fiind voia Domnului, cele plăcute Lui voi face. Dator însă sunt, Preacuvioasă Maică stareţă, să vă spun dintru început, că eu n-am venit aici să mă lenevesc întru rânduiala Sfinţilor Părinţi, ci s-o împlinesc întocmai cum se scrie. Că aţi grăit Sfinţia Voastră, cum că au intrat în mănăstiri cele lumeşti şi au gonit pre cele călugăreşti. Până acuma eu n-am de unde să ştiu întrucât obiceiurile mireneşti au stricat pravila călugărească, dar atâta cât am putut să văz, de când cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile sfinţiilor voastre am sosit aici, – foarte m-au scârbit întru cele dinlăuntru ale mele. Şi mintea mi-a spus fără zăbavă, că mai mari decât acestea voi vedea.

— Ce-ai văzut, Cinstite Părinte? – m-au întrebat atunci maica Eudoxia, care mai pre urmă am aflat că este în Comitet.

Iar eu am zis:

— Nu acuma vă voi spune, ci mâine, după otpustul sfintei liturghii, când voi ţine cuvânt în biserică şi voi grăi întru frica Domnului şi întru dreptăţile Lui.

Şi n-a mai zis nimic maica Eudoxia. Iar eu am grăit iarăşi către maica stareţa şi către tot soborul:

— Acuma – eu n-am venit aici să stric legea; ci s-o împlinesc. Vreţi rânduială după pravila călugărească?

— Vrem, Preacinstite Părinte! – au răspuns maica stareţa şi cu maicile celelalte.

Apoi iarăşi le-am întrebat:

— Vreţi spovedanie după canoanele Sfinţilor Părinţi?

— Vrem, preacinstite părinte! – au răspuns iarăşi maica stareţă şi cu tot soborul.

Şi iarăşi a treia oară le-am întrebat:

— Vreţi predanie din Sfânta Scriptură?

— Vrem, Preacuvioase Părinte! – au răspuns, ca într-un glas, toate maicile câte erau de faţă.

Atunci eu am zis:

— Amin! Iar maica stareţa s-a închinat şi a glăsuit tare:

— Amin!

Şi după ea toate maicile s-au închinat şi au zis:

— Amin!

Apoi le-am dat blagoslovenie şi s-au dus care şi la chiliile lor. Numai câteva rămânând pentru mărturisire, că era vremea către seară.

Am scris eu cu mâna mea, precum ca să se ştie.

Macarie Ieroschimonahul-Prodromitul.

După ce mai citi de două ori ceea ce scrisese şi mai aruncă pe ici pe colea câte-o virgulă, aşa ca să nu fie scrisul fără virgule, duhovnicul scoase din lădiţă o condică îngustă, cumpărată de la Bucureşti şi-i puse titlu – pe scoarţă şi pe prima pagină: *Catastih pentru mărturisire sau ispovedanie*. Apoi însemnă, spre ştiinţa Preacuvioşiei Sale, cele ce urmează:

Maica Zinovia a făcut mătănii în zi de Duminică şi, pentru acest păcat, am canonisit-o cu şase sute de închinăciuni în mijlocul bisericii, iar patru săptămâni să mănânce numai pâine şi apă, – după canonul 20 al întâiului Sinod ecumenic şi după a mea socotinţă.

Iar maicii Pelaghia, fiindcă a făcut negustorie, vânzându-şi rocodeliile, i-am dat două mii de mătănii, să le facă acasă, două sute de închinăciuni în biserică, iar două săptămâni să se hrănească numai Miercurea şi Vinerea după apusul soarelui, – cum zice canonul al 9-lea al sinodului Trulan şi cum am chibzuit eu.

Iar maica Nectaria tot aşijderea ca şi maica Zinovia.

Iar maica Glicheria, fiindcă a ieşit din mănăstire fără blagoslovenia stareţei, canonisită a fost să facă două mii şi trei sute de mătănii în vremea sfintei leturghii, iar patruzeci de zile să mănânce numai ierburi fierte – fără pic de unsoare, – după canonul al 41-lea Trulan şi după a mea socotinţă.

Iar maica Melania tot aşijderea ca şi maica Glicheria.

Iar maicii Varsanufia şi maicii Meonila, fiindcă le-a pus păcatele de-au dormit în mănăstire de călugări, le-am dat să facă pe puţin câte trei mii de mătănii, doi ani să nu se împărtăşească, iar patruzeci de zile să mănânce numai pâine uscată cu apă, – după canonul 47 al sinodului al 6-lea ecumenic şi după a mea chibzuinţă.

Iar pe maica Evloghia şi pe maica Anatolia fiindcă au călcat regulile călugăreşti şi au făcut scaldă, le-am afurisit, – după canonul 75 al sinodului al 6-lea ecumenic şi după a mea socotinţă.

Iar sora Ana de la duhovnicie, fiindcă a intrat în lac cu picioarele goale, pedepsită a fost, tot după canonul care s-a scris mai sus, să facă o mie cinci sute de închinăciuni. Iar de era călugăriţă o afuriseam.

Iar maica Apolinaria n-a mâncat brânză în Miercurea şi Vinerea dinaintea începerii postului celui mare, în scoposul surpării eresului Tetradiţilor, şi pentru aceasta afurisitu-o-am, după glăsuirea canonului 32 al sfântului Nichifor Mărturisitorul şi după a mea chibzuinţă.

Iar pe maica Anisia, fiindcă a ajunat în zi de Duminică, pentru părută nevoinţă, am dat-o anaftemii, – după canonul 18 al sinodului de la Gangra şi după a mea socotinţă.

Iar pe maica Pamfilia de la maica Maximila, fiindcă şi-a pus podoabe scumpe, am dat-o anaftemii, – după canonul al 45-lea Trulan.

Iar pe maica Atanasia, fiindcă a găsit de cuviinţă să mănânce în biserică, am afurisit-o, după canonul al 49-lea al sinodului de la

Cartaghena şi după a mea chibzuinţă.

Iar pe maica Tavifta, fiindcă a stat la ospăţ cu mirenii, am dat-o anaftemii, – după cum glăsuieşte canonul al 22-lea al sinodului de la Nicheea şi după a mea socotinţă.

Iar maica Hristina tot aşijderea ca şi maica Tavifta.

Iar maica Trifilia tot aşijderea ca şi maica Tavifta.

Iar sora Maria de la maica Amfilofia, fiindcă a săpat în sfântul şi marele post, canonisită a fost să facă cinci sute de mătănii, în vremea sfintei leturghii. Iar de era călugăriţă cu scufie o afuriseam – după canonul al 16-lea al Sf. Nichifor Mărturisitorul şi după a mea chibzuinţă.

Iar sora Niţa a maicii Eudoxia, fiindcă s-a ispitit în vis, canonisită a fost să facă 49 de mătănii, citind psalmul 50 – după cum bine zice canonul al 16-lea al sfântului Ioan Pustnicul.

Iar maica Dosifteea, tot ca sora Niţa.

Iar maica Natalia, fiindcă a vorbit cu călugări şi a mâncat de două ori pe zi în postul Naşterii Domnului, se canoniseşte cu trei mii de mătănii, iar şaizeci de zile să nu se împărtăşească şi să mănânce numai pâine cu apă, – după canonul al 20-lea al sinodului al 7-lea de la Nicheea Vitiniei şi după al 19-lea canon al Sf. Nichifor Mărturisitorul şi după a mea socotinţă.

Catastihul acesta fiind un lucru care trebuia ţinut în taină, părintele Macarie, după ce uscă la sticla lămpii faţa scrisă în urmă, îl aşează cu grijă în lădiţă, dedesubtul altor buclucuri al cuvioşiei sale. Apoi, mulţumit de lucrul său şi neavând cui să-i împărtăşească bucuria, aruncă o privire jălalnică răposatului duhovnic, care sta liniştit în perete, zicând şi vorbele acestea cu glas tare:

— Păcat de vremea pe care ai pierdut-o aici, frate Iasoane! Căci ce fel de duhovnic ai fost frăţia ta dacă ai lăsat pe maici să ajuneze carevasăzică Duminica, să facă mătănii între Paşti şi Cincizecime, să iasă la lucru în postul cel mare, să se îmbrace în scumpătăţuri, să postească în săptămâna brânzii, să stea de vorbă cu monahii şi să facă scaldă? Unde ai văzut frăţia ta scris şi unde ai pomenit călugăr să facă scaldă? Să ştii de la mine, frate Iasoane, că n-a făcut nicio pagubă Dumnezeu că te-a mutat din cele de aicea. Bine că am sosit eu la vreme, – să nu-mi fie a mă lăuda decât în crucea Domnului! – că de nu soseam, foc şi pucioasă ar fi trebuit să plouă peste această sfântă mănăstire, ca oarecând peste Sodoma şi peste Gomora.

Mulţumit de sine şi copleşit de greaua sarcină ce-i căzuse pe cap, părintele Macarie îngenunche înaintea icoanelor, cu frică şi cu cutremur şi se rugă cu glas, fiindu-i parcă teamă că dintr-un aşa locaş de pierzanie, cum socotea el mănăstirea maicilor, nici nu-i va fi auzită rugăciunea:

„Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, Tatăl Domnului nostru Iisus

Hristos, Dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac şi al lui Iacov, precum ai ajutat, carevasăzică lui Nestor de-a biruit pre luptaciul Lie; şi marelui împărat Constantin de-a înfrânt oastea păgânului Maxentie; şi lui David de-a răpus numai c-o pietricică pre uriaşul Goliat, punând pe fugă oastea cea fără de număr a Filistenilor; şi marelui Ierarh Vasilie de-a biruit numai cu cuvântul pre arianul împărat Valens şi pre puternicul Modest, sluga sa; şi proorocului Ilie de-a surpat pre idolul Vaal şi a ucis pre popii cei mincinoşi; – ajută-mi şi mie păcătosului şi nevrednicului robul tău să biruiesc, carevasăzică, pre dracii cei cumpliţi care s-au adunat aici întru pierzania acestui sfânt şi dumnezeiesc locaş, carele se cinsteşte cu hramul marelui mucenic Dimitrie, şi să întorc pre maici şi pre surori întru înţelegerea poruncilor Tale, care le-ai dat prin robii tăi: Vasilie al Chesariei şi Grigore de Nazianz şi Efrem şi Dosiftei şi Doroftei şi Macarie Eghipteanul şi Antonie şi Pahomie şi Onufrie şi Sava cel sfinţit şi Uarion – începătorii de obşte, – ca numele Tău cel sfânt să se proslăvească întru curăţie şi întru dreptate, iar nu întru necurăţie şi întru fărădelege.

Caută degrabă din Muntele cel sfânt al Tău, Doamne Dumnezeule, şi ascultă rugăciunea smeritului Macarie Păcătosul; carele cu vreme şi fără vreme ţi s-a închinat patru ani în pustia Iordanului şi treizeci şi şase de ani pe pietrele Sfetagorei, şi încă ţi s-ar fi mai închinat dacă n-ar fi venit de năprasnă urgie diavolească să tulbure pacea schitului nostru şi să ne răspândească în cele patru vânturi, după cum scrie în Apocalipsul Sfântului Ioan. Că nu de plăcerea mea, Doamne, am venit aici, ci după a celui cu mai mare socotinţă, carele şi el porunca Ta a împlinit şi scop bun a chibzuit. Că eu sunt om neputincios şi numărul anilor şi căruntele bătrâneţilor nu vor fi oprelişte, carevasăzică, pentru spurcatul şi necuratul diavol să încerce a mă ispiti în miez de noapte şi în zori de zi şi la al treilea ceas şi la al şaselea ceas şi după al nouălea ceas, precum a ispitit pre părintele nostru Antonie şi pre Eftimie şi pre Pahomie şi pre alţi sfinţi şi cuvioşi părinţi. Ci ei au fost în pustia cea mai dinlăuntru – unde picior de femeie nu călca, ci dracul îi amăgea, prefăcându-se el în curve împodobite şi în fiice de împăraţi şi de cinstiţi clironomi; dar eu, păcătosul de mine, patruzeci de ani n-am văzut parte femeiască şi nici nu socoteam să mai văz până la cea din urmă suflare. Iar acum, iată mă aflu – vai de sufletul meu! – aruncat de năprasnă în mijlocul a peste o sută de maici călugăriţe şi de surori, care au călcat legea şi scripturile, îşi văd goliciunea în scaldă – vai de sufletele lor! – şi-şi negustoresc rocodeliile şi nesocotesc cuvântul maicii stareţe şi ospătează cu mirenii şi ajunează Duminica – întru părută nevoinţă. Dar Tu, Doamne, carele cunoşti inimile şi rărunchii, cele ascunse ca şi cele de faţă, şi nimic nu scapă nevădit de agerimea ochiului tău, – vezi-mi, carevasăzică, şi inima mea şi sufletul meu şi

cugetul meu, că nu răsplătire de la oameni aştept pentru osteneala mea, nici plăceri neîngăduite pentru ticălosul meu trup socotesc să adun, ci voia Ta caut s-o împlinesc, iar pre cea a necuratului şi pizmaşului diavol s-o calc sub picioare ca Sfântul Gheorghe pre balaurul cel înfricoşat.

Dă-mi, dar, Doamne, tărie nebiruită ca osteneala-mi să nu fie în zadar şi vârtoşenia-mi să nu se stingă într-o zi; ca lucru bun să săvârşesc, pre dracu să-l biruiesc şi milă de la tine să dobândesc. Nu-ţi cer nici curajul lui Iona, nici vitejia lui Gheorghe, nici puterea lui Samson, nici limba lui Zlataust, nici darul de-a face minuni al marelui Antonie, nici dumnezeiasca învăţătură a ierarhului tău Vasilie, au a Bogoslovului, au a lui Atanasie de la Alexandria; dar nici pre cea drăcească a lui Arie sau a lui Origen. Ci numai să-mi ajuţi ca să biruiesc uneltirile drăceşti, să fac rânduială după cum scrie şi să tâlcuiesc scripturile – aşa ca nici în eresuri să caz şi nici maicile să zică: «a venit un prost să lumineze, carevasăzică, pre proşti». Amin”.

Mulţumit de chipul cum ticluise rugăciunea, necerând de la Dumnezeu nici prea mult ca să nu dobândească, dar nici prea puţin ca să nu-i ajungă, părintele duhovnic trase şervetul din buzunar şi îşi şterse fruntea de năduşeală, mai privi cu smerenie icoanele ce umpleau peretele dinspre răsărit, mai căscă, mai aruncă o jumătate de uitătură răposatului înaintaş, apoi se găti de culcare, cântând cu cerul gurii şi cu nasul:

— Plâ-gâng şi mă tâââân-gu-hun-gun-guesc câââând gân-de-hesc laaaa moaaa-ga-nga-ngar-teeee. Şi văz în mo-hor-mân-gâ-ngântuuuuri…

II – La maica Eudoxia

— Uff!… ah!… ooh!… aa!… îâu! mai încet, ticăloaso, nu mă strânge aşa! Uite dă-i pe icea… aaşa… iii! Mai jos… tot mai jos… aacolo!… iii! Mai uşor, maică… mai uşor… aaşa vezi!

— Ce-ar fi să te spovedeşti, măicuţă? – zise sora Niţa, în batjocură. Te pomeneşti că se înteţesc junghiurile la noapte şi… Doamne fereşte!

Maica Eudoxia, care era „bolnavă”, aşa cum sunt toate călugăriţele ce au fete tinere sub ascultare şi le place să fie corconite, strârci nasul şi se tulbură cu duhul:

— Eu să mă spovedesc la *„ăsta”?!* Da’ ce am mâncat laur ori am băut cucută? Să mă afurisească sau să mă dea anaftemii, hai fa? Păi eu când aş auzi din gura duhovnicului aşa canon, – caz jos şi damblagesc toată.

Sora Niţa întrerupse o clipă frecuşul şi râse cu capul pe spate. La fel râseră şi maicile Gorgonia şi Anatolia care erau de faţă.

— Păi dacă n-ai făcut niciodată baie, nu te afuriseşte, maică Eudoxio, – o încurajă maica Anatolia.

— Nu baie; *scaldă!* – o îndreptă sora Niţa.

Întreruperea făcută cu haz de ucenica maicii Eudoxia stârni un râs preţ de cinci minute. Ba maica Eudoxia cu mare greutate se potoli. După ce-şi strânse fălcile şi-şi făcu vânt cu mâinile şi cu batista, zise gâfâind:

— Auzi, dumneata, că dacă faci baie…

— Scaldă, măicuţă dragă, nu înţelegi? – făcu tot sora Niţa cuvenita îndreptare.

Şi iar se încinse un râs care fu întrerupt de intrarea vijelioasă a maicii Tavifta.

— Măicuţă Eudoxio, sunt nenorocită, măicuţă Eudoxio! Ce să mă fac, păcătoasa şi amărâta de mine! – se tângui noua venită, uitând să-şi ceară cuvenita blagoslovenie.

Maica Anatolia şi cu sora Niţa, care ştiau că Tavifta a trecut pe la duhovnic, chefniră iar în râs. Dar maica Eudoxia, care era un fel de birou de înregistrare al întâmplărilor din mănăstire, văzând lacrimi pe obrajii Taviftei, se tulbură şi zise:

— Ce e, soro? Ce ţi s-a întâmplat?

— Maică Eudoxio, sunt nenorocită, măicuţă Eudoxio! – răspunse maica Tavifta – cu gura, cu capul şi cu mâinile, de era cât pe-aci să scoată ochii maicii Eudoxiei.

— Te-i fi spovedit? – o întrebă la întâmplare maica Gorgonia.

Tavifta oftă de la ficaţi.

— M-am spovedit, Gorgonio, m-am spovedit, surioară, dar mai bine făceam dacă stăm aşa nespovedită…

— Da’ ce ţi-a făcut, soro dragă? – o întrebă maica Eudoxia din ce în ce mai tulburată.

— M-a dat anaftemii, asta mi-a făcut!

— Iââu! – ţipară maicile într-un glas.

— Da’ cum se poate, Tavifto, să te blesteme aşa?… Ai omorât pe cineva, soro? întrebă maica Eudoxia cu mâna la inimă.

— N-am omorât niciun puişor de găină, măicuţă. Poate cu vreo muscă să-mi fi făcut păcat; dar am stat la masă cu mirenii… şi pentru atâta lucru părintele duhovnic a găsit cu cale să mă dea anaftemii!

— Iââu! ţipară din nou maicile.

— N-ăi fi auzit bine, Tavifto!

— Da’ cum să n-auz, maică Eudoxio, că de două ori mi-a zis tare: să fii anaftemii! Să fii anaftemii!… după canonul… nu ştiu ce canon a spus.

Pe maica Eudoxia o apucară junghiurile.

— Vino încoace’, Niţulico… uite colea dă-i… ah, cum mă ţine! Uff!…

— Şi vorbeşte acuma cu maicile astea, că o să-ţi rup pielea cu atâta scărpineală! zise sora Niţa îmbufnată.

— Nu s-a mai rupt, soro? – întreabă maica Anatolia cu jumătate de gură.

— Ce să se rupă, că e bătrână şi tăbăcită! – răspunse ucenica stârnind râsul.

Maica Eudoxia luă o mutră aspră.

— Haide, haide!… Iii, numai niţeluş, maică, numai… aah, cum mă înţeapă!… Aci… aaci… aaşa maică! Dar cum se poate, Tavifto…

Uşa se deschise brusc şi maica Varsanufia se ivi năucă şi galbenă ca o moartă.

— Mor, maicilor… nu mai pot… uite acuma… acuma… uite caz jos şi mor… acuma… acuşica…

Maica Tavifta şi sora Niţa săriră repede şi o apucară de subţiori.

— Mor, maică Eudoxio!

— Ia taci cu vorba asta, Varsanufio! Ce-ai, măiculiţă, de te-ai îngălbenit aşa? întreabă gazda speriată.

— Te-ai spovedit, maică Varsanufio? – întrebă şi ucenica.

Maica Varsanufia se lăsă pe un scaun şi îşi şterse faţa cu batista, aşa de tare, că era cât pe-aci să-şi rupă negul de sub bărbie.

— Ce să fie, măicuţelor şi soră Niţulico, uite m-a dus nevoia la Cernica, să-mi cumpăr câteva baniţe de grâu şi ne-a apucat noaptea acolo, că nu eram numai eu, mai erau şi alte maici. Şi părintele iconom nu ne-a lăsat să plecăm noaptea pe drum, că era şi o vreme urâtă, şi am dormit la arhondărie. Şi dacă i-am spus părintelui duhovnic… ăsta care a venit acuma, şi i-am spus numai fiindcă m-a întrebat, că de unde să ştiu eu că e oprit să doarmă maicile într-o

mănăstire de călugări? – m-a oprit un an de la sfânta împărtăşanie…

— Iâău! – ţipară maicile.

— …Să fac o mie de mătănii, şi o mie de închinăciuni…

— Îâău!

— …Şi timp de patruzeci de zile să mănânc numai verdeţuri nefierte.

— Iâău! – ţipară a treia oară maicile, cu gura plină şi din toată inima.

Maica Varsanufia se deschise la gât şi suflă cu răcoare pe gura cămăşii. Iar maica Eudoxia, după ce-şi depărtă puţin sufletul de pe buze, izbucni:

— Asta e curată batjocură, nu mai e duhovnicie, fetelor! Auzi, dumneata, să canonisească pe Anatolia fiindcă a făcut… scaldă!

— Iâău! – ţipă maica Varsanufia.

— Şi pe Tavifta fiindcă… iii, Niţulico, maică… uff!… uite colea, colea… numai niţeluş, maică… aci… aaşa maică! Asta, maicilor, să ştiţi de la mine că…

— Blagosloviţi, maicilor, blagosloviţi-mă pe mine păcătoasa şi urgisita, că mare trebuinţă am în ceasul acesta, de blagoslovenia sfinţiilor voastre, că ispita mare a venit peste mine în sfânta zi de astăzi! – se miorlăi maica Epistimia, intrând blegită pe uşă.

Ştiind-o jălalnică de felul ei şi lăudăroasă cu viaţa-i „fără de prihană”, cum singură avea obicei să-şi dea atestat, maicile o întâmpinară cu un surâs de mulţumire şi schimbară priviri cu tâlc.

— Parcă te văzui la spovedit, maică Epistimio, – zise maica Anatolia, făcând cu ochiul celorlalte.

Epistimia oftă din tot trupul.

— Fusei şi eu, Anatolio, că zisei că ne-a trimis Dumnezeu duhovnic bun… dar mai bine… cum nu se întâmplă, surioară, să cadă un trăsnet de sus, aşa din senin, şi să mă trăsnească în clipa aia atunci! Că eu până azi nu ştiu să fi primit un canon, măcar de-o mătanie!

— Te-a afurisit? – întrebă maica Gorgonia, mai mult ca să arate că a ghicit.

— Mai rău!

— Te-a dat anaftemii, Epistimio? – întrebă şi maica Eudoxia, trosnindu-şi vinele gâtului.

— Mai rău, maică Eudoxio, mai rău!

— Ce ţi-a făcut, soro? o întrebară deodată toate maicile.

Maica Epistimia petrecu buza de jos peste cea de sus şi suflă în vârful nasului.

— M-a întrebat dacă am vândut ceva din casă, mirenilor, şi dacă i-am spus că am vândut mohair, mi-a dat să fac… uff, dă-mi un pahar cu apă, soră Niţo, că-mi vine rău… Mi-a dat să fac două mii de mătănii, acasă…

— Iâău! ţipară maicile.

— …Două sute de închinăciuni în biserică şi timp de două săptămâni să mănânc numai miercurea şi vinerea, după apusul soarelui… iar altădată să nu mai vând nimic mirenilor.

La auzul acestora, maicile, care mai toate trăiau din lucrul mâinilor lor, pe care-l vindeau lumii de afară, nu mai zâmbiră mulţumite de necazul Epistimiei, ci încremeniră cu ochii la ea. Până ce răsuflă maica Eudoxia:

— Las' că aşa ne trebuie! Că nu eram mulţumite de bietu' părinte Iason, Dumnezeu să-l ierte; vream duhovnic mai aspru! Iacă ne-a venit… îâuuf, mai scarpină-mă colea, Niţulico, numai…

Dar ucenica trebui să răspundă bătăilor de afară.

— Amin!

Uşa se deschise în porţii şi aşa de încet, că maicile se priviră câteva clipe întrebătoare, apoi la un gând fură toate: Părintele duhovnic!

Ca la poruncă îşi strânseră hainele pe lângă ele, îşi dreseră scufiile şi-şi ţinură răsuflarea. Dar pe uşa întredeschisă, abia mişcându-se, se ivi sora Ana de la casa duhovnicească. Maicile, mai puţin Epistimia, o primiră cu o uşoară exclamaţie de surpriză şi de plăcere. Sora Ana nu le băgă în seamă, ci, cu privirile neclintite, ca de mort, capul bălăbănindu-se între umeri, mâinile înfăşurate într-un şirag de mătănii uriaşe, păşi încet, abia mişcându-se, făcu un popas lângă analagul din faţa icoanelor, apoi trase un scaun şi se aşeză tacticos pe el.

Maicile, ştiindu-o poznaşă cum nu mai avea pereche decât în sora Niţa, crezură la început că trebuie să râdă; dar văzând-o în aşa hal, îşi strânseră fălcile şi aşteptară nedumerite. Sora Ana nu le lăsă mult în dubiu. Luând mutra duhovnicului, îşi răsfiră cu dreapta o barbă închipuită, ridică ochii în tavan, îi lăsă o clipă, într-ai sorei Niţa, apoi îi înţepeni vag în duşumea şi închipui scena de la spovedit…

— „Cum te cheamă?"

— „Sora Ana de la duhovnicie! Ce, aţi uitat, Cinstite Părinte?"

— „De câţi ani eşti?"

— „De douăzeci şi doi."

— „Ai făcut vreodată scaldă în lac, de când te afli în mănăstire?"

— „De, cinstite părinte, uite… cum să vă spun… scaldă n-oi fi făcut… dar uite… cum să vă spun… cu picioarele am intrat, că are maica o raţă care s-a învăţat de ouă în stuf şi mă trimete să-i caut în cuib."

Aci sora Ana se încruntă şi-şi trecu amândouă mâinile prin închipuita-i barbă. Apoi se ridică brusc, încreţi sprâncenele şi zise rar şi apăsat:

— „Nu se cade călugărului să-şi arate goliciunea, căci va fi spre sminteală mirenilor. Şi nici el singur, carevasăzică, să nu şi-o vază, căci sminteală va fi lui însuşi. Dar fiindcă ţi-ai dezgolit numai

picioarele şi pentru că nu eşti călugăriţă cu scufie, îţi dau să faci o mie cinci sute de închinăciuni, – după canonul 75 al soborului al 6-lea ecumenic, şi după a mea socotinţă. Ai înţeles?”

Aci sora Ana nu-şi mai putu stăpâni râsul şi izbucni zgomotos, în vreme ce maicile şi sora Niţa erau aproape să leşine.

— Ia spune-ne şi nouă, Anişoară, maică ce e cu prăpăditul ăsta care a căzut aşa din senin pe capul nostru? Că eşti la duhovnicie şi l-ai văzut mai bine, – întrebă maica Eudoxia, după ce-şi adună gura.

— Ce e cu el? Staţi, că va spun acuma.

Sora Ana ocoli mătăniile pe după mâna stângă, cealaltă mână o duse la piept şi luând o înfăţişare jumătate aspră, jumătate împăciuitoare, zise:

— „…Maică stareţă, eu, carevasăzică am venit aici după rânduiala lui Dumnezeu şi după judecata Înalt Preasfinţitului Mitropolit… şi eu, carevasăzică nu m-am înălţat cu mintea să grăiesc cum că nu se cade unui monah din sfântul Munte să se amestece cu muierile… şi, carevasăzică, eu n-am venit aici să stric legea… Mă rog: vreţi spovedanie după canoane?”

Felul cum maimuţări ucenica maicii Agatoclia pe bătrânul duhovnic, stârni un haz cum nu se mai auzise în chilia maicii Eudoxiei. Uitară călugăriţele – mai puţin Epistimia – de tot necazul care le adusese aci şi râdeau să-şi rupă băierile inimii.

— Bată-te mântuirea de nebună, să te bată! – zise maica Eudoxia ştergându-şi lacrimile ce-i şiruiseră obrajii.

— Are păr pe picioare, Anişoară? – întrebă sora Niţa, tovarăşa de pozne a aceştia.

Altă izbucnire de râs.

— Taci, ticăloaso! – o mustră maica Eudoxia, cu grijă să nu se treacă măsura.

Sora Ana, răsfăţată de toată mănăstirea, mai puţin de maica Epistimia, nu cunoştea margini în isprăvile ei, ce-i drept copilăreşti, şi deci nu se sinchisi de mutra maicii Eudoxia.

— O, ho! – răspunse ea la întrebare. Şi încă nişte păr creţ cum am văzut la purcelul maicii Artemia. M-am uitat pe gaura cheii când s-a descălţat. Dar pe piept ce trebuie să aibă! Îmi pare rău că nu şi-a dezbrăcat anteriul şi n-am avut cum să văd…

— Cum soro, s-a culcat cu anteriul pe sfinţia lui? – întrebară cu o gură toate maicile.

— Şi încă ce anteriu! Parc-ar fi cu bătătură de păr de mistreţ, aşa e de aspru. Şi are un guler… dar nu mai spun. Cine vrea să ştie n-are decât să se ducă să-l vadă. Şi o curea – parcă ar fi luat-o de la motorul lui domnu’ Ioniţă, ăla cu daracul! Dar să-i vedeţi bocancii! Nu e piele pe ei cât fier! Unde calcă lasă găuri: şi pe pământ gol şi pe duşumea şi pe ciment. Ia să luaţi seama în biserică, pe unde merge sfinţia lui, că

trebuie să se cunoască ţintele pe piatră.

— Şi-mi pare că pantalonii n-au poale deloc. Am văzut când am îngenuncheat la spovedit, – adause sfioasă maica Anatolia.

— Ba au în faţă, completă sora Ana, dar numai aşa ca două degete. Încolo – se vede că i-a mânjit cu mălai şi i-a ciugulit raţele.

— Ba eu, să vă spui drept, intră în vorbă sora Niţa, m-am amorezat de nasul părintelui duhovnic.

Un râs care cu greu luă sfârşit stârniră cuvintele ucenicii maicii Eudoxia. Şi pe drept cuvânt, căci bietul părinte Macarie avea un nas mare, strâmb şi gâlmos, că parcă nu era al lui, ci-l punea numai ca să facă lumea să râdă.

— Eu cred că l-a poruncit înadins la vreun meşter, ca să nu pară prea frumos şi să se amorezeze maicile de sfinţia lui, zise tot sora Niţa.

Maica Eudoxia se burzului.

— Apăi ca tine şi ca Ana, nu cred să mai fie o fiinţă pe lume care să ia aşa seama la oameni!

— De ce mai zici de noi, măicuţă? – îi tăie vorba ucenica. Nu spuneai sfinţia ta, după ce am venit de la vecernie, că nu-ţi place barba părintelui duhovnic?

— E, am zis şi eu aşa! Şi când ai căuta, am zis pe bună dreptate, că n-are şi el o barbă aşa cum au toţi părinţii, ci are trei, – sărăcuţ de maica mea! N-aţi văzut maicilor că are trei bărbi? Una la mijloc, albă, – asta ar mai fi cum ar mai fi – şi două, cărunte, lipite în cotlete… Doamne fereşte!

— O fi zăcut de vărsat şi i-a căzut părul d-acolo de unde sunt golurile, – îşi dădu cu părerea maica Gorgonia.

— Ba eu cred că de lingoare a zăcut, zise şi maica Anatolia.

— Dar mustăţile? Că nici nu se cunoaşte de unde încep şi unde isprăvesc! râse maica Varsanufia.

— Şi păr în urechi! – se strâmbă Gorgonia.

— Barim în nas! … – se strâmbă şi Anatolia.

— Ho, destul atâta! – le tăie vorba maica Eudoxia. L-aţi zugrăvit în toate chipurile, săracul de el. Om cum l-a lăsat Dumnezeu. Că n-o să ne apucăm noi acuma să-l facem mai frumos!

— O să-l mai pieptene Anişoara şi o să-i facă şi ceva coade, – întrerupse sora Niţa.

Dar maica Eudoxia nu mai îngădui să se glumească pe socoteala duhovnicului.

— Face rău, urmă ea mai departe, că o ia aşa cu otuzbirul, n-o ia şi el mai domol: haida-haida, încet-încet, – că maicile noastre – de, Dumnezeu să mă ierte, dar s-au învăţat cam de capul lor. Că bietul părintele Iason, Dumnezeu să-l odihnească, nu ştia decât două lucruri: să bea şi să ierte. Dacă te duceai la el să te spovedeşti, te întreba de la uşă, ori chiar şi pe fereastră, aşa cum se găsea: „Ei, iar ai venit să te

spovedeşti? Da' parcă te-am mai spovedit!" Ca şi când numai o dată trebuie să te spovedeşti cât trăieşti. Ia, spune, Anişoară, cum zicea, că tu ai stat acolo cu el.

— Nu e păcat, maică Eudoxio? – zise ascultătoarea de la duhovnicie, luând o înfăţişare smerită.

— Ei, haide-acuma şi arată-ne cum făcea, nu te mai poci, că te ştim noi că eşti smerită!

Sora Ana nu mai aşteptă o nouă poftire ca să maimuţărească pe răposatul duhovnic. Se ridică gemând de pe scaun, îşi apucă genunchii cu amândouă mâinile şi se lungi căscând în pat. Apoi îşi scoase basmaua şi trase o şuviţă de păr pe care o înfăşură de vârful nasului. Şi iar o desfăcu şi iar o înfăşură, până când o dădu la o parte şi se trase nervos de nas. După aceea închipui că apucă barba cu o mână şi face probă să vadă dacă ajunge până la frunte. Apoi, tresărind, fără plăcere, la o bătaie în uşă, se ridică pufnind pe nas şi se aşeză bârfind pe scaun, lângă analog:

— „Hm, nu mai scap eu de ticăloasele astea de muieri! Aamin!"

— „Ei, ce-ai să-mi spui?" – se adresă, cu oarecare bunăvoinţă, către închipuita fiică de spovedanie.

— „Că ai păcătuit? Foarte rău! Dar n-ai ce să-i faci, c-aşa e prăpăditul de om: supus păcatului. Că dacă ar fi înger, fireşte că n-ar păcătui. Lasă nu-mi mai spune… că ştiu eu ce-ai făcut: aceea ce omeneşte se poate face… şi se poate îngădui… Şi Dumnezeu iartă… că d-aia e Dumnezeu: să ierte păcatele oamenilor. Mergi în pace şi credinţa ta te va mântui!"

Aci, sora Ana făcu un gest arătând cu mâna toată spre uşă, apoi se apucă, bodogănind, de genunchi şi vru să se aşeze din nou pe pat. Dar maica Epistimia, în vreme ce maicile celelalte se tăvăleau de râs, se înduioşă de amintirea răposatului şi o opri să mai urmeze.

— Ei, lasă acuma, soră Ano, nu-ţi mai bate joc de el, săracul, că aşa duhovnic bun nu mai vedem noi! Că se purta aşa cu ale care… orice le-ar fi spus şi orice le-ar fi întrebat – de-a surda îşi bătea gura. Dar cu maicile călugăroase altfel îi era vorba. Atâta vină avea şi el: că nu prea dădea canon.

— Ba era bun săracu'! – zise şi maica Gorgonia.

— Pâinea lui Dumnezeu! – adeveri şi maica Anatolia, zâmbind gânditoare.

— Duhovnicul nu trebuie să fie bun, fetelor! grăi aspru maica Eudoxia. Că dacă e prea bun, nu mai ascultă nimeni de el şi păţeşte ca părintele Iason, că rar de se mai ducea câte-o maică la sfinţia lui, ca să se spovedească. Se duceau bietele maici pe la preoţii de mir. Nu se cade să se mărturisească un călugăr la un popă de mir; dar dacă n-ai încotro, uite te duci. Că păcatul vine de la diavolul şi iertarea vine de la Dumnezeu. Dar El, milostivul, nu te iartă aşa degeaba: trebuie să

faci canon. Şi o călugăriţă, oricât de păcătoasă ar fi, mai împăcată se simte în sufletul ei să-i dea duhovnicul un canon cât de greu, decât s-o ierte în felul părintelui Iason.

Maica Epistimia se ridică înţepată de pe scaun:

— Da' cum, maică Eudoxio, adică să te puie să faci mii de mătănii, fiindcă ţi-ai vândut munca sfinţiei tale, ca să poţi să mănânci o pâine? De unde a scos sfinţia lui legea asta?

— Şi pentru că stai la masă cu un mirean, care poate să-ţi fie tată sau frate, ori o familie cunoscută unde tragi şi tu când te duci la târg? Dar se poate să refuzi? – se oţărî şi maica Tavifta.

— Şi pentru că n-ai avut curajul să pleci la drum noaptea pe întuneric şi pe vreme rea şi ai găzduit într-o mănăstire de călugări, trebuie numaidecât să te oprească de la sfânta împărtăşanie şi să te pună la post şi la trei mii de mătănii? Unde, a găsit sfinţia lui scris aşa ceva? – se umflă şi maica Varsanufia.

— Şi pentru că faci scaldă şi nu intri încălţată în lac, trebuie să te afurisească? se răsti şi sora Niţa, întrerupând vorba cu sora Ana.

Maica Eudoxia observase şopăcăirea lor şi le ameninţă cu degetul:

— Ia să-mi spuneţi ce-aţi pus voi la cale, acolo?

— Nimic, maică Eudoxio! – se miorlăi sora Ana.

— Nimic, măicuţă! – se strâmbă şi sora Niţa.

Dar maica Eudoxia nu le crezu.

— Să nu vă pună Necuratul la cale să faceţi vreo poznă, că vă ştiu eu de ce sunteţi în stare. Lăsaţi-l, săracu', că abia a venit şi el din Sf. Munte, şi de, ca omul care nu cunoaşte obiceiurile de pe-aicea. Se mai dă el pe brazdă…

— Ori că se întoarce de unde a venit! – adăugă poruncitor maica Epistimia.

— Asta mai curând s-o credem… iii! ia mai dă colea Niţulico, maică… aci!… fiiiu… aaşa, maică!

III – Când trăieşti în Sfântul Munte, n-ai de unde cunoaşte toate lucrurile muiereşti

Dimineaţa, noul duhovnic al mănăstirii Ibăneşti se sculă el, ce-i drept, cu noaptea în cap, dar ce folos că slujba utreniei n-o mai apucă. Nici el n-a putut să se deştepte singur, aşa cum se obişnuise în sfântul Munte şi nici ascultătoarelor de la casa duhovnicească nu le zisese de cu seară ca să-l deştepte. Iar acestea, adică maica Agatoclia şi cu sora Ana, fie că nici ele nu şi-au întrerupt somnul, fie că au socotit că pe un om venit de la drum lung nu se cade să-l scoli, în miezul nopţii, l-au lăsat pradă unuia din cei mai mari vrăjmaşi ai călugărului: somnul.

Părintele Macarie, om trăit o viaţă în reguli şi în disciplină, se tulbură foarte.

Ceea ce făcuse el nu se cădea – nici ca monah şi nici mai ales în vrednicia de duhovnic pe care o avea aci. Ispita negreşit că venise de la diavolul care trebuie să fi fost grozav de supărat pentru moartea lui Iason şi pentru înlocuirea lui cu un sfetagoreţ. Dar cum de-l biruise pe el satana chiar în cea dintâi noapte petrecută în Ibăneşti? şi prin ce mijloace? Venise şi-i îngreunase pleoapele, ca oarecând sfântului Arsenie cel Mare, sau răspândise în chilie mirosuri care lungesc somnul, aşa cum făcea de demult cuvioşilor din pustie şi cum mai obişnuieşte şi astăzi prin Sfetagora?

Cugetând la isprava diavolului, părintele Macarie vru să se ridice din pat. Odată cu această osteneală, văzând moliciunea saltelei de lână, a somierei şi a pernelor în care-şi odihnise mădularele, i se lumină îndată şi mintea.

„Hei, Macarie păcătosule! îşi zise el – ai gândit asupra necuratului fapte fără de pricină, şi când colo tu, ticălosule, eşti vinovat! Că diavolul, carevasăzică, nici măcar n-o fi aflat unde ţi-ai mutat păcatele; ci tu te-ai înălţat aseară cu mintea şi ţi-ai grăit ţie lucruri de trufie şi n-ai luat seama, orbule şi netrebnicule, că-ţi bagi ciolanele în sârmă şi în moliciuni singliticheşti. Vai ţie, fariseu făţarnic, că ai dat canon maicii Stavrofilia, fiindcă a lipsit de la dumnezeieştile slujiri, pentru pricini binecuvântate; iar tu, după un ceas, te înfunzi în puf şi grohăieşti până se crapă de ziuă. Vai ţie, fariseu făţarnic, că Petru s-a lepădat de Domnul şi Învăţătorul său abia după cântatul cocoşilor, iar tu ţi-ai uitat făgăduinţele odată cu aţipirea găinilor. Trup nemernic, oase ticăloase, carne împuţită! V-aţi odihnit patruzeci de ani pe rogojină şi pe piatră, iar acuma, carevasăzică, v-aţi văzut şi voi în moliciuni pe care numai domnii şi păgânii le caută, şi aţi lipsit sufletul de Dumnezeiasca privighere. De funie şi de grindă s-ar cădea să vă spânzur şi aşa un ceas să dormiţi, – cum făcea cuviosul Arsenie. Amar

ţie, suflete ticălos, că te-ai îngreuiat cu somnul şi n-ai primit pe Mirele în miezul nopţii. Ci acuma o să te dai morţii şi afară de împărăţie ai să te încui.”

Scrâşnind amarnic din dinţi, duhovnicul se întinse şi căscă… după mireneştile obiceiuri, apoi se duse în mijlocul chiliei să facă şaptezeci şi nouă de mătănii şi patru sute cinzeci de închinăciuni, în locul pololoşniţei şi utreniei pe care le pierduse. Dând însă cu ochii de chipul din perete al înaintaşului său, îl mustră după cuviinţă:

— Vai ţie, frate Iasoane, că vreme îndelungată ţi-ai lenevit trupul după lumeştile îngăduinţe, iar acuma, carevasăzică, îţi chinuieşti sufletul în Gheena, – şi după dreptate; căci ai luat aici pre cele bune, şi acolo pre cele rele ţi se cade să le primeşti.

Apoi dând urmare unui gând ce-l îmboldea, bătu de trei ori din palme. În câteva clipe sora Ana se ivi cu ochii plecaţi şi-i făcu smerită mătanie.

— Blagosloviţi, Preacinstite Părinte!

— Domnul să te blagoslovească! răspunse duhovnicul întinzându-i mâna să i-o sărute.

— Aveţi să-mi porunciţi ceva, cinstite părinte? întrebă sora cu glas miorlăit şi mâinile crucite pe piept.

Părintele Macarie o privi o clipă cu asprime, apoi, mulţumit de înfăţişarea-i cuvioasă îi zise:

— Uite ce e, soro Ano. Eu, carevasăzică, sunt schimnic de la Sfeta Agora şi n-am venit aici, carevasăzică, să-mi lenevesc trupul după singliticheştile obiceiuri, căci a zis avva Daniil: „Pre cât trupul creşte, pre atât sufletul scade; şi pre cât trupul scade, pre atât sufletul creşte”. Ci am venit să mă aşez însumi pildă spre cele bune, ca maicile şi surorile văzând nevoinţele mele şi înfrânările mele, să se întoarcă de la cele vătămătoare de suflet şi să pună începătură către mântuire. Acuma, carevasăzică, se cere ca un călugăr să doarmă pe sârmă şi pe saltea de lână şi pe pânză cu găuri şi cu înflorituri? Oare părintele nostru Antonie aşa o fi dormit? Ai?

— Nu, cinstite părinte! – răspunse sora, abia ţinându-şi râsul.

— Dacă e-aşa, carevasăzică ce caută aici acest pat satanicesc? Mergi degrabă la maica Agatoclia şi să-i spui fără zăbavă: „A poruncit părintele duhovnic, ca mai ’nainte de otpusul sfintei leturghii, să iei din chilia cuvioşiei sale patul cel amăgitor şi să aşterni o rogojină, carevasăzică, nouă”. Căci a zis avva Siluan: „Vai omului aceluia care are numele mai mare decât fapta!” Ai înţeles frăţia ta?

— Da, cinstite părinte!

— Ia seama să nu calci blagoslovenia, căci a grăit avva Nil: „Robul care se leneveşte întru împlinirea poruncilor stăpânului său, să se gătească spre bătaie”.

Sora Ana tresări, fără să-şi ridice ochii şi ieşi de-a-ndăratelea:

— Prea bine, cinstite părinte!

„Smerită fată! Asta o să iasă călugăriţă de ispravă”, – gândi duhovnicul după plecarea Anei.

Apoi începu să bată cele şaptezeci şi nouă de mătănii, însoţindu-le de obişnuita rugăciune:

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pre mine păcătosul”…

Pe la jumătatea canonului însă se opri, ca să nu întârzie de la biserică şi se apucă să se încalţe. Sora Ana sosi la vreme cu botinele văcsuite.

Bătrânul schimnic privi lung şi ponciş la sărmana-i încălţăminte care nu fusese decât când şi când unsă cu drojdii de pe fundul chiupurilor de untdelemn, şi zise înciudat:

— V-a lucrat părintele Mamant, cel blagoslovit de Dumnezeu cu meşteşug cismăresc; v-am purtat trei ani pe pietrele sfântului munte, pe unde umblă numai schimnici şi fraţi ostenindu-se întru Domnul, şi pe unde au călcat picioarele Maicii Domnului şi ale sfântului Atanasie; – iar acum ce-aţi ajuns: să încăpeţi pe mâna de muiere şi să vă ungă cu negreli mireneşti, şi să călcaţi, carevasăzică, numai pe urme de muieri… Amar mie, Doamne!

După ce-şi trase botinele şi îşi mai deretică cu degetele păru-i mai mult alb şi încă des, părintele Macarie apucă rasa-i tocită pe la toate tivurile, şi-i grăi astfel:

— Te-a lucrat părintele Daniil cel c-un ochi, şi te-am luat carevasăzică de la Careia şi te-am adus în Prodromul, iar mai apoi te-am plimbat pe la lavra sfântului Atanasie şi pe la Zogravul şi pe la Sf. Panteleimon şi pe la alte sfinte mănăstiri şi schituri şi chilii din vatra Athosului; şi ochi de muiere nu te-a văzut şi mână de muiere, carevasăzică, nu te-a pipăit. Iar acuma… o să te perie sora Ana cu scârbă, şi o să te privească maicile tot cu scârbă… că nici de mătase ca a fratelui Iason eşti şi, carevasăzică, nici nouă nu te mai numeşti.

Veni la rând culionul.

— Hei, frate culioane! Nici cu gândul n-ai gândit şi nici cu mintea n-ai socotit de unde ai ieşit şi unde ai să ajungi. Că ai venit, carevasăzică, tot din România, dar erai numai lână nedărăcită, şi ai încăput pe mâna bietului părinte Grigorie de la „Sfânta Ana”, şi te-a scărmănat el şi te-a sucit şi te-a împletit şi te-a dat la piuă şi ai stat pe cap de schimnic şi a umblat cu tine numai mâini aspre de sfetagoreţ. Iar acuma, carevasăzică, o să te ia clisăriţile, când te-oi scoate în sfântul altar, şi o să te mute de colo până colo numai în vârful degetelor, că nici de catifea nu eşti, nici streşini ca al fratelui Iason nu ai, şi carevasăzică nici grecească răsuflătoare nu ţi-a făcut părintele Grigorie, în fund.

Tot uitându-se la bocancii lustruiţi, lucru ce nu i se mai întâmplase

de vreo patruzeci de ani, părintele Macarie păşi către biserică. Cum era însă prea devreme şi cum Sfinţia Sa era aci un om nou, cu dreptul şi cu datoria de-a lua seama peste tot, se opri în pragul caselor duhovniceşti şi cercetă zarea. Culoarea cerului nu-l interesă; nici strălucirea soarelui de dimineaţă şi nici cântecul păsărilor. N-avea înclinări şi nici gusturi artistice. Totuşi observă, cu părere de rău, deosebirea dintre înfăţişarea unei mănăstiri de câmp şi cea a unei mănăstiri din muntele Athos. Aici, şiruri neregulate de căsuţe aşezate fără gust, fiecare cu stilul ei şi cu ulucile ei; iarba din curte tăvălită de porci şi murdărită de pasări, ici şi colo câte-un stejar cu chip de cerşetor, şi un lac murdar, cu malul chel făcut parcă numai pentru broaştele lui Dumnezeu şi pentru raţele maicilor. Pe când la sfântul Munte ochiul omului se izbeşte de stânci, de mare, de corăbii, de zeci de biserici şi de mii de chilii adăpostind un întreg norod de ostaşi ai lui Hristos.

Acolo însă era un simplu ieroschimonah, supus la toate ascultările ce i-ar fi rânduit comitetul celor doisprezece, având numai un singur drept: să se roage. Pe când aici, de! era părintele sufletesc a peste o sută de călugăriţe, cu drepturi largi şi neavând a da socoteală decât lui Dumnezeu. Toate maicile şi toate surorile erau datoare să-i asculte poruncile şi sfaturile, să-i facă mătanie, să-i sărute mâna – aşa aspră şi noduroasă cum era, şi să-i zică, ori unde îl va întâlni şi de câte ori îl va întâlni: blagosloveşte, Cinstite Părinte!

Ce ţi-e şi cu omul, Doamne! Bietul părinte Macarie nu gândise niciodată în viaţa lui că va ajunge să poruncească cuiva şi, smerit şi modest cum era, nici nu dorise aşa ceva măcar că era socotit printre cei mai buni călugări ai schitului românesc din muntele Athos. Se credea născut să fie supus şi se simţea mai mulţumit să asculte. Umblase cu caicul schitului, cărase pământ cu mularii ca să facă rod pe piatră, adusese mărfuri de la Careia şi de la Dafin, cu aceleaşi supuse dobitoace, fusese prescurar, clopotar, apoi citeţ, cântăreţ, tipicar, până când, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu şi din milostivirea stareţului, a fost şi el învrednicit, aproape de bătrâneţe, cu darul preoţiei; iar mai apoi şi cu al duhovniciei. Adică i se luase sarcini orânduite pentru oameni mai de jos şi i se dăduseră altele mai de cinste dar mai cu răspundere. Totuşi, gândind la starea în care se găsea acum, nu putu împiedica un uşor fior de mândrie să-i străbată simţirea. În această clipă cele trei porţii al bărbii mişcară de plăcere şi un surâs – bine că nu l-a văzut cineva! – îi înflori pe buze…

„Doamne, grăi el, simţindu-şi nemernicia, – fiindcă m-ai adus în această vrednicie, pe care eu n-am cerut-o, ajută-mi, carevasăzică, să nu mă biruiască dracul mândriei şi să socotesc cu mintea mea cum că robie am lăsat şi la dregătorie m-am înălţat. Ci să-mi pun înainte, ziua şi noaptea, că din preot de rând şi din smerit ostenitor întru cele

călugăreşti, am căzut, carevasăzică, în grea ispitire, şi răspuns mai greu voi să dau înaintea judeţului Tău. Deci, ajută-mi în ziua necazului şi dă-mi putere ca nu numai sminteală să nu fiu maicilor şi surorilor, dar obiceiurile cele rele să le gonesc şi pre altele bune să le agonisesc."

Din inimă se ruga părintele duhovnic, totuşi nu putu înlătura un gând care încerca să-l tulbure, spunându-i că e de prisos atâta rugăciune. Nu era el schimnic? N-avea aproape şaptezeci de ani? Nu biruise el atâtea şi atâtea ispite de la diavolul? Nu era el vestit în cunoaşterea scripturilor? Ce dar atâta teamă că n-o să fie la înălţime într-o mănăstire de femei simple şi datoare să-l asculte?

Părintele Macarie mai îmbrăţişă o dată, din ochi, mănăstirea, ca pe un bun ce-i era hărăzit pentru iscusinţa cuvioşiei sale, apoi îşi făcu cruce şi scuturându-se de gândurile protivnice firii lui, mută piciorul spre biserică, nădăjduind spre Dumnezeu.

…Dar ce te faci cu diavolul şi cu maicile? Că iubitorul întunericului se ţine după călugări mai vârtos decât gândul şi decât umbra. Nici în trezie nu-i slăbeşte, nici în somn nu le dă pace. Iar maicile şi surorile nu sunt toate smerite şi nu toate se pleacă în faţa bătrâneţilor şi a ocârmuirii – chiar când acestea sunt purtate de-un cuvios duhovnic venit de prin meleagurile Atonului, cu întăriri şi cu peceţi arhiereşti. Că pe lângă mulţimea celor bune sunt unele rele din fire, altele proaste, iar altele poznaşe tot din fire. Iar leacul pentru schimbarea firii omeneşti nu se găsise până la sosirea părintelui Macarie – nici în mireasma scripturilor, nici în poticnelile ştiinţei. Şi dacă răutatea nu-şi arată colţii decât cu oarecare dibăcie şi aşteptare, mai ales când îşi face şcoala acolo unde împuţinările firii cată să se ascundă, în schimb gluma, atât de dorită şi de gustată în viaţa neschimbăcioasă a mănăstirilor, nu se lasă aşteptată, mai ales când e în firea unor surori tinere şi răsfăţate ca ucenica maicii Eudoxiei şi ca ascultătoarea de la casa duhovnicilor.

Când păşi a doua oară, duhovnicul simţi ceva moale sub picior. În aceeaşi clipă se împiedică şi căzu pe brânci. Vru să se ridice dar nu izbuti căci picioarele i se înfăşuraseră într-un obiect de pânză liliachie. Bătrânul se aşeză în capul oaselor şi-şi descurcă labele. Apoi luă cârpa şi o întinse cu amândouă mâinile. Era un lucru din îmbrăcămintea femeiască, dar sfinţia sa, om trăit departe, de lume şi de cele lumeşti, n-avea de unde să ştie.

„Să fie izmene gândi el – sunt prea scurte şi nu prea seamănă. Şi chiar dacă ar fi, cine să le poarte într-o mănăstire de femei?"

Mai suci cârpa, o mai învârti, mai întinse şnurul de cauciuc – dar nu capătă dezlegarea. Nu era nici traistă, nici cămaşă, nici sedilă, nici camilafcă, nici ştergar, nici izmene, nici pantaloni…

„Ce păcatele să mai fie şi asta?” – se miră cuviosul ridicând din umeri.

— Aţi găsit ceva, cinstite părinte? îl întrebă sora Ana, ieşind ca din întâmplare, de după colţul casei.

— Uite, măi tăiculiţă, dădui peste ceva colea lângă prag şi nu mă taie capul ce să fie. Ia vezi frăţia ta.

Sora Ana îşi stăpâni râsul şi se făcu că observă cu amănuntul obiectul pe care duhovnicul i-l ţinea întins dinaintea ochilor.

— Nu ştiu, cinstite părinte! zise ea apoi ridicând cu smerenie din umeri.

Părintele Macarie vru să-i dea chiloţii, căci chiloţi erau – arde-i-ar focul! – să-i ducă acasă. Dar fiindcă nu se cădea, întrucât nu erau nici ai lui şi nici de la duhovnicie, îi făcu sucăleţ şi se hotărî să cerceteze printre maici, pentru păgubaş, folosind prilejul să dea pildă celor ce pun stăpânire pe lucru străin.

Dar de unde să fi venit chiar la uşa casei duhovniceşti? Negreşit că de la vecini. Or fi fost întinşi cu alte rufe pe frânghie şi i-a luat vântul, – gândi duhovnicul.

Zărind pe maica Veniamina în dosul porţii, o puse în cunoştinţă.

— Maică, uite am găsit o cârpuliţă colea la picioarele mele, nu cumva o fi adus-o vântul de la cuvioşia ta?

Maica Veniamina, văzând chiloţii, o umflă râsul şi întârzie cu răspunsul.

— Sau poate te pricepi sfinţia ta ce să fie, că pe mine şi pe sora Ana nu ne taie capul.

— Nu ştiu, cinstite părinte, răspunse cu greu vecina, scoţând o parte din cap pe poartă.

Sora Ana intră râzând în casă, iar părintele Macarie, se scărpină după ureche.

— Vezi, cuvioasă, dacă auzi pe cineva că-i lipseşte, să faci dragoste şi să-i spui că e la mine.

În clipa aceasta maica Trifilia trecea cu doniţa la apă. Cu tot necazul pe care i-l pricinuise anatema primită de la duhovnic, datoria o făcu să-i pună mătanie şi să-i sărute mâna.

— Nu cumva ai idee sfinţia ta cam de ce treabă o fi buna cârpa asta? – o întrebă părintele Macarie după ce-i dădu blagoslovenie.

Maica Trifilia se roşi toată şi după ce roti ochii în juru-i, vârî nasul în bundă şi răspunse ruşinată:

— Nu ştiu, cinstite părinte!

— Dacă auzi pe cineva că-i lipseşte, să-i spui că e la mine, tăiculiţă.

Maica Trifilia nu-i mai răspunse şi-şi urmă calea, neştiind ce să creadă: a fost o glumă, ce-i drept cam nelalocul ei, ori într-adevăr duhovnicul n-a mai văzut chiloţi de femeie?

Tot la fel de nedumerit, părintele Macarie sucăli din nou chiloţii şi

porni unde plecase. În cămăruţa din dreapta altarului găsi pe maica Galeria – eclesiarha, pe maica Mitrodora vestmântăreasa şi pe sora Niţa a maicii Eudoxiei, care era clisăriţă de rând.

— Blagosloviţi, cuvioaselor!

— Blagosloviţi sfinţia voastră, cinstite părinte.

— Domnul!

— Cum vi se pare mănăstirea noastră, cinstite părinte? – zise repede eclesiarha.

— Mănăstirea… carevasăzică e frumoasă.

— Dar maicile noastre, cum vi se par? – întrebă şi vestmântăreasa.

— Tot frumoase şi ele, îşi îngădui duhovnicul o glumă, făcând şi pe maici să râdă.

— Aţi dormit bine ast-noapte, cinstite părinte? îl ispiti şi sora Niţa, oprindu-se o clipă din curăţitul unui sfeşnic.

Părintele Macarie, ştiindu-se vinovat că n-a fost la utrenie, crezu că întrebarea e cu tâlc, şi făcând o mină de om scârbit, schimbă vorba.

— Maicilor, vreau să vă arăt ceva. Uite, când ieşii din chilie ca să viu la biserică, mă împiedicai de cârpa asta, care seamănă a fi de mătase. Acuma eu, carevasăzică, nu ştiu nici cum se cheamă, nici de unde a venit, dar fiindcă s-a întâmplat de am găsit-o şi nu se cade să pui stăpânire pe lucru străin, o luai, carevasăzică s-o dau cui o cunoaşte-o. Mai întrebai eu vreo două maici, dar nu ştiură să-mi spună nici a cui e şi nici cum îi zice. Ia vedeţi sfinţiile voastre, poate-o cunoaşteţi ori poate să vă pricepeţi mai bine.

Sora Niţa dădu dosul şi intră în altar, ca să râdă în voie; maica Mitrodora se înecă într-o tuse năvalnică, iar eclesiarha, călugăriţă dugoasă, încruntă sprâncenele.

Duhovnicul aştepta răspunsul cu chiloţii într-amândouă mâinile.

— Nu ştiu! Nu sunt ai mei! – răspunse maica Galeria abia mişcând buzele.

Iar maica Mitrodora, neputând să vorbească, făcu semn că nici sfinţia ei n-a mai văzut aşa ceva.

— Dacă auziţi de păgubaşă, să-i spuneţi să dea ochi cu mine, – le rugă neştiutorul şi nevinovatul sfetagoreţ. Şi vârând chiloţii în buzunarul anteriului, se grăbi să intre în altar, cu gând să aducă vorba despre ei la sfârşitul „cuvântului” pe care-l va ţine după leturghie, – pentru călugărie şi pentru mărturisire.

IV – Cuvânt al cuviosului Macarie: întâiul pentru călugărie şi al doilea pentru mărturisire sau spovedanie

Blagosloviţi şi iertaţi.

Maicilor şi surorilor, eu, carevasăzică, sunt un călugăr prost. Că nici filozoficeasca învăţătură a Ateneilor n-am învăţat şi nici ritor ca cei cu voroavă multă, carevasăzică, nu sunt. Iar din străinele graiuri, mintea mea cea slăbănoagă nu s-a învrednicit a se îmbogăţi pre sine decât cu puţină arăbească, de când cu ajutorul lui Dumnezeu m-am nevoit în mănăstirea sfântului Sava, din pustia Iordanului. Şi tot atunci am mai prins vreo două boabe turceşti şi v-o două armeneşti. Iar când am umblat cu caicul schitului nostru „Prodromul", am mai prins iarăşi v-o două boabe englezeşti şi vreo două italieneşti. Iar în sfântul Munte, unde am hălăduit cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile sfântului Atanasie – vreme de treizeci şi şase de ani, am învăţat de istov limba grecească; şi am mai prins de la muscalii cei din mănăstirea sfântului mucenic Panteleimon vreo două boabe muscăleşti: iar de la bulgarii cei din Zogravu iarăşi am luat vreo două boabe bulgăreşti; iar de la sârbii din Hilindar am mai luat şi de la ei iarăşi vreo două boabe sârbeşti. Dar carevasăzică eu nu mă pot înţelege binişor decât cu un arab; iar grecul, cât ar fi el de pricopsit în vicleşuguri, pre limba lui nu mă poate amăgi.

Iar cât pentru meşteşugul scriitoricesc, – nu m-a învrednicit Dumnezeu, de n-aş grăi cu păcat, nici cu darul lui Metafrast, nici cu aL lui Andrei cel din Crit, nici cu al lui Ioan Damaschin şi nici cu al lui Nichifor Mărturisitorul. Căci o fi judecat Dumnezeu cum că nu toţi trebuie să scrie, că atunci, carevasăzică, n-ar mai fi cine să gătească bucate şi cine să facă ascultare la pitărie. Eu aş fi avut mare dragoste, ştie Dumnezeu, să încherbeluesc măcar un canon ca al Criteanului, ori măcar o bogorodijnă ca ale fericitului Ioan din Damasc; dar Milostivul ce-o fi chibzuit: tu, Macarie, carevasăzică, trebuie să umbli cu mularii şi să te lupţi cu caicul pe valurile mării şi să faci corvoadă pe unde o mai fi de lipsă şi să citeşti ce-au scris alţii. Iar mai apoi te-oi învrednici şi pe tine cu o leacă de preoţie şi cu o leacă de duhovnicie. Că nici minte ai de gândit şi nici mână, carevasăzică, pentru condei.

Aşa a socotit Dumnezeu pentru păcatele mele, au pentru neputinţa minţii mele; aşa voia lui a trebuit să se împlinească. Dar fiindcă mi-a plăcut foarte să mă îndulcesc cu nevoinţa cetitului, m-am ţinut cu cărţile după mine – ori pe unde m-au dus ascultările; şi în care, când marea era neviforâtă, şi în chilie când aveam vreme şi slobozenie de la nacealnicul meu. Şi am cetit, carevasăzică, Sfânta şi Dumnezeiasca

Scriptură, cu Legea Veche şi cu cea Nouă, de patru ori; iar psalmii împăratului şi proorocului David i-am cetit fără de număr; iar Patericul l-am poftorit de şapte ori; iar Vieţile sfinţilor de şapte ori; iar pre învăţăturile cuviosului Efrem Sirianul şi ale lui Doroftei – de nouă ori; iar pre alte cărţi câte s-au mai scris pentru a noastră spăşenie, le-am citit şi pre acelea – sau numai odată, au şi de două ori, ca să-mi răpesc vremea şi să-mi agonisesc câte sunt de trebuinţă să le ştie călugărul. Căci zice sfântul Epifanie, episcopul Ciprului: „Mare vânzare a mântuirii este a nu şti niciuna din dumnezeieştile legi".

Acuma eu, după cum mai 'nainte v-am spus, mi-am îmbogăţit mintea, să nu-mi fie mie a mă lăuda decât în crucea Domnului! – sau zgâindu-mi ochii pre slovă nemişcată, sau înţepenind gâtul înaintea vreunui bătrân predalnic, care şi el s-a luminat tot aşa; dar, carevasăzică, n-am avut dascăl să mă înveţe a teologhisi după cum se cade. Pentru care pricină, de s-ar mai turba stăpânitorul veacului acestuia cu eresuri asupra bisericii lui Hristos, eu nu m-aş sumeţi la luptă: nici cu unul ca Arie, nici cu d-alde Origen, nici cu Machedonie şi carevasăzică nici cu Apolinarie. Dar atâta cât să dau o sfătuire şi să tâlcuiesc scripturile, celor ce vor să le înţeleagă, cred că mi-o ajuta Dumnezeu.

Acuma, sfinţiile voastre, să nu vă smintiţi zicând: şcoală n-are şi deci prost este, fiindcă să ştiţi de la mine, – de n-aş păcătui întru a mă lăuda! – că învăţătura cea sănătoasă se prinde mai bine unde e poftită cu dragoste, decât acolo unde se bagă cu note şi cu vergi. Că nu toţi Sfinţii Părinţi care au apărat credinţa împotriva eresurilor au avut cărţi cu peceţi împărăteşti, şi nu toţi câţi au avut asemenea pitacuri cu asemenea întăriturі s-au putut măsura cu ei.

Marele nostru părinte Antonie nu ştia nicio slovă şi asta n-a fost pricină de oprelişte pentru cei care – unii boieri învăţaţi – veneau să audă înţelepciunea ce ieşea din gura lui. Numai o dată cică au încercat să-l batjocorească nişte filozofi, pentru pricina că nu ştie carte, iar el le-a zis:

— „Ce este mai întâi: mintea ori cartea? Şi care este pricina celeilalte: mintea a cărţii sau cartea a minţit?"

Şi au răspuns filosofii aceia:

— „Întâi este mintea, fiindcă ea este aflătoare a cărţii."

Iar cuviosul a zis:

— „Cine are minte sănătoasă, n-are nevoie de carte."

Şi n-au mai suflat filozofii nimic.

Iar avva Arsenie, care mai 'nainte de a se pusnici a fost dascăl al împăratului Arcadie, a găsit într-o zi cu cale să se umilească şi să ceară unui bătrân Egiptean ajutor pentru a-şi lămuri gândurile sale. Văzându-l oarecare i-a zis:

— „Avva Arsenie, cum tu, atâta învăţătură latinească şi elinească

având, ceri sfatul acestui om prost?”

Şi a răspuns Arsenie:

— „Învăţătură latinească şi elinească am eu, cu adevărat; dar alfabetul acestui ţăran încă nu l-am învăţat.”

Fiindcă, într-adevăr, sunt oameni neînvăţaţi care cu mintea lor înţeleaptă dau răspunsuri de pun într-o uimire, pe cărturari şi pe filosofi. Dar, carevasăzică, pentru cetirea celor scrise, tot se cere şi învăţătură de carte. Iar pentru a lor înţelegere mai trebuie şi cap sănătos şi unul care a cetit mult şi a auzit tâlcuindu-se de bătrâni mai pricopsiţi, care să-ţi spună că nu toate scripturile sunt evanghelii şi cum că nicio slovă sfântă n-are, carevasăzică, două înţelesuri.

Aşa. Acuma să încerc a vă vorbi mai întâi despre călugărie şi pe urmă despre mărturisire sau spovedanie, – pentru care rog pre Dumnezeu de ajutor. Şi pre sfinţiile pentru ascultare.

Blagosloviţi şi iertaţi.

Maicilor şi surorilor, călugăria, carevasăzică, se cheamă că e tot de la Dumnezeu lăsată. Ce-i drept nu stă scris nicăieri c-ar fi zis Cel de Sus să fie pe pământ călugări şi călugăriţe. Dar iarăşi nicăieri nu stă scris că ar fi zis Iubitorul de oameni să fie pe pământ avocaţi şi ingineri şi trenuri şi aeroplane şi câte mai sunt. El, Milostivul, a grăit aşa: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul”. Şi celelalte câte mai trebuiesc, a lăsat la mintea omului să scornească cu capul lui care şi ce fel. Că doar nu era să înşire Dumnezeu toate nevoile câte i s-ar ivi omului în fiecare zi şi în fiecare ceas. Dar, carevasăzică, nici de capul lui nu l-a lăsat, că cine ştie ce blestemăţii l-ar fi dus mintea să facă, fiindcă a zis Milostivul: „Păr din capul vostru nu se va mişca fără ştirea mea!” Iar evanghelia de la Paşti glăsuieşte: „…şi fără el nimic nu s-a făcut din câte s-au făcut”.

Aşadar călugăria a fost scornită de oameni cu ştirea şi cu voia lui Dumnezeu. Care oameni erau arzând întru inimile lor de dragostea lui Hristos şi de viaţă pustnicească şi nu puteau, carevasăzică, să se nevoiască în mijlocul cetăţilor, şi atunci îşi împărţeau avuţiile la săraci şi la betegi şi se afundau prin pustietăţi, unde omul n-a umblat şi fiara n-a fost tulburată întru ale sale. Şi precum atunci aşijderea şi astăzi se găsesc oameni care pentru binecuvântate pricini fug de larma lumii aceştia şi se duc la mănăstiri, pentru linişte şi pentru pocăinţă. Că unii sunt tulburaţi în credinţa lor, alţii nu sunt volnici să se lupte cu răutatea zilei, iar alţii sunt munciţi de duhuri necurate care nu ies decât cu post şi cu rugăciune.

Iar cine lasă ale lumii şi vine la mănăstire, se cade să schimbe nu numai îmbrăcămintea, ci şi obiceiurile, precum şi cugetul. Că zice avva Alonie: „De n-aş fi stricat tot, n-aş fi putut să mă zidesc”. Iar avva Andrei zice: „Trei lucruri trebuiesc călugărului: singurătatea, sărăcia şi

tăcerea întru răbdare”. Că dacă eşti carevasăzică singur, nici pricină de clevetire nu-ţi faci, nici vremea o cheltuieşti vorbind fără folos şi nici pe altul nu-l zăticneşti din lucrul său cu gura ta cea ca o moară. Şi lipsa ta şi înstrăinarea ta vor fi mai lăudate decât fără de ruşinea cu care te îmbulzeşti între fraţi. Că zice avva Moise: „Cine fuge de oameni este ca un strugure copt, iar cine între oameni petrece, este ca agurida”. Iar cuviosul Nil, grăieşte: „Nerănit rămâne de săgeţile vrăşmaşului călugărul care iubeşte liniştea; iar cel ce se amestecă cu mulţimea, dese răni primeşte”.

Iar cât pentru sărăcie, – toţi sfinţii şi cuvioşii părinţi au grăit şi prin cărţi şi către ucenicii lor cum că nu se poate călugărie fără sărăcie. Că averea griji şi pofte pricinuieşte; iar sărăcia aduce după sine umilinţă şi smerită cugetare şi tăiere a voii. Zice avva Pamvo: „Călugărul să poarte acest fel de haină că trei zile să o spânzure afară şi nimeni să nu pună mâna pre ea”. Dar eu ce văz aici? Văd maici călugăriţe îmbrăcate în vestminte, carevasăzică, jumătate de lână subţire, jumătate de mătase. Văd la lumină cum că aceste haine fac pete strălucitoare ca vestmintele cele de mare cinste; şi mai văd cămilăfci împletite din fir, carevasăzică, de borangic; iar sub cămilăfci văd feţe rumene şi buze rumene şi ochi pofticioşi şi neobosiţi întru priveghere. Şi mai văz mâini albe cum au fecioarele de boieri şi de împăraţi, iar în mâini văd mătănii cu boabe de preţ; iar în picioare ce văd? Văz pantofi văcsăluiţi, cu sfori de mătase şi cu tocuri înalte şi cu scârţâieli şi cu ciorapi pe care numai muierile din oraşe şi din târguri îi caută.

Călugăriţe netrebnice ce sunteţi! Aşa stă scris că se cade să se poarte cel ce se leapădă de mirenie şi se vinde pre sine dragostei lui Hristos? N-aţi cetit voi, carevasăzică, niciodată Vieţile Sfinţilor şi Patericul? Astfel se îmbrăcau cuvioşii părinţi şi cuvioasele femei? De neam mare a fost cuvioasa Anastasia şi purta cămaşă de păr aspru şi se hrănea gustând seara puţină pâine de orz, iar somnul îi era pre aşternut de pietre. Aşijderea şi cuvioasa Singlitichia şi cuvioasa Xenia şi cuvioasa Apolinaria fiica lui Antemie Antipatul, şi Taisia care mai ’nainte a fost curvă şi s-a izbăvit prin osârdia cuviosului Pafnutie, şi Pelaghia care tot în curvie a trăit până ce s-a mântuit de către fericitul Non.

Nu mâini albe cere Dumnezeu de la călugări, nici obraji rumeni şi nici ochi neosteniţi şi poftitori. Ci mâinile să fie crăpate de nevoinţe, iar obrajii să fie uscaţi de post, iar ochii stinşi de plâns şi de priveghere. Căci zice avva Antonie: „Când sunt slab, atunci sunt puternic; căci atunci e tare virtutea sufletului, când poftele trupului vor slăbi”. Iar Proorocul zice: „Cenuşă ca pâine am mâncat şi băutura mea cu sânge am amestecat”. Iar un bătrân îmbunătăţit în pustnicească petrecere zice: „Postul smereşte trupul, privigherea luminează mintea, tăcerea liniştită duce umilinţă, şi lacrimi, iar

lacrimile şi plângerea fac pe călugăr desăvârşit". Iar Pimen cel Mare zice: „Dacă vei tăcea, vei avea odihnă în locul în care vei locui". Fiindcă tăcerea, carevasăzică, e mai bună decât vorbirea fără rost. Căci tăcând, nici răilor nu le dai pricină să te prindă din cuvânt, precum odinioară Saducheii când cereau Mântuitorului să le arate semn din cer; nici ispitit la cârtire cu cei pismătăreţi nu vei fi şi nici pricină de căinţă pentru cele ce cu prostire vei grăi, nu vei avea. Căci zice avva Isidor: „Mai de folos eşti tăcând, decât strigând cuvinte care supără". Iar avva Pimen zice: „Cel ce vorbeşte pentru Dumnezeu – bine face, iar cel ce tace pentru Dumnezeu – tot bine face". Adică zicerea aceasta s-ar tâlcui aşa: că dacă ai minte trează şi limbă nespurcată şi buze nevinovate, – să grăieşti cuvântul lui Dumnezeu atunci când spre folos va fi; iar dacă te ştii că eşti înceţoşat şi lenevos cu mintea, iar cu limba gângav ori cu buzele necuvioase, – să taci, că mai mult folos vei aduce şi, carevasăzică, mai mult dar vei dobândi.

Şi se mai cade călugărului să aibă răbdare. Căci răbdarea aduce după sine umilinţă, iar umilinţa aduce smerită cugetare, iar smerita cugetare sporire întru cele duhovniceşti. Eu, carevasăzică, aveam la sfântul Munte un mular, carele este asemenea unui catâr ce se naşte din împreunarea cea după fire dintre un asin şi o iapă, sau dintre un cal şi o asină, – bine nu ştiu. Blagosloviţi şi iertaţi. Şi acest mular, după cum am zis mai 'nainte, era, carevasăzică, aşa de îmbunătăţit întru răbdare şi întru tăcere şi în smerenie şi în post şi în priveghere, încât nu-l mai socoteam a fi dintre dobitoacele cele necuvântătoare, ci ca pe un călugăr desăvârşit. Şi l-am şi numit cu nume călugăresc. Îi ziceam, carevasăzică: Ghervasie. Iar părintele stareţ şi cu alţi părinţi, auzind cum că am numit pe un dobitoc cu nume de monah, mi-au zis: „Nu se cade, avva Macarie, să faci un lucru ca acesta!" Iar eu am răspuns: „Dacă toţi călugării câţi trăiesc în Sfeta Agora şi la Ierusalim şi în România şi la Pecersca Kievului şi pe unde-or mai fi vieţuind în numele lui Hristos, ar spori întru răbdare şi întru smerenie şi în post ca acest dobitoc, – ar fi nevoit spurcatul voivod al oştilor drăceşti să-şi trimită toate lighioanele în război nevăzut cu sfintele mănăstiri, iar lumea cealaltă ar fi lăsată, carevasăzică, în pace şi în bună vieţuire. Iar acuma Scaraoschi e slobod să-şi risipească slugile în toată lumea, căci nicăieri nu întâmpină cetăţi tari; nici în mănăstiri, carevasăzică." Iar părintele stareţ şi cu ceilalţi părinţi n-au mai zis nimic. Iar eu zic că sunt mănăstiri unde Scaraoschi n-are trebuinţă să trimită decât un drac beteag, să ia seama pe la porţi şi pe la crăpături, ca atunci când va zări fapte bune intrând şi cele rele ieşind, să bată depeşă la Iad, ca să-i vină şi alţi într-ajutor. Iar aicea la sfinţiile voastre nici măcar unul, cât de beteag, n-ar trebui; dar unul tot este fiindcă stăpânitorul lumii aceştia are obiceiul să-şi pună consuli peste tot locul, ca să sloboadă paşapoarte pentru intrarea întru împărăţia întunerecului şi a scrâşnirii

dinţilor.

Scorpii! Pui de năpârci! Vă îmbrăcaţi în mătăsuri şi vă pieptănaţi în fiecare zi şi vă ungeţi părul cu mirosuri şi mâncaţi cu unelte de metal răsunător şi vă sticliţi încălţămintea şi faceţi scaldă, dezgolinduvă trupurile? Aşa s-a scris pentru a călugărului vieţuire? Că maica noastră Melania Romana, deşi de neam mare, nu făcea scaldă nici mai ’nainte de-a fi călugăriţă. Că se ducea la scaldă numai de gura bărbatului, iar acolo îşi spăla faţa precât se vede, şi poruncea roabelor să n-o vădească nimănui. Muieri necuvioase ce sunteţi!

*

Aşa. Acuma, carevasăzică, cuvioaselor maici şi cinstitelor surori, să vă spun vreo două vorbe şi pentru mărturisire sau spovedanie, – pentru care iarăşi rog pre Dumnezeu de ajutor şi pre sfinţiile voastre de ascultare.

Mărturisire, sau spovedanie se cheamă, carevasăzică, atunci când te duci la duhovnic să-ţi spui păcatele de bunăvoie, după cum zice înţeleptul David: „Din voia mea mă voi mărturisi lui”. Şi după cum nu te duci la fiştece doftor, atunci când te dor rănile trupului, ci la cel mai iscusit; tot aşa se cade să-ţi alegi duhovnicul cel mai bun, atunci când sufletul are nevoie de tămăduire şi de uşurare. Căci zice marele Vasilie: „Precum patimile şi rănile trupului se arată numai la cei iscusiţi doftori care ştiu să le vindece, aşa şi păcatele se cuvine să se arate numai celor ce pot să le tămăduiască”.

Iar atuncea când te spovedeşti „fă-te şi cu năravul şi cu mintea ca un osândit, în pământ căutând şi de este cu putinţă şi picioarele doftorului ca pre ale lui Hristos cu lacrimi udându-le”, – zice Ioan Scărarul. Nu te ruşina de haina duhovnicului, dacă e de preţ; şi nu te scârbi dacă e sărăcăcioasă aşa ca a smereniei mele, că nu hainei lui te mărturiseşti, ci darului carele este sub haină.

Şi iarăşi nu te ruşina a-ţi spune păcatele până la unul, căci zice înţeleptul Sirah: „Este ruşine care aduce păcat, şi este ruşine care aduce slavă şi dar”. Iar Ioan cel de la scară învaţă: „Spune şi nu te ruşina: a mea este umflătura, părinte, a mea este rana, dintru a mea lenevire s-a făcut, iar nu dintru a altuia, nimenea nu este pricinuitor al acesteia: nici om, nici duh, nici altul careva, ci numai lenevirea mea.”

În vremea de demult, cei care se pocăiau şedeau la uşa bisericii, iar mărturisirea păcatelor se făcea în auzul celor de faţă. Cu toate acestea nimeni nu se ruşina a-şi striga păcatele şi a-şi cere milostivire. Iar acum te ruşinezi de faţa unui singur om, carele slobod este, după canoane, să te pedepsească sau să te ierte; dar tot după canoane este dator, ca şi când n-ar avea limbă de grăit, să nu-ţi vădească vorbele tale şi faptele tale. Muieri netrebnice şi fără de minte! Se cade să crape pământul sub picioarele voastre şi să vă înghită de vii ca pe Dathan şi

pe Aviron.

Aşa. Iar când te mărturiseşti, nu-ţi vădi căinţa smulgându-ţi părul şi zgâriindu-ţi faţa şi sfâşiindu-ţi vestmintele, aşa cum fac făţarnicii; ci deschizându-ţi inima întru toate ale sale şi sufletul întru toate ale sale, şi să spui fără să răcneşti şi fără să ascunzi. „Rupeţi inimile voastre şi nu hainele voastre!” – zice proorocul Ioil. Iar psalmistul zice: „Mustrate-voi şi voi pune înaintea feţei tale păcatele tale”. Adică oricât am căuta noi să ascundem un păcat – sau de ruşinea duhovnicului, sau de frica unui canon, carevasăzică, prea aspru, Dumnezeu ni-l va scoate la arătare, fie în viaţă prin mustrarea cugetului, fie după moarte, la înfricoşatul judeţ, după cum cu adevărat grăieşte fericitul Gură-de-Aur: „Acolo vom vedea greşalele noastre, goale şi descoperite; dar vom plânge în zadar”. Că dacă pe pământ nu găseşti vreme şi nici pricină să-ţi plângi păcatele şi să strigi de la rărunchi: greşit-am! – acolo, înaintea Divanului, unde satana, carevasăzică n-are vreme să aştepte cu furca goală, până te-i căi tu, şi nici Dreptul Judecător să te mai întrebe dacă bine îţi pare sau rău îţi pare, de cele ce cu fapta sau cu învoirea gândurilor ai păcătuit – e prea târziu, încât nici nu poţi să tragi măcar cu coada ochiului să vezi cum diavolul s-agaţă cu ghearele de tirizie, ca nu cumva să lipsească vreun dram în partea celor rele.

Iarăşi însă se cuvine a şti, că nu e de ajuns să strigi: – greşit-am! – oricât de tare ţi-ai umfla pieptul şi ţi-ai întări gâtlejul. Acest cuvânt „greşit-am” grăitul-au şi Saul, grăitu-l-au şi Iuda, dar de folos nu le-a fost, căci s-au căit cu buzele, iar cu inima şi cu fapta au rămas, carevasăzică, în păcat. Că dacă ar fi aşa, adică să ierte Dumnezeu numai fiindcă şi-a întins păcătosul mâinile la cer şi a deschis gura zicând: greşit-am, iartă-mă! – atunci, carevasăzică, slobozi am fi să săvârşim câte nici satanei nu i-ar trece prin cap, şi în chipul acesta nici duhovnici n-ar mai trebui, nici canoane nu s-ar mai da, nici iad n-ar mai ţine Scaraoschi într-un zadar.

A, ha! Îţi vine să râzi, ai? sfinţia ta, aia care suni mătăniile şi lărgeşti nările nasului şi dai cu coatele. Tiii, ce-aţi face sfinţiile voastre! Că v-aţi lăsa culioanele şi v-aţi împodobi capetele cu pălării d-alea pline de fulgi de orătănii, parcă ar fi lucrate la balamuc, şi v-aţi scoate rasele şi anteriele, iar în locul lor aţi pune fuste fără mâneci şi fără piepţi şi fără poale, iar pantofii i-aţi mai înălţa, iar dinţii, carevasăzică, tot aşa i-aţi spăla… ai? Păcătoaselor! Aţi cetit voi undeva că sfintele femei îşi frecau dinţii şi măselele cu păr de porc… ca să se mântuiască? Vai de aceea pe care o voi prinde că se mai foloseşte de obiceiurile mirenilor ca să-şi albească dinţii şi măselele! Priviţi la mine, că de patruzeci de ani n-am mai dat cu razul prin gură şi nici dinţii nu mi-au căzut, nici măselele nu mi s-au clătit, cu toate că mă apropii de vârsta psalmistului.

Aşa. Carevasăzică, după cum vă spusei, că dacă ar fi să se ierte aşa uşor păcatele, v-aţi împodobi ca mirencile cele fără de ruşine şi aţi ieşi prin târguri şi prin răspântiile cetăţilor şi aţi ispiti pe bărbaţi întru împlinirea poftelor celor oprite; ori v-aţi duce la mare, unde am auzit – de n-ar fi aşa – că se face scaldă întru păgânească amestecătură de bărbaţi şi de muieri, – vai de sufletele lor! – apoi va-ţi întoarce la mănăstire şi aţi striga cu buze netrebnice: „Greşit-am, mă căiesc!" Şi Milostivul, pe loc, ca la poruncă, ar trage cu plaivasul şi n-ar mai rămâne, carevasăzică, nimic în catastif.

Dar nu-i aşa! Ci canon de pocăinţă şi nestatornicie întru păcat voieşte Domnul. Iar canonul să-l primeşti cu bucurie şi să-l faci fără cârtire, că dacă sora lui Moisi nu s-ar fi osebit afară din tabără şapte zile după porunca Domnului, nu s-ar fi curăţit de lepră. Şi dacă cel ce a curvit în Corint n-ar fi fost dat satanei, după porunca marelui Pavel, nu s-ar fi mântuit sufletul său, în ziua Domnului.

Să nu te împuţinezi, nici să te scârbeşti, că fără canon nu te izbăveşti de păcat. Ia aminte că însuşi împăratul Teodosie cel Mare a săvârşit canonul orânduit lui de către sfântul Ambrosie. Iar David, pentru ispăşirea păcatelor sale, izgonit fiind din împărăţie de către chiar fiul său, rătăcea cu picioarele goale, suferind răutăţile oamenilor, după proorocirea lui Nathan. Şi apoi, ce vei folosi dacă te vei duce la doftor şi-i vei arăta boala ta şi nu vei ţine seamă de sfaturile lui? Atunci rana mai vârtos se întinde şi trupul moarte aşteaptă. Şi iarăşi, ce vei folosi dacă-ţi vei mărturisi greşeala şi nu vei face canonul dat ţie de duhovnic? Păcatul rămâne neiertat şi altul i se adaugă, spre pierzania sufletului şi spre câştigarea Gheenei.

Acuma, fireşte, datori suntem mai întâi să ne ferim de pricinile păcatului, aşa după cum se cade să ne ferim de pricinile bolii. Că dacă mergi, carevasăzică, între cei bolnavi, degrabă te vei îmbolnăvi; iar dacă te amesteci cu cei stricaţi, vei cădea şi tu întru stricăciune, să nu-ţi zică mintea: eu vârtos sunt şi boli de mine nu se lipesc. Sau: eu tare sunt şi ispitele nu mă covârşesc. Că om eşti; nu eşti nici înger, nici demon. Şi acum eşti sănătos, iar peste un ceas, nepăzindu-te şi cu cei răi amestecându-te, sufletul ţi-l sminteşti şi ţi-l răneşti. Nu te sumeţi întru puterea ta, ci mai vârtos fugi de primejdie, căci zice înţeleptul Sirah: „Cel ce se teme de primejdie, nu va cădea într-însa; iar cel ce iubeşte primejdia, va cădea într-însa". Iar dumnezeiescul Zlataust zice: „Cel ce nu fuge departe de păcate, ci aproape de dânsele călătoreşte, cu frică va vieţui şi de multe ori într-însele va cădea".

Câteodată vedem bine că dacă facem cutare lucru, greşim. Totuşi, din lăcomie sau din nestăpânire a voii, îl facem, mângâindu-ne că nu săvârşim cine ştie ce păcat. Se întâmplă însă că tocmai pentru ceea ce noi socotim că nu ne va aduce osândă, să pierdem împărăţia lui Dumnezeu. Ionathan a păcătuit greu pentru o gustare de miere, iar

Isav pentru că s-a lăcomit la un blid de linte.

Iar când păcătuieşti, lasă toate şi mergi degrabă la duhovnic. Nu-ţi îngădui să se adune păcate peste păcate, zicând: mă voi mărturisi mâine; căci amânarea vine din îndemnul satanei, care nu va zăbovi să-ţi pună piedici şi mâine şi poimâine, până când vei începe să uiţi, sau mintea îţi va spune că n-ai greşit, ci faptă bună ai săvârşit. Luaţi aminte că un păcat nemărturisit nu numai că-ţi va aduce muncă pe lumea cealaltă, dar îţi va pricinui pierderea răsplătirii pentru toate faptele bune pe care le-ai făcut. „Toate dreptăţile lui nu se vor pomeni", – grăieşte proorocul Iezechil pentru cei ce din lenevire, sau din altă pricină lasă păcate nemărturisite.

*

Cuvioaselor maici şi cinstitelor surori, eu, carevasăzică, mi-am făcut datoria, după priceperea mea – cât va fi, şi după judecata mea – cum am socotit, şi v-am tâlcuit din învăţăturile sfinţilor Părinţi, câte mintea mi-a ajutat să le pun de faţă şi cât am chibzuit că nu întrece răbdarea sfinţiilor voastre. Căci mai sunt şi alte învăţături pre care – sau ţinerea mea de minte le-a scăpat, sau frica de a nu vă osteni prea mult m-a făcut să le las pentru altădată, când Duhul cel prea sfânt iarăşi mă va lumina a vă grăi şi a vă învăţa. Rog însă şi pe sfinţiile voastre să faceţi dragoste şi ascultare şi să citiţi cu minte trează, tot ce s-a scris de către învăţătorii noştri, căci ei au avut şi dar mai mult de la Dumnezeu şi mâna mai iscusită, şi să vă iconomisiţi din scripturile lor câte vă sunt spre trebuinţa cea de folos. Iar unde nu vă pricepeţi, să veniţi la smerenia mea, zicând: „Părinte duhovnice, sau Cinstite Părinte, – cum aveţi dragoste să-mi ziceţi –, sau proastă sunt, sau prea deşteaptă mă socotesc cu mintea şi nu pricep, carevasăzică, un lucru ca acesta." Eu, atunci, de-mi va fi cu putinţă, am să zic: „asta e aşa, iar asta e, carevasăzică, aşa". Iar dacă nici eu nu m-oi sumeţi a vă tâlcui un lucru ca acela, voi zice: „lasă aci şi treci mai departe, că nici înţelepciunea nu stă într-o slovă şi nici capul nu trebuie să ţi-l spargi, carevasăzică, într-o foaie".

Feriţi-vă însă de gândurile poftei, ca să nu cădeţi în curvie şi în alte desfrânări. Căci a zis avva Iperechie: „Precum leul este groaznic măgarilor sălbatici, aşa şi călugărul cel iscusit – gândurilor poftei". Iar Efrem Sirianul a zis: „Cugetă cele bune, ca să nu cugeţi cele rele, căci mintea a fi deşartă nu sufere". Şi tot acest înţelept cuvios a zis: „Să nu faci minciuna adevărul tău; să nu umbrească slava deşartă smerenia ta; să nu adoarmă somnul privegherea ta; să nu jefuiască iuţimea blândeţea ta; să nu te îngretoşezi de vreun om, ca să nu întărâţi, carevasăzică, pre Făcătorul său".

Şi fiindcă un cuvânt se cade să grăiesc şi pentru maica stareţă, pe care o rog să nu se smintească şi să mă urgisească ca Eudoxia pre

dumnezeiescul Chrisostom, şi Irodiada pre Botezătorul, – voi zice numai atât: Preacuvioasă maică stareţă, eu, carevasăzică, n-am de unde şti cât îţi poate mintea, că nici prooroc nu sunt şi nici de multă vreme nu m-a adus Dumnezeu aici. Iar atunci când îţi voi cunoaşte faptele şi-ţi voi iscodi priceperea, nu voi osteni mustrându-te. Iar de urgie nu mă voi teme, că nici capul nu mi-l poţi tăia şi nici în surghiun, carevasăzică, nu mă poţi trimite. Şi chiar de s-ar întâmpla să-ţi zică mintea că un rău se cade să-mi faci, eu tot nu mă voi înfricoşa, căci „Domnul este scăparea mea şi va scoate din laţ picioarele mele”. Iar acuma, la început, în pilde îţi grăiesc; iar mai pre urmă nu-ţi voi mai grăi în pilde, ci te voi lovi, carevasăzică, întocmai ca un bici de foc şi ca o suflare de vifor ce vine repede.

Ia aminte că pentru turma ce îţi este încredinţată, vei răspunde şi aici în faţa oamenilor şi dincolo înaintea Dreptului Judecător. Că va să te întrebe Judeţul cel nemitarnic: „Ce fel de turmă ai păzit, Cuvioasă?” „De muieri, milostive Doamne!” – ai să răspunzi sfinţia ta. „Şi acuma de ce mi-ai adus capre?” – are să zică iarăşi Dreptul judecător. – Că din muieri se cădea să faci mieluşele, iar tu ai făcut capre, blestemato şi trufaşo! Du-te de la mine, cu turma ta cu tot, în focul cel veşnic, carele este gătit diavolilor şi slugilor lui!” Iar un părinte bisericesc zice: „Fericită corabia ce se cârmuieşte de cei iscusiţi, şi cetatea ce se împărăteşte de cei credincioşi, şi mănăstirea ce se povăţuieşte de cei înfrânaţi. Şi vai de nu va fi aşa! Căci cetatea se va lua de varvari, iar corabia se va sfărâma de stânci, iar mănăstirea se va pustii”. Amin.

*

Mulţumit de sine, părintele Macarie îmbrăţişă cu o privire părintească, soborul maicilor, gândind cu oarecare mândrie: „De-ar da bunul Dumnezeu ca din tulburarea cea de la Prodoromul să se aleagă barem mântuirea acestor muieri păcătoase, şi sporirea întru cele bune a acestui sfânt locaş”. Apoi intră în altar dibuind cu mâinile pe la buzunarele anteriului să-şi scoată şervetul ca să se şteargă de năduşeala ce se strecura din creţurile de pe frunte. Nimeri însă chiloţii. Cunoscând aceasta după şnurul de cauciuc pe care-l simţi înainte de-ai trage afară, îşi aminti de datoria omului care a găsit un lucru străin; şi vru să înştiinţeze soborul. Dar maicile se îmbulzeau spre ieşire, aşa că amână pentru alt prilej.

În altar se găseau, ca de obicei, maica eclesiarhă, vestmântăreasa şi cliseriţele, la care se mai adăugară acum, ca să mai audă graiul duhovnicului şi să-l cunoască mai de-aproape, maica Iperechia din comitet, maica Eudoxia – tot din comitet şi ea, maica Eliconida arhondăreasa şi încă alte cinci sau şase călugăriţe. Văzându-le lipite de pereţii altarului, cu înfăţişare smerită şi cu urechile gata să mai prindă ceva de folos din gura lui, părintele Macarie găsi cu cale să mai arunce

câte-o vorbă de duh, nu lipsite de tâlc, că ştia el că astfel de glume nu sunt pedepsite de canoane şi că însuşi Sfântul Vasilie cel Mare, cât era de aspru la înfăţişare şi la cuvânt, şi-a îngăduit şi el o glumă pe seama unui bucătar împărătesc. Maicile îi primiră şi glumele tot cu ascultare şi cu smerenie. Numai maica Eudoxia strâmbă din nas a sminteală sau a saturaţie, iar sora Niţa şi cu sora Ana, care-şi făceau de lucru pe la proscomidie, râdeau pe înfundate şi-şi trăgeau cu coada ochiului, aşteptând parcă să se petreacă ceva şi mai de haz.

Părintele duhovnic îşi dezbrăcă felonul şi epitrahilul, apoi încercă, cu ajutorul maicii Raisia să-şi scoată şi stiharul – lucru ce nu-i izbuti decât cu greutate şi cu ruşine mare. Căci cele două surori poznaşe, băgând de seamă că nu şi-a îmbrăcat pantalonii, negreşit din pricina căldurii, îi prinseseră vestmântul sfinţit de anteriul cuvioşiei sale. Şi când cuvioşia sa, cu ajutorul maicii Raisia ridică de stihar, se luă totodată şi anteriul, rămânându-i izmenele în priveliştea maicilor.

Maica Raisia schinci un ţipăt şi fugi în vestmântărie. Iar maicile celelalte, văzându-i şi ele goliciunea, unele ieşiră ca să râdă sau să trâmbiţeze întâmplarea, iar altele îşi vârâră vederile în cămilăfci. Duhovnicul însă nu băgă de seamă şi încercă singur să-şi scoată stiharul. Neizbutind, nu se supără, ci, în starea în care se găsea, căută o lămurire.

— Dacă n-aş şti că satana nu îndrăzneşte şi nici nu poate să intre în sfântul altar, aşi zice că Întunecimea Sa, carevasăzică, a apucat cu ghearele de stihar ca să mă supere şi să mă iuţesc întru aprindere. Dar aşa, carevasăzică, se poate ca un fir să se fi prins de copcile anteriului. Ia vedeţi, cuvioaselor.

Maicile însă se căraseră până la una, urmate de ucenica de la duhovnicie, nemairămânând în altar decât sora Niţa, care sări repede şi scoase acele.

Când se văzu descătuşat, părintele Macarie răsuflă uşurat şi vru să pună o întrebare, pe care o păstrase înadins pentru la urmă. Văzând însă altarul gol, se mâhni de ciudă şi asemănă pe maicile care plecaseră cu fecioarele cele nebune, din evanghelie. Iar întrebarea o puse sorei Niţa:

— Aşa e, c-am ieşit bine, soră Niţa?

— Foarte bine, cinstite părinte! – răspunse buclucaşa clisăriţă, făcându-i smerită mătanie şi sărutându-i mâinile amândouă.

V – Ce-au vorbit maicile de la biserică şi până s-au despărţit

MACRINA: — Vai, soro!

AKCADIA: — Vai!

NIMFODORA: — Aşa duhovnic mai zic şi eu!

MACARIA: — Ăsta, da!

MACRINA: — Da' nu-l văzuşi, soro, ce urât e?

AFTUSA: — Taci, soro, nu mai zice aşa, că e păcat. Om şi el ca toţi oamenii!

NIMFODORA: — Dacă – şi cum le mai spune!

MACRINA: — Le-a învăţat p-acolo prin Sfântul Munte. Ce treabă a avut? Că mohair ştiu că n-a ţesut!

EUFIMIA: — Vai ce nas caraghios!

HRISTINA: — Sora Ana spune că e falş.

EUFIMIA: — Nebunatica aia ar trebui luată de la duhovnicie că uite, să ştiţi de la mine, bine n-are să-i fie bietului creştin cu ea.

CALIOPI: — Vai, ce-i făcea părintelui Iason! Ar trebui şoptit maicii stareţei.

ZENAIDA (iconoama): — Şi-a făcut mitropolia pomană cu noi.

ELPIDIA (din comitet): — Mare pomană.

STAREŢA: — A vrut Dumnezeu cu noi, că ne prăpădeam maicilor. Gheena ne mânca pe toate! De mai trăia părintele Iason numai un an-doi, bine nu s-alegea de mănăstirea noastră.

MAXIMILA (din comitet): — Nu mai era chip de trăit.

STAREŢA: — N-aveam să fac o cât de mică mustrare unei maici, că numaidecât îmi întorcea: „Da' părintele duhovnic m-a iertat!"

EPRAXIA (tipicăreasa din dreapta): — Da' ce crezi, maică stareţă: n-a luat-o prea anasâna, când a început cu afuriseniile şi cu miile de mătănii?

MAXIMILA: — Ei, aşa e la început. Las' să le mai sperie.

STAREŢA: — Cât de aspru ar fi, tot nu e de-ajuns. Că prea se nărăviseră.

IULITA: — Ce mai duhovnic de ispravă, maicilor!

APOLINARIA: — Ia să te afurisească, aşa ca pe mine, să vedem cum ai să zici?

NEONILA: — Ori să-ţi dea să faci trei mii de mătănii!

IULITA: — Ei, aşa e la început!

OLIMPIADA: — Da' nu-l auziră-ţi, soro, ce vorbe ne zicea şi în biserică? Din ticăloase şi netrebnice nu ne mai scotea.

PAMFILIA: — Pui de năpârci!

IULITA: — Apăi le zicea şi el după carte. N-aţi auzit că şi în Prolog ne face câteodată aşa?

TRIFILIA: — Să vă spui ceva, să râdeţi să vă prăpădiţi. Umbla azi dimineaţa cu nişte chiloţi pe mână şi întreba maicile că ce sunt.

PAMFILIA: — Cine umbla, soro?

TRIFILIA: — Părintele duhovnic, soro!

PAMFILIA: — Cum adică atâta lucru nu-l tăia şi pe el capul?

NEONILA: — Da' de unde să-l taie, soro, când şi-a petrecut viaţa numai în Sfântul Munte!

PAMFILIA: — Ai dreptate, că pe-acolo nu sunt femei. Da' lasă că pe aici o să afle el multe.

APOLINARIA: — Da' de unde or fi ajuns chiloţii în mâna lui, maicilor?

TRIFILIA: — Odată ce e sora Ana la duhovnicie…

ELPIDIA: — Tare învăţat trebuie să fie, sărăcuţul!

ZENAIDA: — Vai, cum le mai spune din scriptură!

STAREŢA: — Îl laudă părintele Mitropolit că ştie scripturile ca pe apă. Cică nu se găseşte teolog să ştie ca sfinţia lui pe dinafară psaltirea şi evangheliile. Şi-ţi spune din Prooroci şi din vieţile sfinţilor de crezi că are cartea dinainte.

MAXIMILA: — Nu-l auzirăm noi în biserică! Dar păcat… că e prea urât.

ZENAIDA: — Şi trenţăros…

EPRAXIA: — Şi neţesălat…

STAREŢA: — Ce vreţi, maicilor? A trăit bietul om în Sfântul Munte şi acolo, doar se ştie, nu se duce nimeni să se fudulească. E, încet-încet, o să înveţe şi sfinţia lui să se mai îngrijească.

ELPIDIA: — Am să-mi fac pomană cu sfinţia lui, să-i dau mohair pentru o rasă.

EPRAXIA: — Eu am să pun fetele să-i facă vreo cămaşă, două, că afară de a de pe el nici nu cred să mai aibă alta.

STAREŢA: — Apăi o să-i mai dea maicile – care ciorapi, care o cămaşă, că e pomană.

ZENAIDA: — De pieptănat o să-l pieptene sora Ana…

STAREŢA: — Am să chem pe maica Agatoclia, să-i spun să aibă grijă, că nebunatica aia o să-i facă zile fripte.

GALERIA (eclesiarha): — S-a făcut de râs, maicilor!

STAREŢA, EPRAXIA, ELPIDIA, MAXIMILA, ZENAIDA: — Cine?

GALERIA: — Iacă duhovnicul nostru… ăl sfânt!

TOATE: — Cum, soro?

GALERIA: — Şi încă de două ori numai până acuma! Să-l fi văzut azi dimineaţă cum umbla cu nişte chiloţi – vai, da-mi crapă obrazul de ruşine! – şi întreba din maică în maică: ce sunt? La urmă de tot, văzând că nimeni nu-i spune, i-a băgat în buzunarul anteriului şi a

intrat cu ei în biserică…

TOT GRUPUL: — Iâău!

STAREŢA: — Da' ce-ţi veni, Galerio, că parcă te ştiam că nu prea îţi place să glumeşti!

GALERIA: — Nu glumesc nici acuma. Du-te şi-l caută în buzunar, că dai de chiloţi.

MAXIMILA: — N-o fi în toate minţile!

EPRAXIA (îşi face cruce): — Doamne fereşte!

ELPIDIA: — Să ştiţi că Ana i-a făcut-o!

GALERIA: — Dar acuma după slujbă, să-l fi văzut… păcatele mele, Doamne…

EUDOXIA (le ajunge gâfâind): — S-a făcut de batjocură, maicilor!

STAREŢA ŞI ELPIDIA: — Cine, soro?

EUDOXIA: — Iacă întrebare! Duhovnicul, păi cine crezi? L-am văzut eu de ieri că nu e în toate…

STAREŢA: — Ce-a făcut, soro? Ţi-a arătat chiloţii?

EUDOXIA: — Sfinţiei tale îţi arde de glumă, dar ia să te fi brodit în altar când se dezbrăcă, să te vedem ce-ai fi zis?

MAXIMILA: — Ce s-a întâmplat, maică Eudoxia?

EUDOXIA: — Să spui eu ce s-a întâmplat? M-a ferit Măicuţa Domnului!

STAREŢA: — Da' ce, soro, s-a legat de cineva? a omorât pe cineva?

EUDOXIA: — Mai bine făcea moarte de om, decât să-şi arate izmenele în faţa maicilor!

STAREŢA: — Visezi, maică Eudoxio?

MAXIMILA: — Vai!

ELPIDIA: — Iâu!

ZENAIDA: — Haiti! Hapciu!

GALERIA: — Să ştiţi de la mine că n-are toate doagele!

EUDOXIA: — Ba n-are niciuna!

STAREŢA: — Cum s-a întâmplat, maică Eudoxio: şi-a ridicat poalele în faţa maicilor?

EUDOXIA: — E, he! Numai să fi văzut…

ELPIDIA: — Ptiu!

MAXIMILA: — Hapciu!

ZENAIDA: — Caii la trăsură – şi cu el la balamuc.

MITRODORA (vestmântăreasa): — Nu-l judecaţi aşa, maicilor, că nu e sfinţia lui de vină, săracu'! Uite eu am fost acolo şi am văzut bine când sora Niţa i-a scos două ace, cu care cred că tot ea i-a prins stiharul de anteriu… şi sfinţia lui le-a ridicat fără să ştie.

STAREŢA: — Săracul de el!

MAXIMILA: — Ah!

ELPIDIA: — Ce batjocură… bietul călugăr!

STAREŢA (către eclesiarhă): — Sora Niţa are să facă cinci sute de

închinăciuni în mijlocul bisericii şi în timpul sfintei leturghii.

EUDOXIA: — Aa, fata mea să facă atâtea închinăciuni în mijlocul bisericii? îmi pui gâtul dac-o face!

STAREŢA: — Bine, dacă sfinţia ta nu vrei, am s-o dau pe mâna duhovnicului.

EUDOXIA: — Ce s-o mai dai pe mâna duhovnicului? Lasă mai bine să fie canonisită de stareţa ei…

EPRAXIA: — A băgat frica în ele! Să ştiţi că-i dau pânză şi pentru o pereche de izmene.

ELPIDIA: — Eu îi mai dau şi o pereche de ciorapi.

EUDOXIA: — Darnice vă mai iscărăţi, frate! Parcă eu n-am pânză şi ciorapi să-i dau? Numai sfinţiile voastre aveţi?

EPIHARIA: — Uite, eu drept să vă spui, că până azi n-am deschis Patericul. Dar acuma am să-l citesc tot, că prea frumos ne învăţa părintele duhovnic.

ARSENIA: — Eu am citit numai viaţa cuvioasei Arsenia, dar acuma am să le iau la rând.

AGATIA: — Cum oi ajunge acasă, las toate baltă şi încep să citesc de-ale sfântului Efrem.

RAISIA: — Da' pentru ce să mai citesc, soro? Bine că ştie părintele duhovnic, că ne mai spune sfinţia lui.

TEODORA: — N-ai vreme, surioară, că cine ar fi aia să nu citească?

AGATIA: — Păi cum o să ai vreme, dacă vinzi mereu la bluze şi la mohair şi la cămăşi de noapte?

TEODORA: — Parcă tu nu vinzi!

ARSENIA: — Maicilor, de ce să nu vorbim ce se cade: toate suntem nişte păcătoase şi nimic altceva. Că nici la biserică nu ne ducem regulat, nici mâna pe carte n-o punem.

AGATIA: — Doar când le ştergem de praf.

ARSENIA: — Atât.

RAISIA: — Tot e ceva.

TEODORA: — Să ştiţi că dacă nici părintele ăsta n-o face călugăriţe din noi, altul nu mai face.

ARSENIA: — Da' prea ne-a speriat, soro!

AGATIA: — Ei, a zis şi el, fiindcă aşa o fi scriind, pe unde a cetit.

MAFTIDIA: — Păcat că nu e mai spălat niţel.

ARSENIA: — Eu mi-am pus în minte să-i dau nişte ciorapi, sărmanul, că-mi închipui că nici n-o fi având.

TEODORA: — Mie îmi zice gândul să-i fac o cămaşă de noapte. Dar trebuie să fac rost de nişte pânză mai groscioară.

ARSENIA: — Eu îi fac o scufie.

AGATIA: — Eu am să-i dau o pereche de mătănii, că l-am văzut cu nişte alea tocite, fără fir de păr. Şi-o să-i mai dau şi o bucată de săpun ca să aibă să se spele.

MAFTIDIA: — Dar eu ce să-i dau, maicilor? Poate cumva o perie de dinţi şi niscaiva pastă… Aţi băgat de seamă ce dinţi urâţi are?

ARSENIA: — Fugi de-aci, soro, că-ţi găseşti beleaua! N-auzişi ce spuse la „cuvânt?”

MAFTIDIA: — Ce-are-a face! Aşa ca sfinţia lui pot să zic şi eu; iar în chilia mea fac ce vreau!

AGATIA: — Bine că nu e pe-aci să te-audă, că numaidecât te-ar afurisi. N-ai auzit ce-au păţit maicile care s-au spovedit aseară?

MAFTIDIA: — Apăi alea!… Lasă că aşa le trebuia!

ARCADIA: — Vai, ce vorbe îi zise maicii stareţe! Auziră̆ţi soro?

NIMFODORA: — Foarte bine! Parcă-l învăţai eu pe părintele duhovnic! Stareţa, dacă e stareţă, trebuie să fie ca o sfântă…

MACARIA: — Lasă, maicilor, să le mai dea de hac: şi stareţei şi alora din comitet, că prea se ţin de nu le mai ajunge nimeni la nas!

ARCADIA: — Ce-ar fi să afurisească pe maica stareţa!

MACRINA: — I-aş face părintelui duhovnic o cămaşă de noapte.

NIMFODORA: — Da’ de ce numai pe stareţă? Ar trebui afurisite şi eclesiarha şi iconoama, că s-au îngrăşat din venitul mănăstirii. Nu vedeţi că nici la blagoslovenie nu ne mai răspund?

MACRINA: — Ba eu, drept să vă spun, m-aş băga ucenică o lună de zile la părintele duhovnic, numai să le dea anaftemii p-alea din comitet, că prea sunt colţuroase.

AFTUSA: — Eu cred că de afurisenie şi de anaftema nu s-ar sinchisi ele atâta cât de mătănii. N-are cine-i deschide capul părintelui duhovnic să le dea măcar câte două mii…

MACRINA: — Prea ar slăbi, soro dragă, şi atunci nu le-ar mai cunoaşte nimeni că sunt în administraţie.

ARCADIA: — Să văd pe maica Eudoxia făcând numai zece mătănii în mijlocul bisericii – p-arcă m-aş scula după boală!

AFTUSA: — Ce-ai zice, Arcadio, dacă ţi-ar da şi ţie măcar o mie…

ARCADIA: — Ba mie n-are pentru ce să-mi dea nici o sută, dar o mie!

AFTUSA: — Ei, parcă mie are de ce!

NIMFODORA: — Tăceţi, maicilor, că toate suntem păcătoase.

TATIANA (sosind într-un suflet): — Săracu’, bietu’ părintele duhovnic!

TOT GRUPUL: — Ce e, soro?

TÂTIANA: — S-a apucat nebuna aia a micii Eudoxia şi i-a prins stiharul de anteriu… şi când să se dezbrace… i s-au văzut izmenele…

MACARIA: — Iâău!

NIMFODORA: — Vai!

ARCADIA: — Săracul de el!

MACARIA: — Dar bine, soro dragă, n-avea şi el pantaloni?

TATIANA: — Venise numai în izmene… de, pe căldura asta!…

AFTUSA: — Aşa or fi umblând călugării pe la Sfântul Munte.

TATIANA: — Când am văzut, maicilor, era să intrăm în pământ de ruşine…

MACARIA: — Te găsise şi pe tine ruşinea!

NIMFODORA: — La urma urmei… om bătrân.

STAREŢA: — Vorbiţi mai încet, că uite-l după noi.

EUDOXIA: — Uff, parcă a ieşit dintr-o leasă de scaieţi!

ZENAIDA: — Şi bocancii ăia din picioare…

MAXIMILA: — Ei, om şi el de la Dumnezeu!

ELPIDIA: — Să te-auz după ce te-o afurisi, tot aşa ai să zici?

ZENAIDA: — Pe mine n-are de ce să mă afurisească!

ELPIDIA: — E, parcă pe mine are!

EUDOXIA: — Poftă mare, maică stareţa.

STAREŢA: — Mersi, asemenea.

VI – Răscoala

Mai ’nainte de-a apune soarele, soborul sfintei mănăstiri Ibăneşti, era în ziua aceea într-o fierbere, cum nu se văzuse nici la alegerile de stareţă. Ba un cunoscător al trecutului mănăstirii ar fi găsit că nici în Cireşar 1868, când maicile se răzvrătiseră împotriva mesei de obşte şi ceruseră hrana în bani sunători, nu se trăsese atâta năduf. Şi pe drept cuvânt, căci atunci era vorba de-ale trupului: mămăligă de mei, brânză scoasă cu cazmalele de prin butoaie, grâu fiert; iar acum erau la mijloc ale sufletului: mântuire, rai, iad, canoane, – oricum lucruri mai gingaşe şi mai înalte decât grija unui trup care şi aşa tot o să putrezească după moarte.

Maica Eudoxia, izvor nesecat de asemănări şi de osândiri, fu de părere că atâta jale, a mai fost în mănăstirea Ibăneşti, numai la focul cel mare care s-a întâmplat când sfinţia ei era soră şi ucenică la pitărie. Numai atunci s-au făcut atâtea cruci, numai atunci a mai fost chemat aşa de mult şi cu atâta evlavie numele lui Dumnezeu şi al Sfintei Fecioare, şi niciodată ca atunci nu şi-au mai adus maicile aminte de ctitorii şi de patronul mănăstirii.

Ce se întâmplase? Negreşit lucruri de pomină. Un sfert din maici erau anatemisite, alt sfert afurisite, al treilea sfert încărcate cu mii de mătănii şi cu felurite oprelişti. Iar cele care rămăseseră nemărturisite, se bucurau de jalea celorlalte, hotărâte însă, de va fi cu putinţă, să se lase păgubaşe de spovedit, – fie chiar fugind o vreme din mănăstire.

Puţină uşurare simţiră bietele maici când aflară că niciuna din comitet şi din administraţia mai de jos a mănăstirii nu rămăsese fără grea canonisire. Barem iconoama şi casiera spuneau singure că n-au viaţă să mai isprăvească mătăniile.

Căci, cuviosul Macarie se ţinuse de cuvânt. Nu ieşise nicio iotă şi nicio cârtă din slova canoanelor. Iar acolo unde canoanele erau nelămurite şi lăsau la chibzuinţă lui, dăduse la posturi, la mătănii şi la închinăciuni, de se dusese vestea până la cer şi până la iad. Ici vedeai o călugăriţă cu ochii plânşi, colo una cu lacrimile şiroaie pe obraji, dincolo un pâlc vorbind tare şi gesticulând fără fereală, ori altul şopăcăind cu ochii în patru. Hangul îl ţinea, fireşte, maica Eudoxia. Avea şi de ce, căci fusese afurisită şi osândită să facă zece *aţe* – adică o mie de mătănii proaste, oprită un an de la sfânta împărtăşanie şi ce o supăra mai rău şi mai rău – timp de patruzeci de zile să nu grăiască decât şapte cuvinte pe zi, aşa cum porunceşte legea schimnicilor.

Aa, de-ar fi pedepsit părintele Macarie numai pe maicile de la conducerea mănăstirii – l-ar fi bătut norocul. În două zile n-ar fi avut unde să mai pună ciorapii şi mătăniile şi borcanele cu dulceaţă! Ori dacă i-ar fi zis mintea să canonisească tot soborul şi să fie cât mai

îngăduitor cu comitetul, toate bunătăţile pământului – câte se găseau în cămara mănăstirii şi pe la bătrânele Sfatului ar fi năpădit asupra lui. Pe când aşa, neştiutor şi credul, bietul sfetagoreţ şi-a pus în cap toată obştea. De i-ar fi auzit urechile câte se vorbeau pe socoteala cuvioşiei sale…

— Ăsta e smintit, soro!

— De-o fi tot – să-mi tai gâtul.

— Nu i-a făcut Dumnezeu degeaba nasul ăla aşa de mare!

— Şi picioarele sucite!

— Şi barba încâlcită!

— Om însemnat…

— Ce crede sfinţia lui c-o să facă mulţi pureci la noi?

— Proastă o fi aia care i-o da măcar o linguriţă de dulceaţă.

— Ba chiar nebună!

— Nici mâna n-am să i-o mai sărut.

— Umblă cu chiloţii în buzunar şi judecă păcatele altora.

— Ce mai sfânt!

— O, ho!

— Sfântoi!

— Săracul, bietul părintele Iason!

— Să-i ierte Dumnezeu păcatele!

— Aşa duhovnic nu mai vedem noi…

— Ne-a trebuit unul mai grozav!

— Dihania…

— Bruh!

— Îşi arată izmenele în biserică şi pe urmă mai îndrăzneşte să spovedească pe maici.

— Ce scârbă!

— Nu mai spuneţi că-mi vine rău.

— Tu ai să faci canonul?

— Dar sfinţia ta?

— N-o să avem încotro… Dar când o fi să mă mai spovedesc, măcar de-aş umbla nouă poşte după duhovnic şi la sfinţia lui nu mă mai duc.

— Şi eu la fel.

— Faceţi-vă cruce, maicilor!

— De una îmi pare bine: că afurisi pe hoaţa aia de iconoamă.

— Făcea s-o afurisească…

— Da’ parcă Eliconida are vreun cusur!

— Şi Neonila trebuia. Dar auzii că i-ar fi dat numai o mie de mătănii.

— Am să fac canonul numai de bucurie c-a oprit-o pe Sofia de la sfânta împărtăşanie… Că prea… să ne ierte Dumnezeu!

— Ei, ce faci, Marto, îi mai dai ciorapi?

— Măcar de l-aş vedea cu picioarele goale şi crăpate şi tot nu-i dau.

— Ei, poate aşa numai ca să-ţi faci o pomană…

— Ne-a pedepsit Dumnezeu, maicilor.

— Să mulţumim maicii stareţe că sfinţia ei l-a pripăşit pe-aici. Cică e mai breaz ca ăilalţi!

— Se vede…

— Las' că bine v-a făcut! Am să mă duc mâine să-i pui mătanie şi să-i duc un borcan cu şerbet de zmeură… că drept a judecat şi după dreptate v-a osândit.

— Ia să te auzim după ce te-i spovedi, tot aşa ai să zici?

— Mie nu mi-e frică!

— Ipocrita!

— Puah!

— Ia tăceţi să vă spui ceva. Auzii că n-a rămas nicio babă din Comitet neafurisită…

— Iâău, să-i dea Dumnezeu sănătate!

*

Culmea mâniei şi a pornirii împotriva duhovnicului se putea vedea în salonul stăreţiei. Maica stareţă, femeie trecută de cincizeci de ani, de obicei liniştită şi stăpână pe gândurile şi pe mişcările ei, se plimba de colo până colo, sucind şi răsucind mătăniile de chihlibar să le rupă şi mai mult nimic. Maica Platonida, uceniţa ei şi casiera mănăstirii, nespovedită încă, privea nedumerită şi nemulţumită la înfăţişarea maicii Evghenia; iar sora Dumitra, una din ascultătoarele stăreţiei înţepenise lângă uşă aşteptând porunca stareţei care o sunase.

— Cheamă pe părintele duhovnic! – răsună în sfârşit glasul aproape bărbătesc al maicii Evghenia.

— Numaidecât.

— Ba nu-l mai chema… ba cheamă-l… ori mai bine vesteşte pe maicile din comitet să vină la stăreţie. Fugi şi tu, Platonido!

Până să se adune comitetul, maica stareţă, căutând să se mai liniştească puţin, se apropie de fereastră şi privi prin perdeaua de reţea la grupul de călugăriţe care ascultau judecata maicii Drasida, în chipul unui potop de ocări ce le arunca asupra părintelui Macarie, punându-i la îndoială priceperea meseriei şi sănătatea minţii. Maica stareţă nu-i înţelese toate cuvintele, dar din gesturile ei trase încheierea că trebuie să fi fost greu canonisită; şi faţa i se lumină de-un zâmbet. Cuvioasa Drasida, fostă candidată la stăreţie, biruită de ea numai cu zece voturi, îi pricinuia multe nopţi nedormite. Dacă n-ar fi fost sfinţia ei în mănăstire, ca să-i măsoare tot pasul şi s-o bârfească până şi faţă de cei mai mari pe care îi cunoştea sau căuta în acest scop să-i cunoască, stăreţia ar fi fost mult mai dulce. Pe când aşa se vedea

nevoită să mai dea pe la biserică măcar la sfinţii cu polieleu, să mai împărtăşească şi maicile din produsele mănăstirii şi să înmulţească plocoanele şi zâmbetele către stăpânirile cele mai înalte.

Ca să se încredinţeze mai bine de păţania duşmancei sale, deschise fereastra şi-o întrebă.

— Ce s-a întâmplat, maică Drasido, că parcă te văd supărată?

Fosta ca să fie stareţă se întoarse numai pe jumătate:

— Mă mir că mă mai întrebi, Preacuvioasă!

— Eu nu ştiu de ce e vorba!

— Apoi de unde să ştiţi Preacuvioşia Voastră! O stareţă, fireşte, n-are trebuinţă să ştie decât ce se petrece pe moşie, la grajd, la cămară, în pivniţă şi la casierie, încolo – Dumnezeu cu mila… Ne-ai adus duhovnic de ne-ai pricopsit.

Stareţa se făcu a nu pricepe.

— Cum, maică Drasido, nu-ţi place? Îmi pare rău că nu ţi-am cerut şi părerea sfinţiei tale.

— Te-ai spovedit?

— Eu nu…

— E, atunci când te-i spovedi şi te-o afurisi şi ţi-o da să faci o mie de mătănii şi te-o pune să posteşti până-i cădea din picioare – să te-aud ce-ai să zici!

— Aşa canon ţi-a dat sfinţiei tale, maică Drasido?

— Aşa!

Şi maica Drasida se întoarse cu spatele.

— Vai de mine şi de mine! – se văită stareţa, prefăcându-se foarte supărată.

În inima ei însă simţi deodată o întorsătură în folosul duhovnicului. De unde cu un minut înainte, din pricina celor ce-i ajunseseră la ureche, era hotărâtă s-o isprăvească repede cu el, acum găsi că face să-i ţină parte…

— Miluieşte-ne pre noi!

— Amin. Ce s-aude maica Eudoxio?

— Foc!

— Ce zici?

— Foc! Foc şi pârjol. Ştii ce înseamnă foc şi pârjol? Când pui chibritul într-o daie de paie şi o laşi să ardă…

— Adică?

— Adică!… Mă mir că te faci nisnai! Ai adus pe nespălatu-ăla aici, să-şi bată joc de-o mănăstire întreagă… Acuma ai înţeles ce e cu focul şi cu pârjolul de care zic?

— Dar nu l-am adus eu, maică!

— Da’ satana cred că nu l-o fi adus!…

— Miluieşte-ne pre noi!

— Amin.

Maica Iperechia îşi vârî mai întâi burta rotofeie, apoi pantofii cu cataramele intrate în carne şi numai după aceea îşi arătă capul lat, cu nasul turtit şi cu părul ieşit în stive seine de sub camilafcă. Din uitătura aspră strecurată printre gene, se putea uşor ghici ce-o rodea la inimioară.

— Blagosloviţi!

— Domnul şi Maica Domnului, – îi răspunse stareţa cu dulceaţă trezită în glas.

— Domnul! – zise apoi şi maica Eudoxia, spre a se achita de-o neplăcută datorie.

— A venit sora Dumitra şi mi-a spus că ai treabă cu mine…

— Da, maică Iperechio, uite… să mai vorbim câte ceva de-ale mănăstirii.

Maica Eudoxia sări arsă:

— Să mai vorbim câte ceva! De ce ocoleşti şi nu spui drept? Ne-ai chemat să vedem ce e de făcut cu călugărul ăla care a pus mănăstirea în picioare.

— Parcă n-ar fi tot… Doamne fereşte! se închină mica Iperechia.

— Ba e nebun de-a binelea, – împlini maica Eudoxia, cu ochii închişi.

— Miluieşte-ne pre noi!

— Amin.

Din dibuielile de la uşă, maicile înţeleseră că trebuie să fie cuvioasa Elpidia, operată de curând la ochi. Stareţa se ridică să-i deschidă.

— Vai de mine şi de mine… că rău mai e de omul care nu mai vede cum trebuie! – se văită maica Elpidia, troncănind cu ciomagul pe duşumele.

— Ei, da' tot mai zăreşti sfinţia ta, că un ochi e mai zdravăn, – o mângâie stareţa.

Maica Elpidia se înţepeni în picioare şi în băţ:

— Doar n-ăi fi vrând să-i pierz pe amândoi!

— N-ar strica Dumnezeu… că multe răutăţi ai mai făcut… când s-a-ntâmplat să fii stareţă! – o atinse maica Eudoxia.

Maica Elpidia ridică bărbia şi lăsă să i se vadă un neg acoperit de-un smoc de păr.

— Aa, păi dacă începi iar cu vorbe d-astea, eu mă duc.

Şi mută ciomagul către uşă. Maica stareţa îi sări în cale:

— Stai, un-te duci? Parcă ziceai că n-ai să mai pui la inimă de-ale maicii Eudoxia!

— Aşa am zis… şi aşa e… dar să-şi mai ţie şi ea gura… măcar când e omul la necaz!

— Da' ce necazuri ai, soro? Că la ochi te-ai vindecat! zise împăciuitoare maica Eudoxia.

— Cu sfinţia ta n-am împărtăşire! îi tăie vorba maica Elpidia.

Şi se lăsă gemând într-un fotoliu.

„Câ-hî! Câ-hî!”

— Asta e Maximila, ghici maica Eudoxia.

„Câ-hî, Câ-hî! Câhâu!

— Să ştiţi c-a dat într-a măgărească, râse maica Evghenia.

— Câ-hî, câ-hî!… Miluieşti-ne pre noi!

— Amin, amin.

— Câ-hî, câ-hî!

Maica Maximila se ivi cocoşată, tuşind în sec, şi după ce iscodi salonul c-o privire greoaie, întrebă mirată:

— Aţi şi venit, soro?! Eu cred că Eudoxia aici a mâncat…

— Apăi… dau slavă lui Dumnezeu, că până în ceasul de faţă nici n-am chiorât şi nici nu m-am cocoşat, – răspunse înţepată, maica Eudoxia.

— Da’ ce-o fi cu maica Nona de nu mai soseşte? – zise maica stareţa, mai mult ca să schimbe vorba.

— N-o auzi cum bodogăneşte pe la fereastră? – răspunse maica Eudoxia, arătând cu amândouă mâinile.

— Urechi de cârpă… câ-hî, câ-hî!

— Ce obicei la sfinţia ei să vorbească singură! – se miră maica stareţă râzând.

— Apăi… mai bine singură, decât să răscolească toată mănăstirea… cum au unele o limbă! – zise maica Elpidia, pocnind cu băţul în covor.

Maica Eudoxia, la un semn al stareţei, se sâcâi pe scaun şi-şi înghiţi vorba.

— Miluieşte-ne pre noi!

— Amin.

Maica Nona, înaltă cât un plop şi blândă ca o oaie, şi tot aşa de albă, cu faţa zbârcită ca dosul unei pâini înghesuită în cuptor, cu nas subţire şi ghebos şi cu mustăţi neisprăvite, păşi sfioasă aducând o carte uriaşă subţioară.

— Ai venit cu Sfânta Scriptură, soro? o întâmpină, fireşte, maica Eudoxia.

— Ba eu zic că e *Pidalionul*, răspunse maica Nona, întorcând cu îndoială scoarţa de lemn şi de piele. Uite, m-a afurisit părintele duhovnic, ăsta care a venit acu, şi-l luai să se uite maica stareţa să vadă după care lege a găsit sfinţia lui cu cale să mă canonisească aşa rău, că eu de, păcătoasă oi fi, dar nu-mi vine să cred c-am căzut chiar aşa de tot.

Maicile făcură haz şi urmând pe stareţă se aşezară mai bine în fotolii.

— Maicilor, grăi cea mai mare, v-am chemat pentru două lucruri…

— Ba pentru nouă! – întrerupse maica Eudoxia la repezeală. Mai bine spune drept: că ne-ai chemat să vedem ce e de făcut cu sărăcia asta de duhovnic. Că a pus mănăstirea în picioare de nu mai ştiu bietele maici ce mai e de capul lor.

— V-am chemat – urmă maica Evghenia, fără să ţină în seamă întreruperea maicii Eudoxiei, – să ne sfătuim mai întâi în privinţa surorilor pe care trebuie să le recomandăm sfântului Sinod pentru a fi călugărite, şi apoi să vedem ce s-a întâmplat cu părintele duhovnic. Că mi s-au plâns câteva maici că ar fi fost năpăstuite la spovedit.

Maica Elpidia lovi nervos cu băţul în piciorul scaunului, iar maica Eudoxia, la un gând cu ea – se întâmplă şi astfel de minuni! – se ridică în picioare.

— Ce năpăstuit! Şi-a bătut joc de bătrâneţile noastre, aia a făcut! Auziţi sfinţiile voastre, că dacă faci şi tu baie, să-ţi cureţi trupul ca orişice muritor, să te dea anaftemii! Da' unde s-a mai pomenit batjocura asta?

— Eu parcă l-am auzit de scaldă, zise îndoielnic maica Nona.

— Scaldă, scaldă! repetară toate maicile râzând.

— Auzi dumneata – scaldă! Nici măcar baie nu ştie să zică! Apăi dacă nu s-o fi scăldând sfinţia lui, ce-mi pasă mie? N-are decât să-l mănânce păduchii.

— Maică Eudoxio, – luă vorba stareţa – spune la Pateric că nu se cade călugărului să-şi vază goliciunea. Şi părintele duhovnic…

— Şi părintele duhovnic al sfinţiei tale a luat-o de căpătâi, – se burzului Eudoxia.

— Păi dacă scrie în Pateric! – zise maica Nona.

— Eu cred că nu se cade să vezi goliciunea altuia… dar pe-a ta? – îşi dădu cu părerea maica Iperechia.

— Şi eu tot aşa bănuiesc, – încuviinţă cuvioasa Maximila. Că măcar uitându-te după vreun îndrăcit de purece şi tot… Doamne fereşte!

— Pe mine m-a întrebat dacă am dormit vreodată într-o mănăstire de bărbaţi – se plânse maica Nona. Şi dacă i-am spus că s-a întâmplat de câteva ori să mă prindă noaptea – fie la Cernica, unde am avut pe frati-meu Nicodim, Dumnezeu să-i ierte, fie la Căldăruşani, după grâu ori după lână, – m-a cicălit sfinţia lui şi m-a mustrat pentru atâta lucru; iar la urmă mi-a zis ca după carte: „După glăsuirea canonului al 47-lea al celui de-al 6-lea sobor ecumenic, te afurisesc; dar pentru că acest mare păcat" – de soro! – „l-ai poftorit de mai multe ori, socotesc să-ţi mai adaug şi de la mine douăzeci de *aţe*, pe care să le faci seara înainte de culcare, iar nouă luni să nu te împărtăşeşti". Uite, chiar aşa mi-a zis. N-am uitat nicio vorbă. Nu ştiu ce părere aveţi sfinţiile voastre, dar eu nu cred să fie aşa de mare păcat fiindcă dormi unde te apucă noaptea.

— Mai ales într-o mănăstire unde sunt fraţi de-ai noştri, – îi sări Elpidia în ajutor.

— Tot aşa am gândit şi eu, maică Elpidio. Şi ca să-mi ies din bănuieli, uite am adus Pidalionul – crez că n-a greşit Teda – să se uite în el cine cunoaşte mai bine, că nici ucenica mea nu se prea pricepe, nici eu nu nimeresc unde trebuie.

— Dă-i-l Eudoxiei! – zise maica Elpidia cu răutate.

— Ei, da' parcă numai eu sunt aici? – se mânie maica Eudoxia, întorcând capul. Citeşte sfinţia ta c-ai fost stareţă şi trebuie să ştii…

— E, dacă aş avea vedere bună, nu te-aş mai ruga eu pe sfinţia ta! – zise cu tristeţe maica Elpidia.

— O, ho, şi când vedeai bine erai grozavă! – mârâi Eudoxia.

Maica Maximila luă cartea de legi din mâinile Nonei şi o deschise la scoarţă. Dar n-apucă să silabisească bine titlul, că o podidi tusea: câ-hî, câ-hî!… hapciu!

— Chef! – îi ură maica Iperechia.

— Ticnafesul! – îi prooroci Eudoxia.

— Foarte mulţumesc… şi Dumnezeu… hapciu!

Ca vecină, maica Iperechia luă Pidalionul, şi după ce-şi şterse ochelarii şi-i cocoţă pe nas, îl deschise de-a-ndoaselea. Prilej pentru maica Eudoxia, mai ales, să-şi întindă fălcile.

— N-am ochelarii ăilalţi la mine, se scuză, maica Iperechia, – că ăştia sunt numai pentru vedere de departe, nu sunt pentru cetit.

— Lăsaţi, surioarelor, să cetească maica stareţă, nu vedeţi că nu sunteţi în stare? le mustră maica Eudoxia.

Şi luând Pidalionul de la Iperechia îl întinse maicii Evgheniei. Dar maica Iperechia se simţi jicnită, mai mult pentru repezeala cu care i se luase cartea:

— Da' de ce nu citeşti sfinţia ta… că ai nume de împărătească?

Maica Eudoxia făcu ochii mari şi căscă gura:

— Da' de unde şi până unde ai aflat sfinţia ta că am eu nume de împărătească?

— Da cum, soro, n-a chemat Eudoxia pe împărăteasa care a surghiunit pe sfântul Ioan Gură-de-aur?

— Ia uită-te, frate, da' mare filoscoafă te iscaşi? – se prefăcu că se miră maica Eudoxia.

Stareţa îşi puse ochelarii şi se apucă să citească pe coperta dinlăuntru. Dar Eudoxia îi dădu zor:

— Cată, soro, acolo unde scrie de soborul al 6-lea, n-auzişi ce spuse Nona?

După multă dibuială şi după ce-şi şterse ochelarii de câteva ori, punând la grea încercare răbdarea Eudoxiei, maica stareţă izbuti să dea de capitolul sinodului cu pricina; dar acuma nu cunoştea numerile. Maica Elpidia căută să-i vină în ajutor.

— Eu ştiam că 40 e ca M mare, dar nu-mi aduc aminte cum focului e 7…

Plictisită, maica stareţă chemă pe Flatonida. Casiera, cunoscătoare, şi cu vedere bună, găsi canonul ai 47-lea şi-i dădu citire:

„Nici în mănăstire bărbătească – femeie, nici în mănăstire femeiască – bărbat, să doarmă. Că, afară de toată poticnirea şi de scandelă, se cade a fi buni creştini. Iar de va face cineva aceasta, oricine de-ar fi, ori mirean de-ar fi, să se afurisească”.

Platonida citi apoi şi „tâlcuirea”, din care se văzu că opreliştea e mai vârtos pentru monahi; „căci lor înşişi îşi pricinuiesc scandelă, aprinzând focul cel în fire sădit al poftei”.

Maicile, surprinse de asprimea canonului, se priviră câteva clipe în tăcere. Pentru întâia oară în viaţa lor, destul de lungă, făceau cunoştinţă cu vechile şi cam învechitele legiuiri bisericeşti şi nu le venea să creadă c-ar fi aşa de grozave.

— Are dreptate părintele duhovnic, – rupse stareţa tăcerea.

Maica Elpidia pocni cu băţul în vârful pantofului, maica Maximila îşi înăbuşi tusea, maica Iperechia se şterse la ochi, maica Eudoxia îşi duse mâna la gură, iar cuvioasa Nona holbă ochi-i mari şi nevinovaţi:

— De maică stareţă… aşa o fi… văz şi eu acum… dar de când m-am pomenit în mănăstire nu ştiu să se fi mai făcut vreodată astfel de oprire. Parcă sfinţiile voastre n-aţi găzduit niciodată într-o mănăstire de bărbaţi?

— E, he!… Făcu maica Maximila, rătăcind cu gândul în trecutul îndepărtat. Ce era odată – ştiţi până nu se luaseră averile! Ia spune maică Iperechio.

— Ba să spună Eudoxia, că-i merge gura mai bine. Ia spune, soro!

Maica Eudoxia îşi drese glasul, apoi îşi luă seama.

— Spuneţi sfinţiile voastre, că sunteţi mai bătrâne.

— Ne spuneau şi nouă maicile noastre, Dumnezeu să le ierte! – începu Elpidia, că mai ’nainte vreme, până nu se luaseră averile de la mănăstiri, tot lucrul călugăriţelor era pentru părinţi. Ei le aduceau lână, iar ele le făceau ciorapi, le ţeseau aba pentru haine, le făceau cămăşi, şi nu le mai oprea nimeni să se ducă să ia ce le trebuie, ori să vie ei să le aducă acasă. Ba cică în săptămâna dinaintea sfântului şi marelui post, adică a Brânzii, asta nu ştiu dacă o fi chiar aşa, se duceau maicile cu desagii cu plăcintă şi încălţate cu opinci, cum se purta pe atunci, şi nu le mai afurisea nimeni! Şi doar, slavă Domnului, că or fi fost şi pe vremea aia duhovnici! Ba ce duhovnici! Se găsi trăistarul ăsta mai isteţ să dezgroape canoanele…

— N-ai auzit, soro, că ăsta e din Sfântul Munte? – zise maica Eudoxia în batjocură.

— Măcar de-ar fi chiar şi de la Ierusalim! – strâmbă nasul maica Maximila.

— Sfinţia ta ce zici maică stareţă? – întreabă Nona nedumerită.

— De maicilor, grăi stareţa, ştiţi bine că de părintele Iason, Dumnezeu să-l ierte, nu se mulţumeau călugăriţele fiindcă era prea iertător. Toată lumea vrea un duhovnic mai aspru. Iar acuma se jăluiesc de ăsta, pe care Dumnezeu şi cu sfântul Dimitrie ni l-au adus, tocmai din pricina că este aşa după cum doriseră. Ştiţi bine, că doar nu cred să fi uitat de ieri şi până azi, cum ne-am înţeles cu sfinţia lui când a venit: să ne spovedească după canoane. Ei, acuma ce mai vreţi?

— Da' cine credea, soro, c-o să fie canoanele aşa de rele? – se răţoi maica Iperechia.

— Tare aş vrea să ştiu cine au fost ăia care au scornit astfel de canoane, că doar Dumnezeu îmi închipui că nu le-a scornit, – zise maica Maximila, cu chef de ceartă.

— Sfinţii Părinţi le-au făcut, maică! – răspunse casiera privind de sus.

Dar Maximila nu se înfricoşă:

— Le-or fi făcut pentru vremurile alea de atunci, nu pentru acum. Dovadă e că niciodată de când mă spovedesc în mănăstirea asta – şi doar sunt cincizeci şi patru de ani! – n-am pomenit să zică un duhovnic: te afurisesc sau ştiu eu ce-ţi mai fac, după canonul cutare. Canoniseau duhovnicii aşa cum probăluiau sfinţiile lor.

— Ce mai calea-valea, maicilor? Sfetgoreţul ăsta trebuie să fie scrântit la cap. Auzi dumneata să vină de peste nouă ţări şi nouă mări să ne strice pacea cu canoanele sfinţiei lui! Paşaportul – şi isprăvim cu beleaua! – dădu osânda maica Eudoxia.

— Pe mine m-a afurisit fiindcă am postit vineri în săptămâna brânzii! – se plânse Maximila. Auzi, dumneata, în loc să-mi mai şi mulţumească pentru înfrânare, mă afuriseşte! Cică aşa scrie la canoanele sfântului Nichifor…

— …Mărturisitorul, – o ajută maica Platonida.

— Aşa parcă i-a zis.

— Trebuie isprăvit cu sfinţia lui, – îşi spuse din nou părerea maica Eudoxia. Nu vedeţi că-şi bate joc? Fii încredinţată sfinţia ta că chiar dacă i-ai fi spus că ai mâncat brânză, în vinerea aia, găsea el pe undeva vreun canon şi neafurisită tot nu scăpai.

— Eu cred că Sfinţii Părinţi au făcut canoanele numai aşa ca să le citim, – zise cu nevinovăţie cuvioasa Nona.

Maicile făcură haz.

— Ba le-au făcut pentru vremea aia când erau eresuri în Biserică, – gângavi nesigură fosta stareţă.

— Sfinţiei tale ce canon ţi-a dat să faci, maică Eudoxio? – întrebă stareţa, cu oarecare răutate, pe cea mai guralivă din comitet şi din toată obştea.

Întrebarea surprinse pe maica Eudoxia.

— Apăi, răspunse ea cu aer nepăsător, nici nu m-a afurisit, nici anaftemii nu m-a dat, doar m-a pus să fac o mie de mătănii proaste, iar timp de şase săptămâni să mă hrănesc numai cu verdeţuri şi să nu vorbesc decât şapte vorbe pe zi…

Veselie de obşte. Maica Elpidia răsuflă uşurată, maica stareţă scăpă mătăniile, maica Iperechia îşi dârdâi burta, maica Nona îşi făcu cruce, iar maica Maximila se înecă într-o tuse încât fu nevoie de pumnul zdravăn al stareţei ca s-o liniştească.

— Să ştii de la mine, Eudoxio, că ţi se scurtează limba, dacă n-ăi vorbi tu patruzeci de zile, – observă maica Iperechia între două salturi din burtă.

— Şi dacă-i face atâtea mătănii, are să-ţi iasă răceala din spate, – adăugă maica Maximila – şi se porni din nou pe tuşit.

— D-abia ar mai scăpa sora Niţa de atâta frichineală, – râse şi maica Evghenia.

Iar maica Elpidia era în culmea bucuriei.

— Maicilor, grăi ea ridicându-se în picioare cu ajutorul ciomagului, pe mine m-a oprit părintele duhovnic doi ani de la sfânta împărtăşanie. Dar cu toate astea, declar în faţa sfinţiilor voastre că nu mai am nimic împotriva sfinţiei lui. Ba din toată sărăcia mea, am să rup 5–6 lei să-i fac un culion nou, şi-i mai dau şi pânză pentru o cămaşă. Iacă aşa, numai de părere de bine c-a oprit-o pe Eudoxia să mai vorbească. Aferim d-aşa canoane şi d-aşa duhovnic! Bravo!

Maica Eudoxia sări înţepată:

— Pe mine m-a pedepsit pentru un *dar* cu care m-a lăsat Dumnezeu… că tot mai bine e să vorbeşti mult decât să gângăveşti ca un mutulică; dar pe sfinţia ta te-a canonisit pentru răutate şi pentru ca ai mâncat mănăstirea cincisprezece ani de zile…

— Taci, blestemato!

— Iacă n-am să tac deloc. Am să vorbesc astă-seară ca să-mi ţie şase săptămâni… Maică stareţă, îţi declar şi eu că n-am nimic – nici cu canoanele şi nici cu părintele duhovnic…

— Parcă era vorba să-i dăm teşchereaua! o întrerupse cu ciudă maica Iperechia.

— Nicidecum! Lăsaţi-l aci, că e bătrân şi smerit şi adâncit în scripturi şi aspru aşa cum doream şi cum ne trebuia.

— Ba să plece!

— Ba să nu plece!

— Ba da!

— Ba nu!

Văzând că se îngroaşă cearta, maica stareţă amână hotărârea pentru a doua zi, după leturghie.

Maica Elpidia ieşi vorbind în folosul duhovnicului, maica Eudoxia asemenea, maica Maximila tuşind, maica Nona tot nedumerită, iar

maica Iperechia îşi făcu loc cu burta, pufnind nemulţumită.

VII – Puţină filosofie

În vremea aceasta, părintele Macarie, călugăr lesne-crezător şi nedeprins a cunoaşte oamenii, plutea pe norii cerului şi împărtăşea sorei Ana bucuriile şi nădejdile lui.

— Eu am credinţa, soră Anişoară, că într-un an, carevasăzică, dacă mi-o ajuta Dumnezeu, am să fac aici o mănăstire de călugăriţe mai abitir ca aceea pe care o cârmuia cuvioasa Macrina – sora sfântului Vasilie. Că răbdare, carevasăzică, mi-a dat Dumnezeu îndeajuns, şi am mai prins o leacă şi de la fratele Ghervasie – mularul meu din Sfântul Munte. Ştiu şi canoanele fără să mai dibui mult pe carte; sunt şi bun şi aspru după cum vin, carevasăzică, împrejurările. Iar maicile călugăriţe, am băgat eu de seamă că, oricât ar fi de împuţinate întru cele duhovniceşti, sunt smerite şi ascultătoare şi nici măcar una n-a cârtit cum că i-am făcut mustrare aspră şi i-am dat canonisire grea.

— Poate în dos să fi cârtit cumva vreuna, – încercă sora Ana un duş.

Bătrânul îşi strânse barba între palme.

— Ai auzit frăţia ta pe vreuna zicând ceva?

— A… nu, cinstite părinte, n-am auzit nimic… dimpotrivă: maicile sunt foarte bucuroase că le-a trimis Dumnezeu şi cu sfântul Dimitrie un duhovnic aşa ca sfinţia voastră. Dar, de… îmi închipui că s-or fi găsind şi d-alea cu cârteala în vârful limbii. Nu ştiţi cum sunt maicile?

Duhovnicul se bucură.

— Ba eu aş vrea să se plângă toate, soră Ană. Ba chiar să ţipe şi să răcnească asemenea unor fiare închise în cuşcă, fiindcă atunci, carevasăzică, înseamnă că rănile sunt mari şi adânci, iar alifiile sunt spre folos. Nicicând nu se vindecă o rană cu apă rece, ci mai rău se întinde şi se înrăutăţeşte. Şi iarăşi niciodată nu se tămăduieşte omul de păcat, dacă duhovnicul îi dă carevasăzică, numai sfaturi. La rana trupească trebuie otravă care să usuce, iar la rana sufletească se cuvine canon care să cureţe şi să facă pe cel păcătos să se ferească de pricinile păcatului.

— Luaţi ceaiul, cinstite părinte, că se răceşte, îl îndemnă sora oarecum plictisită.

Părintele Macarie învârti lichidul gălbui cu linguriţa şi cu vârful degetului arătător, apoi sorbi şi strâmbă nedumerit din nas.

— Mai trebuie rom, cinstite părinte? Ori nu e dulce de-ajuns?

— Ba-mi pare c-ai pus cam mult rom, soră Ană, şi mie nu mi se cade, carevasăzică, să beau băuturi beţive, că pricină de sminteală voi fi şi în zadar mă ostenesc.

— În ceai merge, cinstite părinte… şi apoi n-am pus decât un sfert de pahar, îl linişti şăgalnica ucenică.

Bătrânul sorbi ceaiul – jumătate apă, jumătate rom, în vreme ce sora Ana îi rânduia cărămizile la capul rogojinii care luase locul patului.

— Ai să-ţi rupi coastele, la noapte, preacinstite părinte.

— Mai bine să-mi rup coastele, soro, decât să-mi pierd sufletul, zise duhovnicul moţăind a somn.

— Eşti foarte obosit, cinstite părinte.

Părintele Macarie se învioră repede.

— A, nu, nu! Eu nu sunt niciodată ostenit, soră Ano. Călugărul nu se cade să ostenească decât atunci când aleargă alături cu ale călugăriei. El trebuie să fie veşnic treaz, căci trupul este neputincios, iar duhul e osârduitor. Eu, carevasăzică, am văzut şi călugări care dorm, cu vreme şi fără de vreme: sau din lenevire, sau din neputinţa trupului. Dar aceştia sunt călugări numai cu numele şi cu haina, iar nu şi cu fapta. „Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu cădeţi în ispită", – zice apostolul.

— Aţi avut mult de lucru, astăzi, cu spoveditul maicilor, cinstite părinte, îl lăudă sora Ana abia înăbuşind un căscat.

— „Întru ostenelile voastre veţi lua plata voastră", – zise sânta Evanghelie, soră Anişoară. Şi apăi – cine ştie ce lucru greu n-am făcut, că doar limba s-a ostenit, iar trupul s-a odihnit. Şi nici limba, carevasăzică, n-a trebuit s-o bat prea mult, căci am văzut repede cum că nu-i nevoie de întrebări cu zecile şi cu sutele, întrucât fărădelegile au covârşit capul lor. În sfântul munte, toată ziulica mă nevoiam dimpreună cu bietul Ghervasie, iar noaptea mă duceam la utrenie şi nu dam ochilor mei somn şi nici genelor dormitare până nu-mi făceam şi pravila. Iar bietul frate Ghervasie – tare mi-e dor de el, soră Ano! – picota pe lângă vreun zid sau pe vreo piatră şi când îl strigam dimineaţa: Ghervasie! – el, carevasăzică, îmi răspundea fără zăbavă pre limba lui şi îndată venea la mine moţăind din cap, ca şi când ar fi zis: bună dimineaţa! Sau: blagosloveşte, avva Macarie!

— E-adevărat că dobitoacele sunt mai bune decât oamenii, cinstite părinte? întrebă sora ca să-şi mai facă de vorbă.

— Carevasăzică, sunt şi oameni buni, sunt şi oameni răi; şi sunt şi dobitoace necuvântătoare bune şi sunt şi de cele rele. Iar atât bunătatea, cât şi răutatea, vin sau din fire, sau din nărăvire. Iar dacă sunt din fire nu se pot schimba; iar dacă sunt din nărăvire se pot întoarce: adică răutatea întru nerăutate şi bunătatea spre cele rele. Fratele Ghervasie era, carevasăzică, bun din fire; iar petrecerea cea îndelungă în tovărăşia smereniei mele, să nu-mi fie mie a lăuda decât în crucea Domnului! – l-a făcut şi mai bun şi mai cu înţelegere. Şi asta să nu te pună într-o uimire, căci în vremile de demult şi în cele mai de aproape, multe dobitoace şi multe sălbătăciuni au fost îmblânzire de cuvioşii pustnici – au prin graiul lor, au prin purtarea de grijă a lui

Dumnezeu.

— Îmi pare că sunteţi cam răguşit, cinstite părinte; n-aţi vrea să vă fac aşa un amestec de lapte dulce cu ou? zise sora Ana, cu ochii la nasul duhovnicului şi cu gândul aiurea.

— Eu, soră Ană, – să nu-mi fie mie a mă lăuda decât întru păcatele mele! – m-am obişnuit a mă îngriji mai mult de suflet decât de trup. Dar acuma fiindcă e vorba de gâtlej, fără de care nu pot nici a cânta Domnului, nici a sluji oamenilor, mă închin dragostei frăţiei tale. Cată însă ca nici osteneală prea mare să faci, nici pagubă să pricinuieşti, carevasăzică, pentru beregata unui ticălos de bătrân.

Sora părăsi cu lenevire nasul duhovnicului şi se ridică să iasă. În aceeaşi clipă răsunară trei ciocănituri în uşă.

— Miluieşte-ne pre noi!

— Amin!

Uceniţa maicii Eudoxia intră zbanghie cu un taler învelit într-un şervet, şi făcu mătanie duhovnicului.

— Cinstite părinte, blagosloviţi şi iertaţi că am venit aşa târziu… că poate aţi fi şi sfinţia voastră ostenit…

— Nu face nimic, soră Niţo, căci nu osteneala întru cele duhovniceşti este pricină a pierzaniei, ci lenevirea şi dormitarea. Eu nu mă supăr, nici preget a deschide chiar în miezul nopţii, de-ar veni cineva să-mi bată. Căci sunt duhuri de noapte care tulbură gândurile şi aduc ispite; şi duhovnicul, carevasăzică, se cade a fi gata în toată clipa spre ajutorinţa celor ce caută liman neviforât.

Sora Niţa dezveli farfuria.

— Uite, cinstite părinte, v-a trimis maica Eudoxia câteva bucăţele de plăcintă, ca să vă mai îndulciţi şi sfinţia voastră.

Părintele Macarie aruncă o privire întrebătoare sorei Ana.

— Ia, cinstite părinte, îl îmbie şi aceasta, că nu se cade să refuzaţi dragostea maicilor. O să mai primiţi şi altele. Stomac bun să aveţi.

Bătrânul pipăi bucăţelele de plăcintă, din ce în ce mai înseninat la faţă, apoi le blagoslovi şi muşcă dintr-una.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză cinstite părinte.

— Bine, soră Niţa. Să-i spui maichii Eudoxia că-i mulţumesc şi că nu din lăcomia ochilor, au dintr-a pântecelui am primit darul sfinţiei sale, ci pentru că nu se cade a nu primi dragostea aproapelui tău. Hm, nu e rea! Ia, Anişoară.

Sora Niţa îşi dibui buzunarele şi scoase o sticlă cu *cointreau*.

— Uite, preacinstite părinte, şi asta e tot de la maica Eudoxia.

Bătrânul opri mâna cu plăcintă înaintea gurii şi privi la sora Ana. Aceasta strânse fălcile ca să nu râdă.

— Ia, cinstite părinte, că asta e băutură dulce, nu face niciun rău… şi e bună pentru răguşeală. Nu-i aşa Niţo?

Uceniţa maicii Eudoxia pricepu şi-şi înăbuşi râsul.

— Tocmai… cinstite părinte… a văzut măicuţa că aţi cam răguşit la spovedit.

Duhovnicul luă sticla şi o privi pe amândouă părţile, trudindu-se în zadar să ghicească vreun cuvânt din scriptura franţuzească.

— Carevasăzică e bună pentru răguşeală?

— Bună, cinstite părinte.

— Dacă e aşa, carevasăzică a sosit la vreme. Că şi gâtul cere doftorie şi scapă şi sora Ana de-a mai face amestecătură de lapte cu ou şi cu zahăr.

Ucenica de la duhovnicie aduse un burghiu şi destupă sticla. Părintele Macarie gustă şi păru mulţumit.

— Nu-i aşa, cinstite părinte, că parcă te unge pe gât?

Părintele Macarie mai poftori o dată.

— Aşa e… dar mi-e teamă că, deşi e dulce şi unsuroasă, să nu fie şi beţivă… că atunci, carevasăzică, s-ar birui şi răguşeala, dar ar dănţui şi satana.

— N-aveţi nicio frică, cinstite părinte, îl încurajară amândouă surorile.

Trei bătăi pocniră scurt în uşă şi glasul limpede al maicii Platonida se întâlni cu răspunsul repezit al surorilor.

— Miluieşte-ne pre noi.

— Amin.

Uceniţa şi sfătuitoarea stareţei şi în acelaşi timp secretară şi casieră a mănăstirii, păşi încet, cu gâtul ţeapăn şi cu ochii iscoditori.

— Preacuvioase Părinte, nu vă supăraţi c-am venit la vremea asta… uite… v-am ascultat ieri în biserică şi aşa de mult mi-a plăcut cuvântul pe care l-aţi ţinut, precum şi mărturiile pe care le-aţi adus din vieţile sfinţilor şi din sfânta Scriptură, că mare dragoste am prins pentru sfinţia voastră şi pentru darul pe care vi l-a dat bunul Dumnezeu… şi am venit ca să vă cunosc mai bine şi, dacă se poate, să mă mai îndulcesc cu lucruri de folos din gura sfinţiei voastre.

Părintele Macarie îşi scutură barba şi mustăţile, fără să izbutească a le despodobi de toate firimiturile de plăcintă, apoi aruncă o privire Anei. Aceasta, care la intrarea Platonidei îşi pierduse veselia, ca şi sora Niţa, vru să se aplece şi să-i şoptească la ureche un singur cuvânt: spioana! Dar de teamă să nu fie observată, îşi luă seama şi recomandă musafirul:

— E maica Platonida… casiera mănăstirii şi mâna dreaptă a maicii stareţe. N-o cunoşti cinstite părinte?

Bătrânul mai făcu la iuţeală o ispaşă pe la gură, apoi răspunse puţin cam ruşinat.

— Aşa? Îmi pare bine şi… iartă-mă, cuvioasă, că mă găseşti aşa. Uite mi-a trimis maica Eudoxia bucăţile astea de plăcintă, şi eu… ca

ăla flămândul, m-apucai să le mănânc. Şi tot sfinţia ei mi-a trimis şi sticluţa asta… eu, carevasăzică, nu ştiu ce fel de băutură e, dar fetele zic c-ar fi bună pentru răguşeală… sfinţia ta nu te sminti…

Casiera zbârci uşor din nas.

— Vai de mine, preacuvioase părinte! luaţi, nu vă feriţi de mine, că pentru asta le-a trimis maica Eudoxia. Şi trebuie să vă obişnuiţi, că o să vă aducă maicile de toate… că sunt aşa de mulţumite!

— Îmi vine să-i dau cu sticla în cap! – şopti sora Ana la urechea sorei Niţa.

— Dracu o aduse! – îi răspunse aceasta fără să-şi clintească buzele.

Părintele Macarie îşi mângâie barba din mijloc, apoi pe cele din părţi. Mai romul din ceai, mai gustările repetate din sticla cu lichior; la care se mai adăugară cuvintele dulci ale Platonidei, pare că-i mai întinseră faţa şi-i înduioşară ochii…

— E adevărat că sunt mulţumite maicile de smerenia mea?

— Foarte mulţumite, cinstite părinte! Parcă a picat Dumnezeu din cer.

Surorile aruncară Platonidei o privire tăioasă şi la un gând se găsiră:

— Ah, îmi vine să-i turtesc culionul.

Duhovnicul moţăi trist din cap:

— S-au împlinit şi cu mine cuvintele psalmistului, maică Platonido: „Şi au ales pre David, sluga sa…” Că multe am mai pătimit şi mult m-am nevoit până m-a adus Dumnezeu la vrednicia de faţă! Iar acuma, carevasăzică, se bucură inima mea şi se veseleşte duhul meu, că toate câte am agonisit din cetire, au din predania bătrânilor îmbunătăţiţi, nu le voi împrăştia nici în vânt, nici pe piatră, nici în spini, ci în pământ bun ca să răsară şi să dea rod însutit la vremea lor. Dacă-mi va ajuta milostivul Dumnezeu, şi eu pentru asta mă rog, să ştii, maică Platonido, şi frăţiile voastre să ştiţi, că nu-mi voi cruţa nicio osteneală pentru a face aici o sfântă mănăstire aşa ca să se ducă vestea peste hotare şi peste veacuri: cum că a venit un călugăr de la Sfeta Agora, carele a izgonit polcurile de draci ce luaseră, carevasăzică, soborul în ohâmnicie şi a făcut să se coboare cetele îngereşti şi să se amestece cu cele călugăreşti… Şi fiindcă maicile sunt aşa de bune şi aşa gata a primi învăţăturile şi poruncile mele, mă voi grăbi să pun reguli aspre, aşa cum am văzut la „Sf. Sava” şi cum au fost la Mănăstirea Neadormiţilor şi cum m-o mai lumina Dumnezeu. Dar mi-e teamă numai de-un lucru: ca până s-or deprinde maicile cu rânduiala cea nouă, să nu se smintească întru făptura mea… că urât sunt… şi neîngrijit sunt…

— Cinstite părinte, de ce e nasul sfinţiei voastre aşa borcănat? – întrebă sora Ana, uitând că Platonida e de faţă.

Aceasta însă se făcu că n-aude. Bătrânul îşi dibui nasul cu mâna, ca

şi când n-ar fi ştiut cum este şi răspunse fără să se supere.

— Nasul meu, soro Ană, e aşa, carevasăzică, cum l-a lăsat Dumnezeu: nici eu şi nici părinţii mei nu sunt vinovaţi că n-a ieşit mai frumos. Dar, carevasăzică, ce lucru mare crezi frăţia ta că înseamnă nasul în viaţa unui om? Ajută el la mântuirea sufletului? Sau îţi dă minte mai multă decât ţi-a lăsat Dumnezeu? Sau vreun ajutor ori măcar un sfat la vreme de primejdie? Da' de unde! E şi el acolo un zgârci cu care te poţi sluji, carevasăzică la fel: sau de e ţuguiat, sau de e cocoşat, sau de e borcănat. Iar cine se leagă de nasul omului, se vădeşte a nu fi în stare să priceapă ce e în capul celui care poartă nasul. Frăţia ta, soră Anişoară, ai un nas cât se poate de frumos. Dar dacă afară de nas nu ţi-o fi lăsat Dumnezeu altceva mai bun, ce folos vei aduce în lumea aceasta? Şi cu ce te vei călători în cea de dincolo? Şi ce ai zice frăţia ta de-o călugăriţă care ar striga în gura mare sau şi-ar şopti numai pentru sine: Nu mă spovedesc la duhovnicul acesta, că urât e şi nas borcănat are?

— Blagosloviţi şi iertaţi, preacinstite părinte! zise Ana ruşinată. Şi-i făcu mătanie.

— Să fii blagoslovită… şi Dumnezeu să te ierte… că tânără eşti şi minte necoaptă ai. Dar să nu crezi frăţia ta că m-au supărat, sau m-au mâhnit cuvintele pe care le-ai grăit. Omul înţelept nu se supără niciodată: nici chiar atunci când un nebun, iuţit că s-a împiedicat de-o piatră, o ia şi i-o aruncă în cap. Iar de mâhnit se mâhneşte numai când limba lui n-o înţelege cine trebuie s-o înţeleagă. Şi apoi – eu, în seara aceasta, sunt aşa… ca un fel de filosof. Fiindcă duhovnicul nu se cade să fie numai un tiran care afuriseşte şi porunceşte oamenilor să-şi întindă oasele şi să-şi topească osânza. El trebuie să fie câteodată şi un fel de filosof…

— Ce e filosofia, Preacuvioase Părinte? îl întrebă maica Platonida, bucuroasă că i-a dat singur prilej să-i cunoască priceperea.

Întrebarea surprinse oarecum pe părintele duhovnic. Ca să-şi dea un pic de răgaz, cuvioşia sa gustă de două ori din „doftoriile" aduse de sora Niţa.

— Barem d-aş scăpa de răguşeală. Ce zici, soră Niţo?

— Scapi, cinstite părinte…

Apoi isprăvi bucăţica de plăcintă începută.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză, cinstite părinte.

— Aşa. Acuma să vedem, carevasăzică, ce e cu filosofia. Eu, maică Platonido, adevăr îţi grăiesc, că n-am cetit şi nici măcar n-am văzut o carte filosoficească. Ştiu doar că Elinii se îndeletniceau mai vârtos cu filosoficeştile învăţături, şi mai ştiu că însuşi sfântul Vasilie şi sfântul Grigorie de Nazianz au învăţat filosofia la Atena. Dar eu am citit Viaţa sfântului mucenic Iustin Filosoful şi am aflat de acolo că, filosofia

elinească te învaţă, carevasăzică, multe lucruri de folos, dar nu-ţi ajută să descoperi pe Dumnezeul cel Adevărat. Adică se cheamă că e aşa ca un fel de babă legată la ochi, care umblă prin lumină şi lumină caută. Însă tot mai bine m-am folosit de la nişte cărturari greci, care mergeau de la Lavra Sf. Atanasie către Dafin, iar eu mă întorceam din acest port al Sfântului Munte, dimpreună cu fratele Ghervasie, care abia se mişca sub povara din spinare. Şi pesemne că aceşti greci învăţaţi grăit-au despre filosofie, căci deodată s-au oprit în dreptul fratelui Ghervasie şi a zis unul, arătându-l cu toiagul: „După mine, mularul acesta este cel mai mare filosof din lume: mai mare, carevasăzică, şi decât Dioghen şi decât Pitagora şi decât Platon. Căci el nici nu citeşte în stele, nici nu umblă cu lumânarea aprinsă în faptul zilei, nici nu înmulţeşte numerele şi nici într-alt chip nu bate câmpii după adevăr." Eu, atunci, auzind câtă cinste se face fratelui Ghervasie, m-am oprit din cale şi m-am uitat lung la el: un dobitoc şi nimic mai mult. Dar pentru care pricină l-au socotit grecii aceea cel mai mare filosof? Şi această întrebare mi-am tot pus-o eu, până ce am izbutit să descopăr, carevasăzică, adevărul. Adică am băgat de seamă, că fratele Ghervasie e acelaşi: şi când îl încarci cu povară şi când îl laşi slobod şi când îl mângâi şi când îl baţi şi când îl hrăneşti şi când îl laşi să flămânzească. Nu ştii niciodată dacă e trist ori vesel, dacă e mulţumit ori amărât. Asta înseamnă că el nu se sinchiseşte de nimeni şi de nimic. Tot una-i e dacă-i zici Ghervasie ori dobitoc. Şi de-aici am înţeles eu cum că filosofie se cheamă, carevasăzică, atunci când nu-ţi prea baţi capul – nici cu minunile şi nici cu blestemăţiile veacului. Puţin să-ţi pese dacă cineva te sărută pe obraz ori îţi dă cu piciorul, dacă acum mănânci plăcintă de la maica Eudoxia şi tot acum vine sora Ana şi-ţi spune: „Cinstite Părinte, ai fi cum ai fi… dar ai nasul, carevasăzică, borcănat".

— Iartă-mă, preacinstite părinte! se tângui din nou ucenica maicii Agatoclia.

Bătrânul se făcu că n-aude.

— Carevasăzică, filosofia ar fi soră cu înţelepciunea… ori mama înţelepciunii… ori fiica ei… ori amândouă sunt una… ori…

— Iartă-mă, cinstite părinte! – se rugă în genunchi sora Ana.

— Ţi-am spus, soro, că eu în seara aceasta sunt un fel de filosof. Şi, ca filosof, nu voi ţine socoteală decât de legile filosofiei… Spuneţi, dar, ce vreţi, că eu nu mă supăr. Poate şi sfinţia ta, maică Platonido, ai venit să-mi spui cum că barba e aşa, sau că ochii sunt aşa, sau că mâinile sunt pe dincolo…

— Vai de capul meu, Preacuvioase Părinte, dacă mă credeţi aşa de proastă la minte! – se tângui casiera. Eu am venit să aud cuvinte de folos din gura cea de aur a sfinţiei voastre, iar nu să clevetesc făptura cea omenească. Şi nu în zadar m-am ostenit, căci atâta dulceaţă şi

atâta înţelepciune nu cred să fi mai ieşit vreodată din gura unui duhovnic. Şi fiindcă văd că aveţi dragoste către păcătoasele fiice de spovedanie ale sfinţiei voastre, încât nu luaţi în seamă – nici ceasul că e târziu, nici osteneala de peste zi, aş îndrăzni să vă rog, cu smerită mătanie, să ne tâlcuiţi ceva din sfânta şi dumnezeiasca Scriptură, că am aflat de la maica stareţă cum că foarte vă pricepeţi întru cele nepătrunse ale ei.

Faţa părintelui Macarie se lumină ca de o mare bucurie, iar dreapta-i apucă sticluţa cu „doftorii" şi o duse la gură. Apoi mai poftori o dată şi încă o dată. După aceea, Cuvioşia Sa privi… filosofic la maica Platonida şi văzu două în loc de una. Se şterse la ochi şi văzu numai una. Fusese, deci, nălucire…

— Hm, dacă aveţi dragoste, carevasăzică, să mă întrebaţi şi să mă ascultaţi, eu mă voi osteni şi vă voi îndulci din dumnezeieştile scripturi. Că pentru aceasta am venit aici; nu pentru altceva am venit. Frăţiile voastre însă veţi avea bunătate – aici ochii cuvioşiei sale se umplură de lacrimi – şi mă veţi ierta pe unde mă voi încurca: sau cu ochii că sunt bătrâni, sau cu mintea că e de om, sau cu gura că până în ceasul de faţă nu prea s-a învrednicit a tâlcui. Ea, carevasăzică, a mâncat şi s-a rugat şi a cetit şi a clevetit şi numai cu gândul şi cu sufletul am tâlcuit…

— Cinstite Părinte, ia să ne spuneţi sfinţia Voastră: de ce a făcut Dumnezeu lumea în şase zile şi nu în şapte sau numai într-o clipeală? – întrebă, nerăbdătoare, Platonida.

Părintele Macarie privi o clipă în gol, apoi începu cea din urmă bucăţică de plăcintă.

— Carevasăzică e cu brânză?

— Cu brânză, cinstite părinte, îi răspunseră surorile râzând să se prăpădească

După ce isprăvi plăcinta, duhovnicul îşi linse vârfurile degetelor, apoi se şterse pe prosopul de pe genunchi şi se pomeni cântând:

— Năăă… Plăgâng şi i măă tâââângu-hugunguesc… năăăi… A, ha! Aşa e că nu mai sunt răguşit?

— Deloc, cinstite părinte! – răspunseră surorile ţinându-se cu mâinile de pântece.

— Bravo! Să-i spui maicii Eudoxiei, soră Niţo, că de la Dumnezeu i-a venit gândul să-mi trimită băuturica asta… dar numai de n-ar fi beţivă… Năăă… Ni-pa-vu-niii… Aşa. Acuma, carevasăzică, să vedem pentru care pricină a făcut Dumnezeu lumea numai în şase zile. Eu, cuvioasă, maică Platonido, mi-am bătut capul de multe ori ca să descopăr taina aceasta, şi astfel am ajuns să mă încredinţez că Dumnezeu a făcut totul în şase zile, fiindcă a vrut, carevasăzică, să aşeze săptămâna şi să arate omului că numai şase zile se cade să lucreze, iar a şaptea să se odihnească… Năăă…

— Bine, dar omul a fost făcut abia în ziua a şasea! – observă casiera.

— E drept; dar Dumnezeu ştia c-o să-l facă.

— Nu-i aşa, cinstite părinte! Dumnezeu s-a gândit să facă pe om abia atunci când a isprăvit cu toate celelalte, „ca să stăpânească peştii mării şi păsările cerului şi dobitoacele şi tot pământul şi toate vietăţile cele ce se târăsc pre pământ", după cum spune la „Facere".

Părintele Macarie, care numai chef de tâlcuit scripturile n-avea, făcu o mină filosofică…

— Acuma… carevasăzică… fireşte… carevasăzică eu sunt de părere că trebuie să fie oarecare încurcătură aci… şi cum noi nu ne sumeţim să descurcăm, carevasăzică asemenea lucruri… să le lăsăm, carevasăzică, aşa cum le-a scris Moise… Năăă..

Bătrânul dădea semne de oboseală mare, dar maica Platonida nu-l lăsă în pace şi nici nu se sinchisi de cele două surori care se înghesuiseră într-un colţ şi râdeau pe înfundate, ci îi puse o nouă întrebare:

— Preacuvioase Părinte, scrie la *Cartea Facerii* că Dumnezeu a zidit întâi pe Adam şi numai după o vreme pe Eva. Pentru ce oare nu i-a făcut pe amândoi odată, aşa cum a făcut perechi din celelalte vietăţi? Nu ştia El că Adam singur nu se poate înmulţi?

Crezuse maica Platonida că o să-l bage în cofă pe părintele duhovnic cu această întrebare. Dar se înşelase, căci sfinţia sa o lămuri pe loc.

— Aa, păi asta e uşor de tâlcuit, maică Platonido! Ce, atâta lucru nu te taie capul şi pe sfinţia ta? N-a făcut Dumnezeu pe Eva odată cu Adam… năăăă… pentru două pricini: întâi, pentru că trebuia s-o zidească din coasta lui, şi al doilea, carevasăzică, fiindcă Milostivul şi de oameni iubitorul, carele ştie ce se va petrece peste veacuri, ştia că muierea, carevasăzică, are să fie mai mult unealtă a diavolului decât ajutor bărbatului… Şi de aceea nu s-a grăbit, ci a încercat mai întâi să vază n-o putea să trăiască Adam şi fără ea? Şi numai când a văzut El că e cu neputinţă să fie om fără muiere, a făcut, carevasăzică, pe Eva… Şi-mi închipui că nu cu inimă uşoară s-a hotărât Dumnezeu să ia coasta lui Adam şi să facă muiere, adică ajutor diavolului pe pământ… Naăăăi… Şi ai cetit, cuvioşia ta, maică Platonido, ce scrie în Biblie: că îndată ce s-a văzut Eva în Rai, a şi pus, carevasăzică, stăpânire pe Adam… şi Adam, de, ca omul nemâncat de muieri… s-a luat, carevasăzică, după ea… şi dacă s-a luat după ea… a înghiţit mărul… şi pe urmă a venit, carevasăzică, blestemul lui Dumnezeu… năaăă… şi dacă a înghiţit mărul…

— Cinstite părinte, îl întrerupse casiera, ce credeţi sfinţia voastră: n-a fost prea aspru Dumnezeu când pentru greşeala unei femei, a blestemat aşa de rău pe toţi urmaşii celor dintâi oameni?

Duhovnicul strâmbă plictisit din nas. Sora Ana îi veni repede în ajutor:

— Maică Platonido, nu vezi sfinţia ta că părintele duhovnic are chef de cântat? Mai bine să-l rugăm să ne cânte ceva. Ia zi-i, cinstite părinte!

Bătrânul sfetagoreţ se simţi mulţumit şi totodată linguşit de poftirea sorei Ana.

— Asta, soră Anişoară, se cheamă, carevasăzică, tot filosofie: adică atunci când descoperi adevărul, ghicind gândurile aproapelui tău. Şi nimic, carevasăzică, nu poate fi mai plăcut, decât să vii la vremea cuvenită şi să zici: eu vreau cutare lucru! Adică tocmai ceea ce gândeşte celălalt... Eu, carevasăzică, n-aveam în minte că trebuie să cânt decât doar aşa pentru păcatele mele… că nici glasul şi nici priceperea, carevasăzică, nu mă îndeamnă să cânt în auz… dar când e omul obosit, aşa cum e smerenia mea, nu se cade să vie maica Platonida şi să zică: tâlcuieşte-mi din scripturi! Că pentru aşa treabă se cuvine a fi tâlcuitorul odihnit la trup şi limpede la minte… dar eu, carevasăzică… nu cumva a fost în sticluţa asta şi vreo picătură beţivă, soră Niţo?

— Vai de păcatele mele, cinstite părinte, se poate?

Liniştit de încredinţarea ucenicii maicii Eudoxiei, duhovnicul curăţi fundul sticlei…

— Carevasăzică e dulce… dar nu tot ce e dulce ajută la mântuire… că adesea dulceţurile sunt mai vătămătoare decât acriturile şi decât amărăciunile… să ţineţi minte ce vă învăţ eu… năăăăi…

— Cântă, cinstite părinte! – îl îmbie din nou sora Ana.

— Năăăă… ni-pa-vu-niii-zo-che-diî-niii… Plâ-gâng şi i mă tâââângu-hugun-gueeeesc…

— Zi-i altceva, cinstite părinte, că doar nu ducem pe nimeni la groapă, ce Dumnezeu! – se împotrivi ascultătoarea de la duhovnicie.

— Năăi!… Ni-pa-vu-gaâaa… Acuma, carevasăzică, eu am dragoste să vă împlinesc voia… fiindcă am spus dintru început cum că în seara aceasta sunt aşa ca un fel de filosof… dar să ştiţi că monahul trebuie să fie în tot ceasul cu gândul la moarte… şi ca să nu uite această datorinţă, să se obişnuiască a cânta mereu „Plâng şi mă tânguiesc, când gândesc la moarte”.. Năăăi… Evloghitòs i Hri-iis-tè o The-gòs i-ghi-mon, o pansò-go-ngo-fus tus Ali-is anadixas, catapèmsas avtis to Pnèvma-aaa to-go à-a-ghi-nghion, ke di ’avtòn tin icumènin saghinèvsas, filantro-ho-ho-pe-he do-ngo-hoxa siii… Asta, carevasăzică, se cheamă că e pe greceşte… dar cum văz eu, frăţiile voastre râdeţi, carevasăzică, de glasul smereniei mele… ei, bată-vă mântuirea… năăă… dar eu, carevasăzică, nu mă supăr, căci v-am ispitit şi am aflat în frăţiile voastre inimă curată… şi am credinţa că… să ştii de la mine, maică Platonido, că Ana şi cu Niţa au să iasă

călugăriţe bune… fiindcă au inimă curată… năăaăi…

— Aveţi un glas, cinstite părinte… – îl linguşi sora Ana. Dar nu putu să arate asemănarea, căci o prinse râsul zgomotos al Niţei.

Părintele Macarie găsi că e vremea să mai râdă şi sfinţia lui, spre osebire de maica Platonida care numai zâmbea.

— Carevasăzică, eu, meşteşugul cântărilor l-am învăţat… dar glasul s-o fi mai hodorogit de bătrâneţe… şi carevasăzică s-o fi mai molipsit şi de-al fratelui Ghervasie… că aşa e când ai un tovarăş: mai iei şi din ale lui câte ceva…

— Ba sunteţi sfinţia voastră smerit, nu vreţi să vă lăudaţi… dar aveţi un glas minunat… atâta numai că o luaţi prea jos, – grăi sora Niţa.

— Asta, carevasăzică, aşa este… că astfel m-a învăţat dascălul meu de cântări, bietu' părintele Augustin, Dumnezeu să-l ierte… şi sfinţia lui avea un obicei, că atunci când vrea să deprindă pe cineva a zice jos, îi poruncea să cânte o vreme, bineînţeles la chilie, purtând greutăţi de grumaz… iar ca să poată să urce cât mai sus, îl sfătuia să se strângă zdravăn cu cureaua de burtă… şi eu, carevasăzică, m-am obişnuit să cânt jos… năăăăi…

— Preacuvioase Părinte, îl ispiti iarăşi maica Platonida, e adevărat că în sfântul Munte nu e nicio lighioană de parte femeiască?

— Fireşte că nu e! Numai şi numai parte bărbătească, din toate neamurile, carevasăzică, pravoslavnice şi din vietăţile care sunt de trebuinţă acolo. Numai în privinţa găinilor e neînţelegere mare între *chilioţi*, care zic că monahul trebuie să mănânce orişice, după cuvântul evangheliei, care grăieşte: „Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gura lui", şi *Kinotita*, adică soborul de la Careia, care nu îngăduie niciun fel de parte femeiască în cuprinsul Sf. Munte. Şi când chilioţii prăsesc găini, până să apuce ei să le taie, cei din Kinotita trimit oameni carevasăzică, să le împuşte… năăăă… Sfinţiile voastre aţi auzit de nişte cântări – le zice *tereremuri?*

— Nu, cinstite părinte! – răspunseră surorile şi pentru maica Platonida.

— Hm! Carevasăzică sunteţi proaste de tot!

— Nişte proaste, cinstite părinte.

— Hm! Dacă e-aşa, carevasăzică, eu se cade să vi le spun toate… că trebuie să le ştiţi pre toate câte se ţin de călugărie…

— Toate, cinstite părinte.

— Tereremurila astea le-au scornit, carevasăzică, grecii, intru lungirea cântărilor la vreme de priveghere. Ascultaţi: Năăăăi… îmi pare rău că n-am luat cartea cu mine… că le-aş fi cântat mai frumos… năăăăi… te re re re re re ri ri ri ri ra ra ra ra rem te re re re rem ru ru ru ru ri ra ri re ru ra rem na na na na na na na ne ne ne ne na ne na na na ne nai nai nai ta ta ta tai tai ta ta tai ne ne na ne re rem te re ra

rem na nai… te te he ta… te he te he… teee hehe mpuff…

Capul cu plete albe şi cu nas caraghios se plecă sub povara oboselii şi în stăpânirea – nu întotdeauna dulce a somnului. Maica Platonida se ridică în proţap şi ieşi zâmbind acelaşi zâmbet neînţeles. Surorile, ştiindu-se vinovate că ajutaseră şi ele la oboseala duhovnicului, se priviră îngrijate:

— Ce-i facem, Niţulico?

— Ce-i facem, Anişoară?

După puţină chibzuire, îi scoaseră botinele din picioare, şi chiloţii care umflau buzunarul stâng al anteriului, apoi îl luară – una de subţiori şi cealaltă de sub genunchi şi îl aşternură pe rogojină. Privind la el cum sforăie, bătrân încărunţit de trudnica viaţă a Sf. Munte, cu fruntea brăzdată de grija într-adevăr sinceră pentru mântuirea sufletului, cu mâinile murdărite de mătănii bătute cu credinţă, cele două surori poznaşe părură o clipă să aibă remuşcări. Numai o clipă însă, căci o strâmbătură pocită a duhovnicului le făcu s-o ia la fugă, râzând.

…Iar părintele Macarie, rămas în întuneric, întrerupse sforăiturile şi începu să-şi mângâie mularul: „Mâncate-ar taica, Ghervasie…”

VIII – Sfârşitul lumii

Părintele Macarie s-a deşteptat către mijirea zorilor, pradă unui vis înfricoşat. Buimac de somn şi de cele pătimite în braţele lui Morfeu, nu s-a mai închinat, nu s-a mai rugat, nu s-a mai uitat jalnic la chipul din perete al răposatului Iason, ci doar şi-a tras botinele pe picioarele goale şi a ieşit pe sala duhovniciei. Fără să-şi mai cerceteze gândurile, care-l frământau năvalnic, fără să mai ţină socoteală că e vremea când şi călugării au drept la somn, a început să bată în uşa nacealnicei şi să strige:

— Maică Agatoclia! Soră Ană! Ieşiţi repede afară!

Deşteptată de loviturile repetate, sora Ana – căci maica Agatoclia era surdă – apucă, speriată vătraiul dintre sobă şi scoase capul pe uşă:

— Cine-i acolo?

— Soră Ană, nu mai zăbovi nicio clipă, ci îmbracă-te degrabă şi fugi la clopotăreasă de-i spune aşa: „Poruncă este, carevasăzică, de la părintele duhovnic să urci iute în clopotniţă şi să tragi toate clopotele, ca să se adune maicile la biserică, fiindcă urgie mare se vesteşte de la Dumnezeu”. Apoi să te duci la deşteptătoare şi tot aşa, carevasăzică, să-i spui şi ei.

Crezând că e vorba de vreun foc, ori de vreun potop, sora Ana îşi agăţă o caţaveică pe umeri, vârî picioarele goale în papuci şi plecă într-un suflet după clopotăreasă şi după deşteptătoare.

Peste cinci minute clopotele mănăstirii răsunau ca în noaptea învierii. Cu deosebire că din înfiorătorul concert lipsea sunetul toacei, iar limbile grele zgâlţâite de mâinile clopotăreselor înspăimântate scoteau gâlgâituri ce tâlcuiau aidoma ceea ce mişuna în ceasul acela în capul părintelui Macarie.

Osteneala maicii Amfilofia, deşteptătoarea, fu în zadar, căci hărmălaia clopotelor era destul de tare ca să scoale şi pe cei surzi, iar ceasul era dinspre ziuă. Călugăriţele şi surorile lăsară la iuţeală – care patul, care rodanul, care canonul, care igliţa, şi scoaseră capetele pe unde nimeriră. Maica Eudoxia îl scoase pe geam. Văzând lumina care îmbulzea ferestrele bisericii, din mulţimea lumânărilor aprinse cu ghiotora de Macarie şi de sora Ana, începu să ţipe:

— Iâu, ne-a luat biserica foc! Mai bine ne trăsnea Dumnezeu! Fugi, Niţulico, maică. Iacă vezi? Am zis eu aseară la Comitet: să ştiţi că cu astfel de duhovnic bine n-are să se aleagă de mănăstirea noastră! Dar cu cine să te înţelegi: cu chioara de Elpidia, ori cu mototoala aia de Nona? Iâu, fugi repede, soro, n-auzi? Ia şi găleata cu apă…

— Toate maicile să se adune la biserica mare! – răsună glasul Amfilofiei, printre dangătele ce năvăleau din clopotniţă.

— Da’ ce s-a întâmplat, soro? – întrebă maica Domnina prin

crăpătura uşii.

— S-a arătat părintelui duhovnic semn mare şi înfricoşat… toate maicile să vină la biserică.

Maica Eudoxia se înduioşă.

— Săracu'… vezi că tot are el ceva bun. Am băgat eu de seamă de când a venit… Stai acasă, Niţo, că mă reped eu. Ori hai amândouă.

La chemarea părintelui duhovnic, maicile alergară cât mai în grabă şi care cum se găsi sau cum nimeri. Stareţa veni în scurteică, deşi era vară, maica Drasida c-o gheată şi c-un pantof, maica Elpidia fără legătură la ochi, maica Eudoxia cu rasa pe dos, maica iconoamă cu cizmele, maica Maximila cu culionul peste tulpan, maica Pamfilia numai în târlici, iar maica Nona cu cămilafca fără culton, cu papucii din două perechii şi cu Pidalionul subţioară. Şi cam la fel şi celelalte. Niciuna nu avusese răbdare să se îmbrace cum se cuvine unei călugăriţe când merge la biserică.

Părintele Macarie aştepta în altar să se adune tot soborul. Când zări pe la colţul dverei biserica plină, păşi sub candela Răstignirii, mai împovărat decât un osândit la spânzurătoare. Vremea care se scursese de când s-a deşteptat, îl mai dezmeticise puţin din buimăceala somnului, dar credinţa că „vedenia" a fost de la Dumnezeu, nu-l slăbi o clipă. Căci se legau aşa de puternic în mintea lui: păcatele „groaznice" dovedite în viaţa călugăriţelor, şi altele câte le mai văzuse el din Sfântul Munte şi până în Ibăneşti, cu unele proorocii ale Vechiului Testament, ale Apocalipsului, ale „Agatanghelului" şi ale unor monahi care şi-au lăsat visurile sau dorinţele scrise – cu cele ce văzuse şi pătimise în somn, încât nu se mai îndoia niciun pic că Dumnezeu „pentru păcatele lui şi pentru prostimea lui", i-a arătat apropierea sfârşitului lumii…

Îşi drege glasul, fără să ridice capul. La lumina îmbelşugată ce se revărsa din sfeşnicele împărăteşti şi din policandrul cel mare, chipul cuvioşiei sale părea scos din chenarul unei tiparniţe mănăstireşti sau de-a dreptul din rândul proorocilor Vechiului Testament. Slab, părul încâlcit şi atotstăpânitor de sub gulerul ros şi murdar al anteriului până în creştet, afară de nas şi de o fâşie lată deasupra sprâncenelor; hainele fără petice, dar roase, pline de scamă şi de sudoare îngrămădită parcă de veacuri; iar botinele ţintuite, cu nojiţele împletite la iuţeală şi cu feţele îmbâcsite de drojdie de undelemn, peste care în zadar se trudise sora Ana să aştearnă un pic de lustru. Era aidoma cu proorocii – unii adevăraţi, alţii mincinoşi care vesteau cuvântul lui Dumnezeu, înainte de venirea Mântuitorului.

E gata să înceapă. Sprâncenele se ridică, se încruntă, nările nasului tremură, ochii sticlesc, iar mustăţile se despart încet de barbă, lăsând loc buzelor să sloboadă fulgere şi blesteme…

„Scorpii! Pui de năpârci!" şopti maica Gorgonia la urechea maicii

Pelaghia, crezând că aşa are să înceapă. Dar faţa părintelui duhovnic se întinse şi se însenină, bărbile din părţi săltară sub mişcarea obrajilor, capul se lăsa puţin într-o parte, nările se liniştiră, iar în ochii se iviră două lacrimi…

Blagosloviţi şi iertaţi.

Maicilor şi surorilor, priviţi către smerenia mea şi vedeţi şi cunoaşteţi cum că bătrân sunt şi prost sunt şi neaducător de roadă bună pe pământ. Spune însă sfânta evanghelie că darul lui Dumnezeu întru cei proşti lucrează, nu întru cei ce-şi zic învăţaţi lucrează. Căci a socotit Milostivul cum că un om cu cât a furat mai puţin din înţelepciunea lumii acesteia, cu atât e mai limpede la cap şi sufletul său, carevasăzică, mai volnic a primi pre cele de sus fără să le mai drămăluiască şi fără să le mai dea cu cotul. Şi cu cât îşi crede minţii că e mai învăţat, cu atât capul lui e mai stricat, iar sufletul neînstare a primi nevătămat darul carele de sus se pogoară. Mintea omului nestricat, adică necărturar, e întocmai ca o apă limpede şi liniştită, pe care plutesc într-aceeaşi pace vapoare cât dealul şi luntrişoare de pescari; iar mintea omului stricat, adică ce-şi zice învăţat, e adesea ca o mare viforâtă ce-şi zguduie noianurile ca să înghită în cele din urmă abia un caic de oameni, sărmani; sau ca o moară care nu poate scoate nici făină şi nici tărâţe până nu sperie broaştele şi nu sparge, carevasăzică, urechile.

Dar veţi zice sfinţiile voastre: cum se poate, o avva Macarie, să ne scoli din somn şi să ne faci tulburare în lucrul nostru, sau în rugăciunea noastră, pentru a ne spune şi a ne învăţa ceea ce puteai să ne spui şi să ne înveţi după răsăritul soarelui?

O, maicilor şi surorilor! Dacă mi-ar fi dat şi mie Dumnezeu, în noaptea aceasta, un somn odihnitor, aşa cum a dat lui Avimelec la via Agripei, ca să nu vadă căderea Ierusalimului; sau cum a dat sfinţilor şapte coconi care au adormit în vremea împărăţiei lui Dechie şi s-au deşteptat când stăpânea Teodosie cel Mic, adică după trei sute şaptezeci şi doi de ani, nici sunetul clopotelor nu v-ar fi supărat la acest ceas şi, carevasăzică, nici zăticnire nu v-aş fi adus în somnul şi în lucrul sfinţiilor voastre. A voit însă Cel de Sus, pentru sărăcia duhului meu şi pentru smerenia mea – să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului! să-mi dea somn învăluit de vedenii înfricoşate şi astfel să vestească prin mine că s-a apropiat coada veacului şi judecata cea fără părtinire.

…Se făcea că mă aflam în Sfântul Munte, pe drumul care duce spre arsanaua schitului nostru şi stam de vorbă cu fratele Ghervasie, adică îl mângâiam pe spinare şi pe sub burtă, iar el, de multă plăcere, necheza şi fluştura din cap şi din codiţă, – când de năprasnă se face un vuiet mare, părea că vine dinspre Constantinopol sau dinspre Smirna.

Apoi tunete şi fulgere îngroziră văzduhul, marea se înfurie ca la poruncă, aci făcându-se că-şi umflă valurile până în vârful Aftonului, aci plutea liniştită, aci se depărta de mal lăsând în urmă chiţi de cei mari şi delfini şi balauri îngrozitori, – aci se năpustea pe deasupra stâncilor, gata să înghită toată suflarea muntelui sfânt, ca într-o gură de iad înfricoşat.

Când am văzut această urgie Dumnezeiască, mi-am făcut, carevasăzică, sfânta cruce de trei ori şi am tras mularul de căpăstru:

— „Hai, frate Ghervasie, că pierim!”

Dar dobitocul şi tovarăşul meu, o minune de trei ori netâlcuită! – numai ce începe să râdă ca un om, – ce zic eu ca un om! – ca un drac ce te înfioară şi te înspăimântă. Când mai văd şi această prefăcătorie, îmi fac iarăşi alte trei cruci şi scuip mularul drept în frunte:

— „Piei, Satano!”

El, atunci, în loc să piară, carevasăzică, aşa ca un drac ce se teme de închipuirea Crucii Domnului, numai ce scoate din gură optsprezece limbi şi în aceeaşi clipeală îşi mai adaugă încă patru urechi, făcând cu toate, carevasăzică, şase. Eu, atunci, înspăimântat foarte, mă depărtez de-a-ndăratelea şi când ajung ca la zece paşi, strig de la ficaţi:

— „Ghervasie! Ce e cu tine, Ghervasie, taică?”

Numai ce aud atunci un răcnet de am crezut că se crapă pământul sau că-mi îngheaţă sângele în vine:

— „Eu nu sunt Ghervasie al tău, boule! Ia fă bine şi numără-mi urechile…”

— „Şase! – grăiesc eu fără să privesc la fiara cea înfricoşată.”

— „Numără-mi şi limbile, boule! – răcneşte iarăşi dihania.”

— „Optsprezece! – mormăii eu, încremenit ca o stană de piatră.”

— „Ei bine, află, boule, – carevasăzică de trei ori mi-a spus: boule! – că eu sunt Filip al VI-lea, despre care se vorbeşte în proorocirea lui Meftodie al Patarelor…”

Atunci mi s-a deschis capul şi mi-am adus aminte de proorocirea sfântului Meftodie, unde scrie că mai înainte de sfârşitul lumii, se va scula Filip al VI-lea şi va veni cu optsprezece limbi, adică neamuri, asupra Vizantiei, adică a Constantinopolului şi multă vărsare de sânge se va face, – şi îndată mi-am aruncat ochii asupra fiarei, dar n-am mai văzut-o. Ci văzduhul s-a umplut de răgete şi de ţipete pe limba turcească şi pe limba grecească. Iar când îmi ridic privirea mai bine, ce văd? Văd înaintea mea împărătească cetate a marelui Constantin trecând prin foc şi prin sabie de către soldaţi călări şi pe jos; şi scârbit şi înfricoşat foarte, încep să strig cu glas mare:

— „Bagă sabia în teacă, o, Filipe, blestematule, că cine scoate sabia, de sabie va muri!”

Şi aşa strigând, a dat Dumnezeu, carevasăzică şi m-am deşteptat.

Maicilor şi surorilor!

Dacă această minunată şi înfricoşată vedenie nu e de la satana, întru batjocura bătrâneţilor smereniei mele şi a liniştei sfinţiilor voastre, ci e de la Dumnezeu, – să ştiţi că s-a apropiat sfârşitul lumii. Niciun pic de îndoială să nu mai fie în sufletele şi în inimile sfinţiilor voastre că a sosit vremea şi acum este, când „ziua Domnului vine nevindecată de mânie şi de iuţime, ca să facă lumea pustie şi să piardă pre păcătoşi dintr-însa. Că stelele şi Orionul şi toată podoaba cerului nu-şi vor mai da lumina; şi se va întuneca soarele, răsărind, şi luna nu va mai lumina”, – după cum grăieşte marele prooroc Isaia, cel ce a vestit venirea Mântuitorului pe pământ. Iar proorocul Sofonia zice: „Sfârşească-se omul şi dobitoacele, sfârşească-se păsările cerului şi peştii mării”. Iar Agheu grăieşte: „Eu cutremur cerul şi pământul şi marea şi uscatul. Eu voi pierde scaunele şi puterea împăraţilor”.

Şi sfârşitul lumii aşa are să fie: că se vor scula mai întâi şapte lupi – adică cele şapte puteri –, [care] ia seamă de sălbatici şi vor bate pe cei din neamul lui Agar şi al lui Ismail, adică pe turci, şi-i vor scoate din Vizantia şi-i vor goni în Anadol. Atunci se vor tulbura alte limbi şi se va scula, carevasăzică, Filip al VI-lea şi va porni război care nu s-a văzut de când lumea s-a făcut. Şi va curge sânge pe uliţele cetăţilor şi se va tulbura marea până întru adâncurile ei, şi boul va rage – că pentru aceasta mi-a zis mie în vis: boule! – şi măgura cea uscată va plânge. Apoi va veni alt împărat din părţile Frigiei, sau ale Armeniei, sau ale Mesopotmiei, sau ale Persidei, bine nu ţin minte, şi acest măgar, va lua pe preoţi şi pe călugări la oaste iar pe călugăriţe le va mărita, şi va face atâta tăiere, încât vor rămâne şapte femei pe un bărbat, încât şi copiii se vor însura, după cum spune cuviosul Andrei cel nebun pentru Hristos.

După aceea se va face cutremur mare şi tot Vavilonul cel nou, carele este Constantinopolul, se va scufunda, rămânând numai un stâlp de la biserica Sf. Sofia şi măgurile cele sterpe. Şi vor zice corăbierii când vor trece: „Aici a fost cetatea cea slăvită şi mult lăudată!” Atunci locuitorii pământului vor fugi şi se vor aduna în insulele Ciclade… apoi se va ridica Antihrist din seminţia lui Dan – să nu fie! – şi va veni cu toţi ciracii şi cu toţi dracii lui… adică nu, căci mai înainte de venirea lui, se va scufunda Salonicul şi Smirna şi Cipru şi Crit… După aceea va veni, carevasăzică, împăratul Romanilor şi va supune Eghipetul… şi va înfiinţa împărăţia Iliricului… adică nu; ci vor năvăli mai întâi şaptezeci şi doi de împăraţi de la China, stricând îngrăditurile făcute de Alexandru Machedon, după cum zice proorocul Ezechil: „La sfârşitul veacului, te voi ridica eu, zice Adonai Domnul, pre tine Gog, şi vei veni în pământul lui Israil”… ba nu; ci va fi mai întâi război cumplit la Salonic – ce se tâlcuieşte „nebuna biruinţă”… adică nu la Salonic, ci la Alexandria Eghipetului, unde e, carevasăzică,

buricul pământului…

(Părintele Macarie bägă de seamă că nu se simte în stare să iasă cu faţa curată din mulţimea proorocirilor ce s-au făcut pentru sfârşitul lumii, şi trase ştergarul din buzunar. După ce-şi curăţi năduşeala de pe frunte, luă înfăţişarea cea mai smerită cu putinţă şi urmă cu glas domol…)

Cuvioaselor maici şi cinstitelor surori!

Turcii, adică cei din sămânţa lui Agar şi a lui Ismail, au o vorbă foarte înţeleaptă, care zice: „Cuminţenia ţine locul bărbii albe, dar barba albă, carevasăzică, nu poate ţine locul cuminţeniei". Vorba aceasta s-ar potrivi în ceasul de faţă şi păcătosului Macarie Ieroschimonahul, carele în loc să vă lase pe sfinţiile voastre să vă dormiţi somnul paşnic, s-a apucat ca un nemernic şi ca un ticălos să bată clopotele şi să trâmbiţeze cum că a sosit sfârşitul lumii, ca şi când după trecerea nopţii nu putea să facă aceasta!

Hei, Macarie, păcătosule, – aci duhovnicul s-a lovit cu nodurile degetelor peste frunte – mai bine ai fi avut, carevasăzică, barbă neagră şi minte mai deşteaptă, că atunci nu te-ai fi mai apucat să răscoleşti proorocirile cu capul îngreuiat de somn şi cu ochii înceţoşaţi şi cu canonul nefăcut! Ci te-ai fi limpezit mai întâi la gânduri, să vezi dacă acel Filip al VI-lea n-o fi fost carevasăzică, chiar ucigă-l crucea, ptiu! – şi ai fi socotit cu mintea să afli în ce chip te-ai culcat, bătrân fără cap şi fără de judecată! Căci se poate ca sticla aceea pe care ai golit-o ca un lacom şi ca un neruşinat, să fi fost trimisă ţie spre ocară, iar nu spre însănătoşirea, carevasăzică, a gâtlejului. Au n-ai cetit tu, ticălosule, că toate necazurile omului se trag de la diavolul şi de la muiere? Muierea a înşelat pe Adam şi l-a scos din rai; muierea a vândut pre Samson, cel ce sporise în putere mai mult decât toţi; muierea a făcut pe Irod să taie capul Botezătorului; din pricina muierii şi-a pierdut împăratul şi proorocul David trecerea la Dumnezeu, iar Solomon ajunsese să se închine idolilor; muierea a surghiunit pre Gură-de-aur; din pricina ei şi-a tăiat mădularele ucenicul Sf. Sava, şi tot o muiere a poruncit să fie muncit şi ucis sfântul mucenic Panon, fiindcă n-a voit să se supună spurcatelor ei pofte.

Scorpii! Pui de năpârci! Aţi socotit cu mintea voastră cea scurtă, cum că nu dragoste şi cinste se cuvine unui bătrân sfetagoreţ, carele a venit după rânduiala celui mai mare să vă îndrepte picioarele pe calea mântuirii; ci ocară şi necinste, ca odinioară feciorii lui Noe, tatălui lor. Foc şi pucioasă ar trebui să sloboadă Ziditorul din cer, ca altădată peste Sodoma şi peste Gomora, şi altă mare moartă să spele şi să înghită locul unde au stătut picioarele voastre. Dar nu pentru asta mă rog eu lui Dumnezeu, ci pentru luminarea şi întărirea sfinţiilor

voastre, carevasăzică, mă rog.

Aşa. Să ştiţi însă, cuvioaselor maici şi cinstitelor surori, că sfârşitul lumii tot aproape este. Fiindcă spune sfânta evanghelie că mai înainte de înfricoşatul ceas, se va scula neam peste neam şi limbă peste limbă, vor fi războaie cumplite şi răzmeriţe şi boli şi stricăciune. Oare ce război mai drăcesc şi mai cumplit ca acesta de acum ar putea să fie? Că s-au sculat Galii să meargă la Rin, cum spune în „Hrismosul" ieromonahului Agatanghel, „şi s-au întărâtat mâniosul leu vandalicesc, tiranul Germaniei, groaza Domnilor şi duşmanul neamului omenesc". Şi s-a ridicat Austria – vai ţie, Austrie! – şi s-a ridicat neamul cel plăviţ, adică moscalii, şi s-au sculat Agarenii şi s-a încins tăiere cum nu s-a mai făcut de când lumea s-a fost făcut. Şi are să fie aşa după cum a văzut şi a scris, fericitul Agatanghel, la anul 1279: că „stări noi se vor ivi în sânul Europei, marea şi uscatul se vor uni pentru Gali". Iar pentru Germani zice: „Vai ţie, Germanie, vai ţie!" Iar pentru Austria, pe care o face ticăloasă şi curvă, zice: „O, Austrie, că din neamul strămoşilor ai fost fericită, dar vei vedea despărţirea noroadelor tale. Lumina ta se va lepăda, făclia se va stinge şi vei rămâne întru întuneric, pentru că te-ai mişcat din hotarul cel dintâi". Iar pentru neamul cel plăviţ, care sunt moscalii, zice că vor birui pe Agareni şi vor pune împărat nou, pe Petru al IV-lea şi vor lua Constantinopolul şi vor deschide biserica sfintei Sofia. Iar cumplitul leu vandalicesc, adică împăratul Germaniei va însângera; iar Polonia va frânge cornul Austriei, iar dacă Galii vor da mâna cu Vandalii, Polonia, carevasăzică, va fi înghiţită de Boruşi.

Iar Pavel, apostolul neamurilor, scrie către Timoftei: „Şi acestea să ştii: că în zilele cele de apoi vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de argint, mândri, trufaşi hulitori, de părinţi neascultători, nemulţămitori, fără dragoste, neprimitori de pace, neînfrânaţi, neruşinaţi şi iubitori de desfătări mai mult decât de Dumnezeu". Oare nu e aceasta vremea de care vorbeşte fericitul Pavel? Nu e lumea de astăzi: stricată, beţivă, iubitoare de argint, curvă, trufaşă, fără dragoste şi neprimitoare de pace şi de Dumnezeu?

Dar călugării? Adevăr grăiesc sfinţiilor voastre, că au ajuns mirenii ca dracii, iar călugării ca mirenii! Şi aceasta o grăiesc cu buzele şi cu inima. Şi tot cu buzele şi cu inima zic: luaţi seama, maicilor şi surorilor, să nu vă apuce ceasul cel de pre urmă nemântuite. Lăsaţi trupurile voastre şi vă îngrijiţi numai de sufletele voastre. Aruncaţi pieptenul şi săpunul şi igliţa şi sucala şi mirosurile şi oglinzile şi hainele de preţ şi mătăniile de preţ şi gândurile cele spre pofta cea stricăcioasă. Lăsaţi dinţii, carevasăzică, nerăzuiţi şi pantofii nevăscăluiţi şi privirile cele pofticioase. Părăsiţi-vă de scaldă, căci numai broaştele şi mirenii şi raţele se scaldă; părăsiţi-vă de vicleşuguri şi de buze netrebnice, ca să fiţi gata, căci ziua Domnului nu va fi

vestită mai dinainte cu surle şi cu trâmbiţe, ci după cum zice la Apocalips: „va veni ca un fur, noaptea, când cerurile cu sunet vor trece, stihiile se vor strica, arzând, iar pământul şi cele de pe pământ vor arde şi nu vor mai rămânea”. Amin.

*

În tăcerea de mormânt pe care cuvintele duhovnicului o aşternuse în biserică şi pe feţele maicilor, Cuvioşia Sa, senin şi parcă mai gârbov ca în ajun, se întoarse către răsărit şi făcu trei cruci mari, călugăreşti, apoi vru să intre în altar. Dar maica stareţă, înspăimântată de-aşa belea de duhovnic, îl opri cu dulce grai:

— Preacuvioase Părinte, ori în ce loc spuseraţi sfinţia voastră că are să se adune lumea în zilele cele mai de pe urmă?

— Carevasăzică… în ostrovul Cicladelor.

Maica Evghenia încrucişă mâinile pe piept:

— Vai, cinstite părinte… şi ce departe trebuie să fie acolo! Şi sfinţiei voastre, aşa bătrân cum sunteţi… o să vă fie greu atunci să faceţi atâta drum… N-ar fi mai bine să vă apropiaţi de pe acuma?… Şi apoi, e păcat să vă apuce sfârşitul lumii într-o mănăstire aşa de păcătoasă ca a noastră… că sfinţia voastră sunteţi mântuit şi pregătit… dar ticăloasele de noi…

Părintele Macarie, ca un bătrân înţelept pricepu şi se supusese fără cârtire şi fără multă părere de rău. Peste două ceasuri părăsea mănăstirea maicilor, după ce mai întâi îşi făcuse datoria să însemneze la sfârşitul Heruvicarului:

Iar după două zile am plecat, aşa binevoind Dumnezeu.

Sora Ana şi cu sora Niţa, foarte mâhnite de întorsătura lucrurilor, îi făcură rost de ceva merinde pentru drum şi îl petrecură până la podişcă.

— Nu staturăţi, cinstite părinte, nici măcar trei zile, atâta cât scrie în regulament, că poate să găzduiască un mirean într-o mănăstire, – se tângui uceniţa Agatocliei.

— Ba nici două zile împlinite! se tângui şi uceniţa maicii Eudoxia.

Văzându-le atât de obidite, pentru necazul cuvioşiei sale, părintele Macarie le mângâie duhovniceşte;

— Nu vă întristaţi cu inima şi nu suspinaţi cu duhul, iubitele mele fiice de spovedanie, că nici cu pietre nu m-au ucis – ca odinioară evreii pre Ştefan; nici nu m-au hierăstruit ca pre Ieremia, şi nici în cuptorul Vavilonului nu m-au aruncat. Ci s-au împlinit cuvintele Isaiei prooroculuі: „Au orbit ochii lor ca văzând să nu vadă, şi s-a împietrit inima lor ca înţelegând să nu înţeleagă”. Iar Mântuitorul a zis: „Niciun prooroc nu este primit în patria sa”. Dacă eu m-aş fi dus, carevasăzică,

la nişte varvari şi le-aş fi grăit cu le-am grăit maicilor, i-aş fi întors dintru necredinţă întru credinţă şi le-aş fi câştigat sufletele pentru împărăţia lui Hristos. Dar ceva bun tot am făcut şi aci, căci am pus începătură întru cetirea şi întru înţelegerea scripturilor. Aşa că osteneala mea n-a fost, carevasăzică, într-un zadar.

— Să mai poftiţi pe la noi, cinstite părinte, îl rugară surorile când văzură că porneşte trăsura.

Părintele Macarie porunci vizitiului să oprească şi scoţând capul din coviltir, zâmbi cu bunătate şi zise:

— Eu, carevasăzică, aş avea dragoste să mai viu, căci răutate întru inima mea niciodată n-a încăput. Dar osteneala nu-mi va fi spre folos, nici mie şi nici celor ce cu inimă curată m-ar primi, fiindcă ne învaţă un înţelept părinte bisericesc, zicând: „În locul unde ai avut o supărare, au sat de-ar fi, au oraş de-ar fi, au mănăstire, au casă singuratică, – nu te mai întoarce, căci altele vei întâmpina". Iar Mântuitorul Hristos, când a trimis pre sfinţii săi ucenici şi apostoli să propovăduiască neamurilor, aşa îi sfătuia: „Când plecaţi de la cei ce nu vă vor asculta şi nu vă vor primi pre voi, lăsaţi-le şi praful de sub picioarele voastre. Adevăr grăiesc vouă: mai uşor va fi Sodomului şi Gomorului, la judecată, decât cetăţii aceleia".

Şi blagoslovindu-le pentru a zecea sau a douăzecea oară, Sfinţia Sa îşi trase capul în coviltir şi caii porniră în galop. Sora Ana însă îşi aduse aminte că a mai rămas un lucru nelămurit, şi strigă în urma trăsurii:

— Cinstite Părinte, cu sfârşitul lumii tot aşa o să fie?

În acelaşi timp se auzi şi glasul maicii Eudoxia, de peste gârlă:

— Niţulicoo! Fugi, soro, după părintele duhovnic şi spune-i că maicile n-au nimic cu sfinţia lui; numai stareţa l-a zgornit. Aşa să spuie la mitropolie!

Dar caii îşi luaseră vânt, vizitiul făcu pe surdul, iar părintele duhovnic începuse să îngâne cântarea de la înmormântare:

— Plâ-ngâng şi mă tâââângu-hu-gu-nguesc, câââând gân-deeesc laaaa moaaa-ga-nga-gar-teeeeeee…

SFÂRŞIT